Manželství je natrvalo

Základy křesťanského manželství

John F. Kippley

MANŽELSTVÍ JE NATRVALO

Základy křesťanského manželství

John F. Kippley

Matice cyrilometodějská s. r. o.
Olomouc 2001

Původní vydání:
John F. Kippley, Marriage is for Keeps, Copyright © 1994 by the Foundation for the Family, Inc., P.O.Box 111184, Cincinnati, Ohio, USA, 45211

Nihil obstat
P. Edward J. Gratsch, 3. září 1993

Imprimatur
Mons. Carl K. Moeddel,
světicí biskup arcidiecéze Cincinnati, 22. září 1993

Překlad do češtiny: Michaela Prentisová
Copyright © John F. Kippley 2001

Vydala Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc 2001

ISBN 80-7266-075-6

PŘEDMLUVA
K ČESKÉMU VYDÁNÍ

V dnešní záplavě publikací o manželství, sexu, partnerství ... se objevil záslužný překlad amerického autora, který je však určen bezvýhradně pro křesťanské – a ještě přesněji pro katolické snoubence a manžele. Není to publikace pro diskusi mezi pokrokovými a konzervativními názory – je to velmi praktický návod, jak zdravě, radostně a také kvalitně duchovně prožívat vzájemný vztah snoubenců a manželů. Ten duchovní prvek je zde originální. Většina těchto publikací se věnuje psychologickým, sexuálním, lékařským, popř. i historickým a právnickým otázkám. Tato knížka je zároveň kvalitním návodem k duchovnímu, náboženskému životu dvou lidí, kteří se mají rádi. Často jsou i mezi křesťany rozpaky při pokusu skloubit sexualitu s duchovním životem. Balancování mezi hříchem a volnou láskou straší stále. Autor s touto stránkou nejen nemá žádné problémy, ale naopak mu oba proudy běžného života krásně ladí – včetně pohledu na přirozené plánování rodičovství, proti němuž mají i někteří křesťané své výhrady.

A tak nepochybuji, že tato publikace řekne našim mladým vše potřebné přijatelným způsobem. Vyprošuji jí hodně úspěchu, a protože láska – to není jen cit a hormony, podle sv. Tomáše je i produktem vůle – je ale především darem Božím, vyprošuji hojnost této opravdové lásky od lásky samé všem čtenářům.

P. MUDr. LADISLAV KUBÍČEK

PŘEDMLUVA

Snoubencům

Jestli jste se nedávno zasnoubili a připravujete se na začátek společného života, zažíváte velmi zvláštní, nádherné a vzrušující období. Hluboko v srdci cítíte, že to, co se právě děje, není náhoda nebo prostě „štěstí v loterii“, není to osud. To do vašeho života zasahuje Pán. Jedním z důvodů, proč vás Bůh stvořil, bylo, abyste se stali křesťanskými manželi a pomáhali si navzájem na cestě do Božího království. Pravé křesťanské manželství je zkrátka svaté. A Pán vás povolává na novou rovinu svatosti.

Když se dnes díváme po světě kolem nás, vidíme také, že je manželství, nebo jak říkají sociologové, „instituce manželství“ v krizi. Dva lidé uzavírající manželství (a to platí i pro nominální katolíky) mají statisticky méně než 60% (v USA 50%) naděje, že jim vydrží. Pravděpodobně máte přátele a příbuzné, kteří se brali z touhy po štěstí a místo něj nalezli bolest. Proč někteří novomanželé mají hned po svatební cestě potíže spolu vydržet, zatímco jiní slaví své manželství celý život? Jak to, že se jedni cítí manželstvím tak zraněni a rozčarováni, a druzí, ačkoliv musí překonávat všechna břemena a komplikace, které k životu patří, jsou po padesáti letech manželství víc zamilovaní, než byli v den své svatby? Tato knížka vám chce pomoci najít odpovědi na tyto otázky.

Než snoubenci přistoupí k církevnímu sňatku, musí si položit a zodpovědět některé důležité otázky: Jaký je můj hodnotový žebříček, co stavím na první místo? Co znamená odevzdání? Co je cílem mého života? Co znamená být manželem, manželkou, mužem, ženou? Takové otázky otvírají podstatné duchovní oblasti. Můžete-li na ně začít odpovídat se zralým, čestným křesťanským přístupem, budete na cestě k úspěšnému, šťastnému a životodárnému manželství. K tomu vám také chce pomoci tato knížka.

První kapitola této knížky je nejtěžší. Ale udělejte si čas a pečlivě ji přečtěte. Je těžká, protože bude od vás očekávat, abyste se poctivě

podívali sami na sebe, abyste hleděli k Pánu a rostli ve svém vztahu k němu. To označujeme slovem „následování“. Několik kapitol nabízí praktické rady týkající se takových věcí, jako jsou finance, komunikace, a dokonce organizace svatby. Pozorně pročtěte kapitoly týkající se sexuality, regulace početí a přirozeného plánování rodičovství. Sexualita a spiritualita jsou důvěrně propojeny. Budete-li se jako manželský pár snažit žít svou sexualitu zdravým křesťanským způsobem, zjistíte, že je vaše manželství nejen úspěšné, ale že se upevňuje v lásce a svatosti.

Kněžím, jáhnům a pracovníkům manželských poraden

Shledáte, že tato knížka může ve vaší farnosti vyplnit významnou mezeru v programu přípravy na manželství. Měli by ji číst nejen zasnoubené páry, ale i duchovní a laici zapojení do přípravy snoubenců.

Při přípravě snoubenců na manželství je potřeba dělat tři věci. Nejdříve přijdou nezbytné doklady a požad avky civilního a církevního práva. Jsou důležité, ale nejsou hlavním tématem příštích kapitol. Za druhé je třeba klást otázky, spoustu otázek. Jsou věci, o nichž se rozhodně má před svatbou mluvit. Nejde o to, aby snoubenci někomu něco dokazovali. Vždyť hodiny, které spolu stráví sami po rozhovoru s duchovním, jsou často důležitější než čas strávený s ním. To vše označujeme slovem komunikace. Existují návody, osobní dotazníky a dokonce počítačové programy, jejichž cílem je pomoci mladým párům ve cvičení komunikačních dovedností. Tato knížka jim pomůže hovořit o důležitých otázkách souvisejících s podstatou manželství, jako je například následování Krista, regulace porodnosti a zodpovědnost.

Třetí potřebná věc je učit. A v tom může být tato knížka pro vaši farnost v přípravě snoubenců neocenitelným pomocníkem. Katolická církev má bohaté zkušenosti v oblasti sexuality, plodnosti, manželství a rodiny. Naše [USA] církevní programy přípravy na manželství jsou poměrně úspěšné v procvičování komunikačních dovedností, ale často nedostatečně tlumočí zkušenost katolického učení a moudrost týkající se manželství. Následující kapitoly jasně a srozumitelně promlouvají o autentickém křesťanském manželství.

Tato knížka může být užitečná pro každý snoubenecký pár. Představuje také vhodnou četbu pro seminaristy nebo studenty zabývající se tématy manželství a rodinný život. Dávejte tuto knížku snoubencům ve své farnosti a mluvte s nimi o tom, co je v ní psáno. Doporučte jim, aby ji měli ve své knihovně a četli ji znovu, když se setkají s problémy nebo mají otázky; i později, jak porostou v křesťanském manželství.

P. GERARD P. HILAND

ÚVOD

Proč byla tato knížka napsána?

Různí kněží navrhovali, že by bylo užitečné mít knížku, která by věnovala pozornost třem nejdůležitějším aspektům přípravy na manželství: následování Krista, nerozlučnosti a manželské čistotě. Chtěli také, aby obsahovala témata, která se v současné přípravě na manželství stala tradicí – komunikace, finance, svatební obřad atd.

Nejsou všechna tato témata v programech přípravy snoubenců dobře zastoupena?

Mám zkušenost, že učení o nerozlučnosti a manželské čistotě při vší dobré vůli často nějak zapadnou. Kněz ve farnosti si může myslet, že byla zpracována během přípravného programu, na který snoubence poslal, a organizátoři programu jsou přesvědčeni, že o takových důležitých věcech jistě mluvil se snoubenci kněz. V některých případech se obě strany mýlí. V jiných případech bude tato knížka prostě psaným doplňkem toho, co jste slyšeli na přípravném programu.

Proč bychom měli my snoubenci číst tuto knížku a diskutovat o ní?

Když uvážíte, kolik námahy jste vložili do vzdělání, které máte, budete nejspíš souhlasit, že váš úspěch nebo neúspěch u zkoušek odpovídá tomu, jak usilovně jste se na ně připravovali. Jste-li aktivní třeba v atletice, víte, že nemůžete uspět bez patřičného tréninku.

Teď chcete uzavřít manželství. Víte, že minulý rok a v posledních pěti a deseti letech uzavřely manželství miliony jiných párů a že někteří z manželů jsou teď velmi nešťastní, a někteří dokonce rozvedení. Nikdo nechce, abyste se stali číslem ve statistikách rozvedených. Váš kněz nebo jáhen chce stejně jako vy sami, abyste se připojili k řadám těch, kdo se naučí posilovat v manželství svou lásku a šťastně

v něm setrvávají přes všechny nevyhnutelné těžkosti, se kterými se setkávají.

Tak proč se na manželství nepřipravit? Když jste například věnovali hodiny času přípravě na jedinou zkoušku při studiu, buďte ochotni strávit nějaký čas přípravou na zodpovědnost, která trvá celý život a která se pojí se zcela novým způsobem života.

Podívejte se na to takhle. Nepotřebujete snad spolu před manželstvím mluvit o všem, co k němu patří? Tato knížka vám pomůže začít. Otevře rozhovor o skutečně důležitých aspektech křesťanského manželství – následování, stálosti pravého manželství a čistotě mysli, srdce a těla v něm. Diskusní otázky na konci kapitol byly navrženy odborníkem, který má letité zkušenosti s přípravou snoubenců na manželství. Mají být úvodem k rozhovoru. Prosím, použijte je tak.

Jak používat tuto knížku?

Protože je krátká, je možno ji přečíst za jeden nebo dva večery, navrhuji však pomalejší postup. Možná vás váš duchovní požádá, abyste přečetli a prodiskutovali mezi každým setkáním tři nebo čtyři kapitoly. Nebo si vy snoubenci sami přečtete a prodiskutujete jednu kapitolu týdně. Udělejte si plán a držte se ho.

Je to snadné čtení?

Některé kapitoly jsou trochu těžké. Je mi líto, ale co může být vážnější a důležitější než váš pevný vztah k Bohu a k sobě navzájem? Snažil jsem se usnadnit čtení tím, že většinou volím formu otázek a odpovědí.

Je knížka vhodná pro páry, v nichž jeden není katolík?

Rozhodně ano. Připravujete-li se na nábožensky smíšené manželství, doufám, že oba přečtete a prodiskutujete tuto knížku. Než je manželství povýšeno do nadpřirozené roviny v svátostném svazku, je v první řadě přirozenou institucí a věřím, že knížka má co nabídnout i lidem, kteří plně nesdílejí katolickou víru. Oba partneři by

také měli znát závazky, které v manželství přijímá katolík poslušný učení své církve.

Některé kapitoly nabudou na významu až po měsících nebo letech manželství, uchovejte tedy prosím tuto knížku. Možná, že se k ní budete vracet.

Doufám a prosím o to, abyste v manželství rostli v křesťanské svatosti a abychom se jednou směli radostně setkat v nebi.

JOHN F. KIPPLEY

1. Manželství a následování Krista

Napřed to nejdůležitější

Chystáte se uzavřít křesťanské manželství. To je zcela zřejmě manželství, které má co dělat s Ježíšem Kristem. Je to manželství, v němž alespoň jeden z manželů je křesťan.

Co to znamená být křesťan? V určitém smyslu je křesťanem každý platně pokřtěný člověk. Tento význam slova „křesťan“ je velmi důležitý. Běžně však slyšíte lidi mluvit o *skutečných* křesťanech na rozdíl od *nominálních* křesťanů.

Skutečnými křesťany jsou míněni lidé, kteří berou své křesťanství vážně. Jinými slovy – následují – chtějí být následovníky Ježíše Krista. Nominálními křesťany jsou míněni lidé, kteří si říkají křesťané, aniž by to mělo nějaký vliv na jejich každodenní život. Rozdělovat lidi do takových kategorií se může zprvu zdát nelaskavé, ale je to vpodstatě zcela v souladu s tím, co Ježíš učil:

> Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane“, vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích. (Matouš 7,21)

Když máte vstoupit do křesťanského manželství, nemyslíte, že má smysl udělat si chvíli čas a podívat se, co to znamená být křesťanem. Tím začneme od toho nejdůležitějšího.

„... A pravda vás osvobodí.“

Kolikrát jste slyšeli tuto větu bez uvedení jména jejího autora? Víte, kdo ji řekl? Znáte i její první část? Podívejme se na ni.

> Židům, kteří v něho uvěřili, Ježíš řekl: „Když vytrváte v mém slovu, budete opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí.“ (Jan 8, 31-32, ČLK)

Smyslem těchto slov je, že máme-li být skutečně svobodní, musíme znát pravdu. Abychom poznali pravdu, musíme být Ježí-

šovými učedníky, a těmi budeme, když budeme věrni jeho slovu.

Být učedníkem ...

Co znamená být učedníkem? Znamená to pochopit, že potřebuji učitele. Být křesťanským učedníkem znamená být připraven a ochoten učit se od Ježíše. Znamená to pochopit srdcem i myšlením, že jsem hříšník a nedokážu sám sebe spasit. Pravé křesťanské následování znamená přijmout Ježíše za svého Pána a Spasitele a věřit mu celým srdcem a celou duší. Znamená to přijmout ho jako toho, za koho se prohlašuje: „Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ (Jan 14, 6)

Změna smýšlení

Ta mince má i druhou stranu. Slyšel jsem jednu začínající univerzitní studentku, jak říká:

> „Moc se mi tady líbí. Na první přednášce nám profesor filozofie řekl: od nynějška budete myslet sami za sebe. Nikdo vám nebude říkat, co je správné a co ne.“

Opravdu? A co Ježíš? Může křesťan říci *jemu:* „Ty mi nebudeš diktovat, co je správné a co špatné“?

Když přistupujeme ke Kristu takovým způsobem jako zmíněná studentka, nejsme jeho učedníci. Kristův učedník říká: „Pane, uč mne, co je správné a co špatné, a prosím, dej mi milost přijmout tvé učení a následovat tě.“

Každý křesťan je při křtu obdařen milostí víry a získá zvláštní vztah k Ježíši, ale je možné, že se později příliš nezabývá otázkou, co to znamená být Ježíšovým učedníkem. Kdo Ježíš je, vyjadřuje pěkně následující báseň, která se [v USA] často píše na vánočních pohlednicích.

Jeden jediný život

Narodil se v zapadlé vesnici,
dítě chudé ženy.
Pracoval v tesařské dílně
a byl potulným kazatelem.
Nikdy nenapsal knihu.
Nikdy nezastával žádnou funkci v úřadě.
Nedělal nic z toho,
co se obvykle očekává od významných lidí.
Devatenáct století přešlo
a On je dodnes ústřední postavou
lidstva.
Žádná armáda, která kdy táhla,
žádné loďstvo, které kdy plulo,
žádný král, který kdy panoval,
ani všichni dohromady
neovlivnili
život lidstva na této zemi
tolik jako tento
JEDEN JEDINÝ ŽIVOT.

Pýcha a soběstačnost

Ježíš věděl, že největší překážkou v jeho následování je pýcha a soběstačnost. Vždycky tomu tak bylo. Podívejte se, jak satan pokoušel naše prapředky, Adama a Evu: „Budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ (1 Mojžíšova 3, 5) Jinými slovy, nebudete muset poslouchat Boha, budete sami vědět, co je dobré a co zlé. Byla to tehdy veliká lež otce všech lží a dodnes to platí jako lež. Eva a po ní i Adam odepřeli Bohu svou ochotu hledat u něj pravdu a poslouchat ho a my tomu říkáme hřích. Svým způsobem ho denně opakujeme, když nechceme hledat u Boha pravdu o tom, co je dobré a co zlé, a odmítáme ho poslouchat.

Naši prapředkové, jednajíce za nás, ztratili život v milosti pro sebe i pro nás. Ježíš nás přišel zachránit od důsledků jejich

i našeho vlastního hříchu. Evangelista Jan to výstižně vyjadřuje takto:

> Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (Jan 3, 16)

Ježíš napadal problém pýchy a soběstačnosti od začátku svého veřejného působení, protože ho dobře znal. Marek nám říká, že začal své kázání touto základní zvěstí: „Přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu." (Marek 1, 15) „Čiňte pokání" je možno lépe přeložit jako „změňte svá srdce". Pokání se týká hříchů naší minulosti a litovat minulých hříchů je bezesporu významnou součástí naší celkové proměny srdce. Ježíš však hledí kupředu. Naše budoucnost ho zajímá více než naše minulost a výraz „změňte svá srdce" nám více pomůže k utvoření správné představy o tom, co máme dělat, abychom se stali jeho učedníky.

Kdo je ochoten změnit své srdce – a to je něco, na čem musíme pracovat celý život – chápe, co měl Ježíš na mysli, když řekl: „Amen, pravím vám, jestliže se neobrátíte (nezměníte svá srdce) a nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského. Kdo se pokoří a bude jako toto dítě, ten je největší v království nebeském." (Matouš 18, 3-4) Co se nám nejvíce líbí na malých dětech? Jistě jejich otevřenost, jejich vědomá závislost na rodičích, jejich ochota učit se od rodičů a učitelů, to, že ze sebe nedělají velikány. Ze souvislostí je jasné, že právě tohle měl Ježíš na mysli.

Sláva a cena následování

Rádi slyšíme, jak sv. Pavel cituje proroka Izaiáše: „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují." (1 Korinťanům 2, 9)

Kdo v životě něco zkusil, toho povzbuzuje Ježíšovo pozvání: „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží." (Matouš 11, 28-30)

A přitom je obecně známo, že symbolem křesťanského života je kříž. „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne.“ (Lukáš 9, 23)

A hned v dalším verši následuje jedna z nejpraktičtějších pravd Ježíšova učení: „Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej.“ Kdo by mohl říci něco takového, kromě Bohočlověka? Kdybychom to řekli já nebo vy, lidé by právem mysleli, že jsme blázni. Je to jeden z nepřímých způsobů, jakými Ježíš ukazoval, kým byl a je, pravým Bohem a pravým člověkem. Je to současně prosté i nesmírně hluboké: když odmítneme kříž následování v honbě za penězi a požitkem, dokonce i za požitkem manželství, ztratíme věčný život. Když jsme na druhé straně ochotni zemřít sami sobě a jít za Ježíšem v tomto životě, budeme s ním na věky.

Ježíš uzavírá toto učení prohlášením, které skutečně změnilo životy mnohých. „Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí?“ (Matouš 16, 26) Existují snad významnější skutečnosti k uvážení v době, kdy se připravujete na manželství?

Podobně učil také v kázání na hoře: „Vejděte těsnou branou; prostorná je brána a široká cesta, která vede do záhuby; a mnoho je těch, kdo tudy vcházejí. Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá.“ (Matouš 7, 13-14) Teologové nás poučí, že „málokdo“ znamená „ne každý“, ale toto učení nás přece vede k zamyšlení. Je rozhodně možné, že já nebo vy odmítneme cestu úzkou branou a zvolíme místo ní pohodlnou cestu, vedoucí k záhubě.

Dokážete přiznat svou hříšnost?

Prvním předpokladem k vyzrálému křesťanství je ochota vyznat: „Jsem hříšný.“ Dokonce i velcí světci uznali svou hříšnost, ačkoliv v jejich případě šlo spíše o uznání vlastní nedokonalosti a obrovské vzdálenosti mezi nimi a absolutní svatostí Boží. Pro většinu z nás ovšem jde o to, abychom vyznali, že jsme některými svými myšlenkami, touhami, slovy a činy hřešili proti Bohu a často také proti našim bližním. Když Šimon Petr po zázračném úlovku ryb poprvé

rozpoznal, že je Ježíš skutečně Božím mužem, řekl mu: „Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.“ (Lukáš 5, 8)

Je relativně snadné přiznat svou hříšnost obecně, ale ke skutečnému pokání a proměně srdce je potřeba, abychom si přiznali *konkrétní* hříchy, kterých jsme se dopustili.

To je pro každého těžké, protože to vyžaduje pokoru. Pro někoho může být celkem snadné přiznat, že nechodí v neděli na mši, protože je to rodině a přátelům jasné. Něco jiného je vyznat, že se takovým jednáním prohřešuji proti třetímu přikázání. Zaměstnanec může zcela otevřeně žertovat, jak okrádá zaměstnavatele simulantstvím, ale je těžší vyznat, že takové chování je hříchem. Proč? Myslím, že většina z nás chápe, že když uznáme, že hřešíme, měli bychom podstoupit tu proměnu srdce a dělat to, k čemu nás Ježíš volá.

Vyznat se může být obzvlášť těžké pro ty snoubence, kteří se dopouštějí různých hříchů nečistoty – smilstva (to je biblický termín pro pohlavní styk mimo manželství), masturbace, úmyslného pohlavního vzrušování a svádění druhého ke hříchu. Hříchy v sexuální oblasti se mohou stát velmi pevně zakořeněnými návyky. Je dost těžké být čistý v myšlení, slovech a skutcích a síla špatného zvyku to dělá ještě těžším. Je snadné stát se otrokem vlastních hříšných sexuálních návyků. Tím spíše je potřeba obrátit se na Ježíše a přijmout jeho volání k proměně srdce teď, a ne až později.

Pokud se jako snoubenci dopouštíte takových věcí, není na čase přiznat sami sobě, že je vaše chování v naprostém rozporu s Ježíšovou cestou? Není na čase začít proměňovat svá srdce a jednání?

Jak?

Když znáte požadavky křesťanské morálky a jste si vědomi své vlastní slabosti a hříšnosti, budete se ptát: „Dobře, jak mohu já slaboch jít úzkou cestou za Ježíšem?“ Odpověď je jednoduchá: Sám o sobě to nedokážeš, ale s Ježíšovou pomocí ano. Sv. Pavel říká, že byl velmi nešťastný z nějakého pokušení, kterému říkal: „Posel satanův, který mne sráží, abych se nepovyšoval. Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil, ale on mi řekl: ‚Stačí,

když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla.“ (2 Korinťanům 12, 7-9)

Co platí pro sv. Pavla, platí stejně pro mne i pro vás.

Jistota odpuštění

Dvě z Ježíšových podobenství – o dobrém pastýři a o marnotratném synu – patří pro nás hříšníky k nejpovzbudivějším. V prvním vypráví Ježíš o tom, jak Bůh hledá hříšníka, a o radosti v nebi nad kajícím hříšníkem (Matouš 18, 12-14). Podobenství o marnotratném synu (Lukáš 15, 11-32) je delší a úplnější. Mladý muž opustí domov a žije nemorálně. Konečně však přijde k rozumu. Pak nastane rozhodující bod a on se přiznává ke svým hříchům:

> Vstanu, půjdu k svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.

Pak se vyzná svému otci, který se raduje a odpouští mu.

Svátost smíření

Protože jsme hříšní, dal nám Ježíš svátost smíření, abychom se smířili s Bohem prostřednictvím jeho církve. Jít pravidelně jednou měsíčně ke zpovědi je jedno z nejlepších předsevzetí, ke kterému mohou snoubenci dojít. Nejlépe je začít hned a pak pokračovat celý život. Nemusíte se obávat, že byste snad knězi říkali něco, co ještě nikdy neslyšel. Mnozí mají obzvláštní potíže vyznávat hříchy nečistoty. Pravda, působí rozpaky a jsou nepříjemnou připomínkou naší slabosti, ale kněze skutečně nepřekvapí. Kněz, který revidoval tuto knihu, připsal následující odstavec:

I mladí kněží jsou připravováni očekávat slabost a pády v takových věcech a nesoudit tvrdě ty, kteří se dali v nestřežené chvíli přemoci sexuálními impulzy nebo tlakem zlozvyku. Navíc, dokonce i sám kněz, který z Boží milosti nikdy nepropadl vážnému sexuálnímu hříchu (a ne všichni kněží patří k těmto šťastným), je si dostatečně

vědom své vlastní slabosti na to, aby se cítil morálně nadřazený vůči svým padlým bratřím a sestrám.

Pokání a hojení

Je nesmírně důležité, abychom pochopili, že Boží přikázání jsou tu pro naše dobro, ne pro jeho. Mluví o některých nejzákladnějších vztazích mezi námi a Bohem a mezi námi a našimi bližními. Porušovat přikázání znamená jednat proti vlastní přirozenosti tvora stvořeného k obrazu Božímu.

Lidé někdy říkají: „Co nevíš, to ti nemůže ublížit." Ale říkejte tohle někomu, kdo se otrávil jedovatou houbou! To je přece lež! Pravda je, že neznalost může ranit velmi hluboce.

Některé páry mají například pohlavní styk před svatbou z neznalosti. Možná, že ani netuší, že jde o objektivně hříšné jednání. (Možná, ale proč se je tedy pokoušejí ospravedlnit? Za čestný *manželský* pohlavní styk se nikdo ospravedlňovat nemusí.) A přesto pohlavní styk mimo manželství oba partnery duševně poškozuje a toto poškození je potřeba hojit. Někdy může být psychická škoda tak velká, že ovlivní schopnost člověka rozhodnout se pro celoživotní, věrné manželství. Není divu, že páry, které spolu žijí před svatbou, nesou větší riziko rozvodu než ty, které spolu nežijí.

Jde tedy o to pochopit, že pokud jste se sexuálně stýkali před manželstvím, potřebujete léčbu. Pro své vlastní dobro potřebujete činit pokání, abyste se mohli smířit s Bohem a byli uzdraveni. Potřebujete rozvinout čisté přátelství, možná se i na čas jeden od druhého odloučit a udělat si čas pro Pána Boha, aby mohlo začít hojení.

V případě, že se vás tyto řádky týkají, shledáte jistě, že zpovědnice je místem nalézání pokoje a nového začátku.

Jít s Pánem – společně

Žít svátost manželství je zvláštní forma křesťanského následování. Jde rozhodně o povolání od Pána, ale ne jen o povolání uzavřít manželství a pak zapomenout na svou víru a projevit ji prakticky

možná jen návštěvou kostela o velkých svátcích, jako jsou Vánoce a Velikonoce, křty a svatby.

Když vy dva uzavíráte svátost manželství, jste oba voláni jít s Kristem – spolu. Obrazně řečeno, jdete oba s Kristem, on jde uprostřed a drží každého z vás za ruku. O tohle jde v úspěšném křesťanském manželství.

V katolickém chápání společného života muže a ženy *oba přijímáte jako nejdůležitější úkol svého svazku vzájemnou pomoc na cestě k cíli, kterým je život věčný.* Souhlasíte s tím, že je důležité podporovat se vzájemně na cestě do nebe.

Pokud je vám taková představa o manželství cizí, měli byste si položit otázku, proč chcete vstoupit do křesťanského manželství. Je–li taková představa o manželství a následování Krista, o přijetí Krista jako Pána a střed vašeho osobního a manželského života nepřijatelná, nebo v naprostém rozporu s názory jednoho z vás, neměli byste znovu rozvážit, zda jste opravdu povoláni ke společnému manželství?

Možná, že patříte k lidem, kteří raději neuvažují o svém manželství ve světle křesťanského následování. Ale co když jsou ve vašich názorech na Ježíšovu vládu nad vaším životem podstatné rozdíly? Možná si myslíte, že když vám dosud nedělaly potíže, bude všechno v pořádku i v manželství.

Každý zkušený manželský poradce, zvlášť je-li křesťan, vám řekne: „Nic si nenalhávejte. Takové očekávání je nebezpečné."

Pokud jste v takové situaci, musíte se nejdříve sami sebe ptát, jestli to, že vám vaše rozdílné názory na křesťanské následování nedělají potíže, není způsobeno faktem, že sami nejste moc horliví učedníci. Je možné, že kromě nedělní návštěvy kostela není ve vašem chování a zvlášť v tom, co děláte spolu, nic, co by vás nějak odlišilo od lidí mimo církev.

Ujišťuji vás, že žár zamilovanosti nevydrží věčně. Dříve nebo později si jeden z vás začne uvědomovat, že pro něj jeho víra znamená víc. Když věříte, že Kristus zemřel, aby vás zachránil pro život věčný, a chcete si teď vzít někoho, kdo je prakticky bez víry (i když možná pokřtěný katolík), počítejte s tím, že se mohou rozdíly ve vašich názorech v budoucnosti prohloubit. Dokonce i když je

jeden z vás praktický bezvěrec a druhý nepraktikující katolík, ta jiskřička jeho víry nemusí doutnat navždy. (Praktický bezvěrec je někdo, kdo věří v existenci Boha, ale nepřipouští, aby tato víra měla nějaký významný dopad na jeho osobní, rodinný nebo společenský život.)

Křesťanské manželství je povolání ke společné cestě s Pánem, vzájemné podpoře na cestě ke spasení a křesťanské výchově dětí. Většina křesťanů je volána k takovému způsobu následování.

Otázky pro vás dva:

1) Jsme zajedno v tom, že dlouhodobým úkolem našeho manželství je vzájemně si pomáhat na cestě k cíli, kterým je život věčný?
2) Jaká konkrétní proměna je nutná pro naše srdce nebo způsob chování, když chceme lépe plnit Boží vůli?
3) Které návyky potřebujeme teď pěstovat nebo změnit, aby se naše manželství stalo manželstvím Kristových učedníků?

Základní modlitby

Znamení kříže

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. – Amen.

Chvála nejsvětější Trojice

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, – jako byla na počátku, i nyní i vždycky – a na věky věků. – Amen.

Modlitba Páně (Matouš 6, 9-13)

Otče náš, jenž jsi na nebesích, – posvěť se jméno tvé. – Přijď království tvé. – Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. – Chléb náš vezdejší dej nám dnes. – A odpusť nám naše viny, – jako i my odpouštíme našim viníkům. – A neuveď nás v pokušení, – ale zbav nás od zlého. – Amen.

Při ekumenických bohoslužbách možno přidat:

Neboť tvé je království i moc i sláva navěky. – Amen.

APOŠTOLSKÉ VYZNÁNÍ VÍRY

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země. – I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; – jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, – trpěl pod Ponciem Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest; – sestoupil do pekel, – třetího dne vstal z mrtvých; – vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího; – odtud přijde soudit živé i mrtvé. – Věřím v Ducha svatého, – svatou církev obecnou, – společenství svatých, – odpuštění hříchů, – vzkříšení těla – a život věčný. – Amen.

POZDRAVENÍ ANDĚLSKÉ

Zdrávas, Maria, milosti plná, – Pán s tebou; – požehnaná ty mezi ženami – a požehnaný plod života tvého, Ježíš. – Svatá Maria, Matko Boží, – pros za nás hříšné – nyní i v hodinu smrti naší. – Amen.

DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ (podle 2 Mojžíšova 20, 1-17)

1. V jednoho Boha věřiti budeš.
2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
3. Pomni, abys den sváteční světil.
4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nesesmilníš.
7. Nepokradeš.
8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
9. Nepožádáš manželky bližního svého.
10. Aniž požádáš statku jeho.

2. Proč mít církevní svatbu?

Tato otázka může souviset s tím, že někteří lidé dávají dnes přednost svatbě v kostele před svatbou na radnici nebo jinde, protože kostel je slavnostnější a podtrhuje vážnost svatebního obřadu.

Z pohledu katolíka zní tato otázka trochu jinak. Proč by měl katolíky oddávat duchovní? Stručná odpověď zní: katolíci jsou vázáni církevním zákonem o manželství. V zásadě však jde o to, proč jsme katolíky, a proč nám tedy záleží na tom, být oddáni v církvi. Na to odpovídá tato kapitola.

Proč jste katolíky?

Možná, že jste se narodili v katolické rodině, byli v dětství pokřtěni a víc nic. Je to dobrý začátek, ale dospělý křesťan by měl být schopen vědět, proč věří, stejně jako to ví dospělý konvertita. Dějiny církve jsou plné příběhů obrácení dospělých. Dokonce i v moderní době se někteří vzdávají úspěšné kariéry duchovních evangelických církví, aby přijali víru katolické církve.* Co je k tomu vede?

Podrobně odpovídají na tuto otázku knihy, které někteří z nich napsali; stručně je možno říci, že každý konvertita a informovaný katolík věří, že Ježíš Kristus ustanovil a vyvolil katolickou církev, aby ukazovala jeho cestu, jeho pravdu a jeho život.

Ustanovil Ježíš skutečně viditelnou, organizovanou církev?

Rozhodně. Myšlenka neviditelné, neuspořádané církve může být nejlépe označena jako výplod reakcionářských snílků, protože nemá žádnou oporu v Bibli ani v historii. Starý zákon popisuje, jak Bůh

---

* Pozn. překl.: To platí více o USA než o České republice, u nás spíše dochází k obrácení lidí, kteří do dospělosti víru neznali.

potřeboval 1 900 let od povolání Abraháma do narození Ježíše, aby formoval „církev“ Staré úmluvy, a byl to rozhodně viditelný a organizovaný lid Boží.

Ježíš, druhá osoba Nejsvětější Trojice, přijal na sebe naši viditelnou lidskou přirozenost, aby dokončil dílo Staré úmluvy a potvrdil Novou úmluvu svou krví. Pokračoval v uskutečňování stejného plánu, který s Bohem Otcem započal již v církvi Staré úmluvy. Zformoval zvláštní sbor dvanácti apoštolů. Jeho učení mělo autoritu a tuto autoritu předal svým učedníkům. „Kdo slyší vás, slyší mne, a kdo odmítá vás, odmítá mne; kdo odmítá mne, odmítá toho, který mě poslal.“ (Lukáš 10, 16) Dal jim zvláštní viditelný způsob, jak posvěcovat jeho lid. Hned prvním dvanácti určil základní, dodnes trvající strukturu tím, že svěřil Petrovi zvláštní vedoucí roli.

Jaké bylo Petrovo postavení mezi dvanácti?

Ježíš postavil Petra do čela dvanácti učedníků a jeho vedení bylo ostatními apoštoly a celou prvotní církví uznáváno. Vztah mezi Petrem a ostatními jedenácti byl po vzkříšení, a dodnes zůstává, vztahem mezi papežem, římským biskupem a ostatními biskupy církve na celém světě. Všichni, včetně Petra, byli apoštolové, ale Petrovi dal Kristus jasnou vedoucí úlohu. Papež a všichni biskupové jsou následníky apoštolů, ale papež je následníkem sv. Petra a má tutéž Petrovu vedoucí úlohu, kterou ustanovil sám Kristus.

Jaké jsou biblické podklady pro Petrovo vedení?

Evangelia poskytují tři základní texty s Ježíšovými výroky a kniha Skutků apoštolů má četné záznamy, které ilustrují Petrovu vedoucí úlohu. Navíc začíná každý seznam dvanácti apoštolů Petrovým jménem. Podívejme se na ty zvláštní věci, které Ježíš řekl a udělal pro Petra.

> Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy, ptal se svých učedníků: „Za koho lidé pokládají Syna člověka?“ Oni řekli: „Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků.“ Řekne jim: „A za koho mě pokládáte vy?“

Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ Ježíš mu odpověděl: „Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích. A já ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále zbuduji svou církev a brány pekel ji nepřemohou. Dám ti klíče království nebeského, a co odmítneš na zemi, bude odmítnuto v nebi, a co přijmeš na zemi, bude přijato v nebi.“ (Matouš, 16, 13-19)

Až do té doby žid jménem Petr neexistoval. Rodiče nedávali svým dětem jméno „skála“. (Antikatoličtí skeptici se kdysi snažili dokázat, že Petr bylo zcela běžné jméno, ale dokázali pravý opak: do té doby neměl žádný žid jméno Petr.) Muž, který prokázal svou víru v mesiášství a božství Krista, se jmenoval Šimon Bar-Jona, tedy syn Janův. Ježíš mu změnil jméno.

Petr(a) znamená řecky skála. Změna jména znamenala změnu skutečnosti a je přímo srovnatelná s tím, co Bůh udělal, když zformoval církev ze Staré úmluvy.

Připomeňme si, že „Jahve“, jak se označoval Židům, povolal muže jménem Abram (1 Mojžíšova 12, 1) a později změnil jeho jméno na Abrahám, což znamená „otec množství“ (1 Mojžíšova 17, 5), protože to bylo to, čím ho Jahve udělal, ačkoliv bylo Abrahámovi 99 let a jeho syn Izák nebyl ještě počat. A Jahve dodržel své slovo.

Ježíš změnil jméno, a tedy i celého Šimona na Skálu a slíbil, že na této skále postaví svou církev. A Ježíš své slovo také dodržel.

Za druhé, při poslední večeři dal Ježíš Šimonu Petrovi zvláštní úkol posilovat ostatní apoštoly. Všimněte si, že to nebylo pro nějakou Šimonovu neobvyklou ctnost. Ne. Tento úkol byl Šimonovi dán ve chvíli, kdy Ježíš předpověděl jeho zradu. To je mocná a neomezená výpověď o tom, že vedoucí úloha Petra a jeho následovníků papežů jim není dána pro jejich osobní zásluhy, ale prostě a jenom z vůle Kristovy.

„Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás směl tříbit jako pšenici. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala; a ty, až se obrátíš, buď posilou svým bratřím.“

Řekl mu: „Pane, s tebou jsem hotov jít i do vězení a na smrt.“ Ježíš mu řekl: „Pravím ti, Petře, ještě se ani kohout dnes neozve, a ty už třikrát zapřeš, že mne znáš.“ (Lukáš 22, 31-34)

Třetí základní text v evangeliích je záznam rozhovoru mezi Ježíšem a Šimonem Petrem po vzkříšení. (Jan 21, 15-17) Třikrát se Ježíš Šimona Petra ptá, zda ho miluje, a třikrát Petr odpovídá: „Ano, Pane, ty víš, že tě mám rád.“ Na první odpověď Ježíš říká Petrovi: „Pas mé beránky.“ Na druhou: „Buď pastýřem mých ovcí!“ Na třetí: „Pas mé ovce!“ Ježíš často mluvil o sobě jako o dobrém pastýři a o svých věřících jako o svých ovcích. Teď předává Šimonu Petrovi zodpovědnost vrchního pastýře a to je také role papeže dodnes.

Kniha Skutků apoštolů obsahuje příliš mnoho ilustrací Petrova vedoucího postavení, a tak zde můžeme zmínit jen některé. O svatodušních svátcích je Petr mluvčím. (Skutky 2, 14-42) Je to Petr, kdo (Ježíšovým jménem) udělá první zázrak uzdravení a vysvětlí ho. (Skutky 3) Je to Petr, kdo je povolán Pánem k tomu, aby přijal do církve první pohany. (Skutky 10) A když dojde ke sporu, je to Petr, kdo má autoritu ho řešit. (Skutky 15, 1-12)

Písmo svaté jasně ukazuje, že církev, kterou Kristus ustanovil, byla postavena na Petrovi – skále a vedoucí úloha Petrova pokračuje v jeho následnících, papežích.

Proč sídlí papež a církevní úřady v Římě?

Do Říma, který byl střediskem tehdejší civilizace a vlády, donesl Petr Kristovu zvěst. Byl římským apoštolem a zemřel tam mučednickou smrtí. (Nad jeho hrobem byl postaven kostel, z něhož vznikla dnešní bazilika sv. Petra.) Následníci římského biskupa byli vždy uznáváni za pokračovatele Petrovy vedoucí úlohy a to platilo i na samém počátku, když ještě žili někteří z původních apoštolů. Např. ještě za života milovaného apoštola Jana píše papež Klement, Petrův nástupce, církvi v Korintu dopis, v němž ji napomíná pro chyby, o nichž se dozvěděl, a jasně očekává poslušnost:

> Když někdo neposlouchá ve věcech, které Pán řekl skrze nás, měl by vědět, že se dopouští přestupku a uvádí se do nemalého nebezpečí.[1]

Dále bylo uznáno již velmi brzy, že když je nějaký zmatek ohledně učení a víry, stačí jen obrátit se na Řím. Sv. Irenej, biskup lyonský, který psal okolo roku 190, zdůrazňoval jak jednotu katolické víry, tak primát římské církve.

> Církev ... věří tyto věci, jako by měla jen jedinou duši a jedno jediné srdce, jako by mluvila jen jedněmi ústy. Protože přesto, že světové jazyky se různí, autorita tradice je jedna a tatáž. A církve mezi Germány nevěří jinak a nemají jinou tradici než církve v Iberii, mezi Kelty, daleko na východě, v Egyptě, Libyi, nebo církve, které byly založeny v centrálních světových oblastech.[2]

K otázce, jak je možno zjistit pravé apoštolské učení asi sto let po smrti posledního apoštola, Irenej napsal:

> Ale proto, že by bylo pro tento spis příliš dlouhé vypsat posloupnost všech církví, umlčujeme všechny, kdo se jakkoli, ať již pro sebeuspokojení, nebo z nadutosti, či ze zaslepenosti a zlých úmyslů, shromáždí jinde, než je správné, poukazem na posloupnost biskupů největší a nejstarší všem známé církve, založené a vybudované v Římě dvěma nejslavnějšími apoštoly Petrem a Pavlem, té církve, která má tradici a víru, která nám byla předána, jak byla lidem zvěstována apoštoly; protože s touto církví, pro její nadřazený původ, musí všechny církve souhlasit, to jest všichni věrní v celém světě, a právě v ní je pro všechny věrné světa zachována apoštolská tradice.[3]

---

1 Klement Římský, *Dopisy Korinťanům*, kolem 80 po Kr. z William A. Jurgens, *The Faith of the Early Fathers, Vol. 1 (Víra raných církevních Otců, svazek 1),* Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 1970, str. 12. Jurgens je přesvědčen, že nejvěrohodnější svědectví staví tento dopis do 80 po Kr., někteří další do 96/98 po Kr. Argument je platný v obou případech. Klement, následník sv. Petra v Římě, psal jako svrchovaná autorita církve dokonce ještě za života apoštola Jana.

2 Sv. Irenej, Lyonský, *Adversus haereses* (1, 10,2), cca 190, citát z W. A. Jurgens, *The Faith of the Early Fathers, Vol. 1 (Víra raných církevních Otců, svazek 1),* Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 1970, str. 85.

3 Sv. Irenej Lyonský, (3, 3, 2), viz pozn. 2, str. 90.

Jak působí Ježíš i nadále skrze svou církev?

Ježíš byl a je prorok, král a kněz v jedné osobě a působí i nadále ve své církvi. Tradičně říkáme, že Ježíš jako hlava dále učí, vládne a posvěcuje nás v církvi jako svém těle a skrze ni.

Vyučuje. Poslední, co Ježíš udělal, než vstoupil do nebe, bylo potvrzení úkolů, které dal apoštolům a jejich nástupcům:

> „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku.“ (Matouš 28, 18-20)

Skrze svou církev nás Ježíš i nadále učí, co máme věřit a jak máme žít, tedy víru a morálku.

Vládne. Každá instituce na tomto světě, počínaje individuálními rodinami, až po celosvětovou katolickou církev, potřebuje legitimní autoritu a řád, jinak hrozí chaos. V katolické církvi mají nejvyšší autoritu v učení a správě papež a biskupové v jednotě s ním; a to je řád jasně ustanovený Ježíšem.

Když uslyšíte, jak někdo říká: „Nestojím o to, aby mi církev stále říkala, co mám a nemám dělat,“ jde o člověka, který má buď velmi špatné informace o církvi, nebo prostě nechce poslouchat církev, která poctivě plní svůj úkol a učí nás Boží přikázání a vede nás k tomu, abychom určité věci dělali ve shodě jako jedna rodina. Takové vedení vyžaduje vytvoření alespoň nějakých pravidel. Ve skutečnosti má církev, kromě toho, že nás učí dbát všeho, co Pán přikázal, velmi málo dalších pravidel týkajících se katolíků, kteří nejsou kněžími nebo členy řádů. Tato pravidla jsou označována jako pět církevních přikázání a já je zde vypisuji, abych ukázal, že nejsou nijak zvlášť zatěžující.

1) O nedělích a zasvěcených svátcích (v ČR 25. 12. slavnost Narození Páně a 1. 1. slavnost Matky Boží, Panny Marie) se účastnit mše svaté a zachovat pracovní klid.
2) Vyzpovídat se ze svých hříchů alespoň jednou za rok.
3) Přijmout Svátost oltářní alespoň ve velikonoční době.

4) Zdržovat se od požívání masa a zachovávat půst újmy ve stanovené dny.
5) Přispívat církvi na její potřeby.[4]

Většina praktikujících katolíků nedokáže tato přikázání vyjmenovat zpaměti, protože je nevnímá jako pravidla nebo nařízení. Jsou to věci, které praktikující katolík dělá naprosto samozřejmě.

Posvěcuje. Ježíš stanovil sedm obvyklých způsobů, kterými nás uvádí do života v milosti posvěcující, a my jim říkáme svátosti: křest, svátost smíření, eucharistie, biřmování, svátost manželství, kněžské svěcení a pomazání nemocných. Navíc nás Ježíš skrze svou církev a své slovo v Písmu svatém naléhavě vyzývá k denní modlitbě a k tomu, abychom nesli svůj každodenní kříž, včetně skutků dobrovolného sebezapírání.

Jak nás Ježíš ujišťuje o pravdivosti církevního učení?

Je samozřejmě jasné, že Ježíš, který učil pravdu, a dokonce za ni zemřel, nenechá své následovníky bez pevného a snadného způsobu poznání pravdy. Tím je učení církve, kterou ustanovil.

Nadto při poslední večeři opakovaně ujišťoval, že nás neopustí jako sirotky. Místo toho slíbil dvanácti apoštolům, že na ně sešle Ducha Svatého, který je uvede do plnosti pravdy. Například:

> „Toto vám pravím, dokud jsem s vámi. Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všecko, co jsem vám řekl.“ (Jan 14, 25-26)

Podobné sliby jsou zaznamenány u Jana 14, 16-17; 15, 26-27; 16, 12-13.

Katolickou víru je prakticky možno formulovat takto: Věříme, že **Ježíš dodržuje své sliby** a že **Duch Svatý vedl a vede** apoštoly a jejich nástupce do plnosti pravdy.

---

4 V americkém originále autor uvádí šest církevních přikázání. V USA totiž šesté je: Poslouchat církevní zákony o manželství. My zde uvádíme oficiální znění České biskupské konference.

Proč potřebují křesťané církev a nestačí Bible?

Za prvé proto, že církev nám dal Ježíš *přímo* a Bibli až skrze ni. Kdyby byl Kristus chtěl ustavit náboženství jen podle knihy, byl by ji býval napsal sám. Ale nenapsal ji. Místo toho ustanovil živou církev, kterou stále vede skrze Ducha Svatého. Je nesmyslné tvrdit, že nepotřebujeme něco, co Ježíš jasně považoval za důležitější. Mimochodem, ve Starém zákoně použil Pán Bůh stejný proces. Nejprve zformoval svůj lid, který můžeme právem označit jako církev Staré úmluvy, a z tohoto lidu povolal Mojžíše, proroky, a některé další, aby sepsali jeho učení.

Za druhé, pozornému čtenáři je jasné, že Bible není jednoznačně interpretovatelná. O tom jasně svědčí množství vzájemně si odporujících výkladů, které způsobily četná dělení mezi evangelíky.

Za třetí, ti, kdo věří, že vše, co potřebují, je Bible, nenajdou pro své přesvědčení žádný biblický podklad. Jistě, Bible říká: „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti.“ (1 Timoteovi 3, 16), ale stejně jistě nikde neříká, že jsou pravidla víry a morálky stanovena *jenom* Písmem. Ujišťuje nás naopak, že *církev* je „sloupem a oporou pravdy“ (1 Timoteovi 3, 15). Sv. Pavel, který napsal tak velkou část Nového zákona, obzvláště upozorňuje na roli tradice – verbálně předávaného učení a praxe. (1 Korinťanům 11, 2,23)

Proč má církev určovat, co máme dělat?

Ve skutečnosti znamená tato otázka: „Proč má Kristus určovat, co máme dělat?“

Je třeba říci, že nám Kristus skrze svou církev ukládá jen velmi málo specifických úkolů. Chci říci, že to největší přikázání, abychom milovali jedni druhé, jako Kristus miloval nás, neříká konkrétně, co máme dělat. To už jsem zmínil dříve, když jsem mluvil o šesti přikázáních církve.

Avšak v každém věku je potřeba stavět hráz naší lidské slabosti a znovu naslouchat výzvě k tomu, abychom dodržovali přikázání a nedělali věci, které Bůh označil jako špatné.

Nesoustředí se dnes církev příliš na sexualitu?

Církev se vždycky „soustředila“ na lásku. Ježíš přišel, aby nás učil pravdu o lásce, a dodnes nás tyto pravdy učí. V době, kdy je sexualita obrovsky zneužívána, je církev povinna opakovaně hlásat nepohodlnou pravdu o lásce.

Kdo se opravdu soustředí na sexualitu, je *západní civilizace*. Je to vidět ze široké produkce pornografie a stále stoupající necudnosti veřejných medií, z nepříliš skrývané reklamy prostituce, využívání sexuality jako primárního reklamního prostředku, a stoupajícího přijímání homosexuality. Všude se setkáváme se smutnými důsledky, často jsou předmětem novinových zpráv: znásilnění, sexuální vraždy, neomezené rozvody, hrozivý počet těhotných svobodných žen, epidemické rozšíření pohlavně přenosných chorob včetně AIDS, pohlavní zneužívání dětí a jen v USA víc než půldruhého miliónu zabitých nenarozených dětí ročně (v ČR legálně více než 30 tisíc). Co bylo kdysi obecně považováno za tragickou nutnost – nemanželské dítě vychovávané svobodnou matkou – je teď prohlašováno za naprosto přijatelný způsob života, úmyslně plánováno a voleno. Lesbičky se netají tím, že používají k dosažení těhotenství umělé oplodnění, aby mohly vychovávat děti podle svých falešných představ a bez vlivu mužské přítomnosti v domácnosti.

Tato kultura jasně potřebuje Kristův hlas, který jí odporuje skrze církev! Hlas vytrvale hlásající nadčasové pravdy o požadavcích lásky. Budoucí historikové budou církev kritizovat jen za to, že její široká členská základna nepromluvila hlasitěji a častěji.

Proč nám církev přikazuje pravidelnou účast na nedělní mši svaté?

Toto církevní přikázání nebo nařízení se odvozuje přímo z třetího přikázání: Pomni, abys den sváteční světil. Protože Ježíš vstal z mrtvých první den týdne, církev Nové úmluvy světí jako den Páně neděli místo sabatu – soboty.

Je třeba si uvědomovat, že nám byla Boží přikázání dána pro naše dobro, a to platí i o třetím přikázání. Jak Ježíš učil: „Sobota je učině-

na pro člověka, a ne člověk pro sobotu.“ (Marek 2, 27) Jinými slovy, máme vnitřní potřebu chválit Boha v duchu a v pravdě a potřebujeme den odpočinku. Potřebujeme sloužit Bohu každý týden způsobem, který nám sám určil, obětí mše svaté. Odmítat to znamená vyznávat sobě i Bohu, že jsou nám jiné věci důležitější. Jak to pak Pánu Bohu vysvětlíme u posledního soudu?

Světit neděli znamená víc než účast na mši. Měl by to také být den odpočinku a den s rodinou, ne obyčejný pracovní den. V neděli by se nemělo nakupovat. Obchodní zákony dnes nezakazují nedělní prodej, ale křesťané by měli vydávat svědectví o neděli jako dni odpočinku tím, že nebudou chtít nakupovat, protože když chce jeden nakupovat, musí jiný pracovat. Boží zákony jsou pro naše dobro.

Stačí prostě věřit v Pána Ježíše a ostatní ignorovat?

Zeptejme se jinak: Stačí pověsit na zeď jako doklad své lásky oddací list a ignorovat manžela nebo manželku?

Nikdy nemůžeme dost zdůraznit význam svátku Krista Krále poslední neděli církevního roku před první nedělí adventní. Tento svátek nám připomíná, že Ježíš Kristus chce být Králem a středem našeho života. To je pro většinu z nás stálá výzva, protože máme tendenci soustředit svůj život na sebe sama. Chceme-li být s Pánem a oslavovat ho na věčnosti, je nejlépe začít hned teď. Denní modlitby, nedělní mše, dodržování přikázání a služba druhým jsou způsoby, jak to dělat.

Jak se dospělý katolík může naučit víc o své víře?

Dnes je na trhu celá řada dobrých knih. Jako průvodce na celoživotní cestu víry doporučuji *Katechismus katolické církve*[5]. Neměl by chybět v žádné katolické rodině.

5 *Katechismus katolické církve,* Zvon, Praha 1995.

Otázky pro vás dva:

1) Co bylo v této kapitole pro nás nové, nebo se nám připomnělo jako dávno zapomenuté?
2) Účastníme se každou neděli mše svaté? Když ne, proč ne, a jak bych to vysvětlil před Pánem, kdybych dnes zemřel?

3. Co je potřebné k sňatku?

Chystáte se k sňatku s někým, koho milujete. Nepochybně jste již hodně mluvili o *svých* plánech, ale mluvili jste dostatečně o *Božím* plánu pro své manželství? Víte, že je většina křesťanů povolána k tomu, aby „uváděli ve skutek své spasení“ (Filipanům 2, 12) tím, že přijmou nároky a budou plnit povinnosti, které patří k manželské lásce, ale nakolik jste si společně uvědomili, oč jde? Víte, že máte k sobě navzájem zvláštní vztah, ale kolik myšlenek jste věnovali *Bohem dané* podstatě a trvalosti tohoto vztahu? Manželský vztah byl stvořen Všemohoucím Bohem, a tato kapitola je věnována Božímu plánu pro váš růst v lásce skrze manželství.

Nadpis této kapitoly se ptá: „Co je potřebné k sňatku?“ Jinými slovy, jaké podmínky musí každý z vás splnit, než můžete vstoupit do platného manželství? Možná, že vaše diecéze nebo farnost požaduje, abyste se zúčastnili určitých přípravných setkání, ale o to v téhle kapitole nejde. To, co nás zajímá, by mohlo být spíše formulováno: „K jakému pochopení a rozhodnutí potřebujete dojít, abyste vstoupili do opravdového manželství?“

Co děláte, když se ženíte a vdáváte?

Když vstupujete do manželství, vstupujete do osobního vztahu daného Bohem. Když vyslovujete svůj manželský slib, uzavíráte manželskou smlouvu a také manželskou úmluvu. Úmluva je víc než smlouva. Když jste oba křesťané, vstupujete do svátosti manželství. Když se vezmete, dáváte se jeden druhému a získáte morální právo mít spolu pohlavní styk. Také přijímáte zodpovědnost používat svou sexualitu podle Stvořitelova plánu.

Tyto věty mají hluboký význam; podívejme se tedy na ně pozorněji.

Co to znamená, když označíme manželství jako *osobní* vztah?

Za prvé, manželství je vzájemný vztah mezi dvěma osobami. To může znít dost samozřejmě, ale chci zdůraznit slovo „osoba“, abych odlišil manželský vztah od vztahu citového. Se svým psem nebo kočkou můžete mít citový vztah, ne však vztah osobní. Domácí zvířata mají emoce a mnohý otec vracející se z práce bývá vítán citověji svým psem než vlastní ženou nebo dětmi. Někdy bývá mezi domácím zvířetem a jeho majitelem citová vazba, ale jen lidé jsou schopni uzavřít svazek manželství. Navíc nás formulace manželského slibu slovy „odevzdávám se tobě... a přijímám tě“ učí, že *máme* svého manžela nebo manželku, ale *nevlastníme* je jako domácí zvíře nebo jiný majetek, se kterým si můžeme dělat, co nás napadne.

To vypovídá něco o roli citové vazby v manželství. Je obvykle velmi silná, když se lidé berou, ale můžete očekávat, že během manželství obsáhne široké spektrum od velmi silné až po velmi slabou. V době manželského rozčarování může být vzájemná citová přitažlivost manželů negativní, ale manželský svazek přetrvá.

Osobní vztah manželství daleko předčí emocionální pocity. Je založen na duševních hodnotách, které tvoří osobnost, totiž na intelektu a vůli. To znamená, že k tomu, aby člověk vstoupil do osobního vztahu manželství, potřebuje základní chápání toho, co manželství vlastně je, a vůli zavázat se ke vstupu do něj a k životu v něm.

Manželství je *společný* osobní vztah. Oba manželé musí vědět, co dělají, a oba musí učinit manželský závazek.

„Osobní vztah daný Bohem“ – co to znamená?

Tady je důraz na roli *Pána Boha* ve vašem manželství.

Asi jste to už slyšeli, ale stojí to za opakování: Pán Bůh vás stvořil, abyste ho poznali, milovali ho a sloužili mu v tomto životě, abyste s ním pak mohli být věčně v nebi.

Vaši budoucí manželku (manžela) stvořil Pán Bůh z téhož důvodu.

Pán Bůh stvořil manželský vztah. Vepsal základní pravdy o manželství do naší lidské přirozenosti; navíc, protože zná zatemněnost

našeho intelektu a slabost naší vůle po pádu Adama a Evy, zjevil pravdy o manželství také skrze Ježíše a jeho apoštoly.

Boží plán pro manželství není svévolný. Není to závod s překážkami uměle sem a tam rozestavěnými po trati. Boží plán pro manželství vyplývá z vlastní přirozenosti, kterou máme od něho samotného. Jeho plán je pro naše dobro.

„Osobní" neznamená individualistický. My si nemůžeme – morálně – vytvořit vlastní představu o manželství a žít podle ní, když odporuje Božímu plánu. Pokoušet se o to znamená odporovat myšlence života člověka stvořeného k obrazu Božímu a odporovat myšlence křesťanského následování.

Jako křesťané jste povoláni k tomu, abyste uznali Ježíše jako Pána, Krále a Střed vesmíru. Musíte také uznat Ježíšovu svrchovanost nad sebou a svým manželstvím.

Jak důležité jsou v manželství něha a laskavost?

Velmi důležité. Papež Jan Pavel II. napsal, že „manželské spojení je obohaceno o hodnoty něžnosti a citovosti, které oduševňují lidskou sexualitu i v její tělesné dimenzi"[1].

To zní tak samozřejmě, že to zpočátku nemusí dělat zvláštní dojem. Srovnejte to však s běžným přístupem šedesátých a osmdesátých let, kdy se populárním kritériem manželského „štěstí" zdál být dosažený počet orgasmů. Srovnejte to také s tím, o čem papež psal. Poté co konstatoval obrovský rozdíl mezi antikoncepcí a přirozeným plánováním rodičovství, píše papež následující:

> Přijmout cyklus a dialog znamená dále uznat současně duchovní i tělesný ráz manželského spojení a prožívat osobní lásku s věrností, jakou vyžaduje. *V této souvislosti* získává manželská dvojice zkušenost, že manželské spojení je obohaceno o hodnoty něžnosti a citovosti, které oduševňují lidskou sexualitu i v její tělesné dimenzi.[2]

1 Jan Pavel II.: *Familiaris consortio (Apoštolská adhortace „o úkolech křesťanské rodiny v současném světě")*, 32,6, 22. listopadu 1981.

2 Tamtéž, zdůraznění autor.

Jinak řečeno, manželská laskavost je tak důležitá, že když chybí už na začátku manželství, její nepřítomnost vzbuzuje otázku, zda takoví manželé skutečně zodpovědně uzavřeli manželství. Je třeba mít na paměti, že podstatou manželské úmluvy je láska. Hlavní charakteristikou této lásky je, že má povahu sebeobětující a soustředěnou na druhého. V křesťanském manželství musíte počítat se vzájemnou pomocí a službou založenou na lásce.

Co myslíme, když mluvíme o manželské smlouvě?

Zdůrazňujeme to základní minimum, kterého je třeba k tomu, abyste vy dva mohli vstoupit do pravého manželství. Je dvojího druhu: objektivní a subjektivní.

Jaké jsou objektivní základní podmínky nutné k manželství?

Oba musíte pochopit tři základní skutečnosti.

1) Manželství je trvalé – „dokud nás nerozdělí smrt".
2) Manželství vyžaduje věrnost, ačkoliv nevěra svazek neruší.
3) Manželství je pro rodinu.

Jaké jsou základní subjektivní podmínky nutné k manželství?

Jsou to čtyři základní potřeby.

1) Oba musíte být svobodní k uzavření manželství. To znamená, že máte postačující věk, nejste vázáni manželstvím s jinou osobou, jste opačného pohlaví a nejste příliš úzce spřízněni, to znamená, že nemůžete uzavřít manželství s blízkým příbuzným.
2) Musíte být volni k svobodnému rozhodnutí pro manželství bez vnějšího tlaku. V podstatě jde o to, že nejste žádnou osobou ani okolnostmi nuceni rozhodnout se pro sňatek proti své vůli.
3) Potřebujete také, co církevní právo označuje pojmem „způsobilost". To znamená, že jste schopni rozumět povinnostem spo-

jeným s manželstvím a plnit je. Můžeme to nazvat vnitřní svobodou k manželství. Tak např. člověk s vážnou psychickou chorobou není dostatečně způsobilý uzavřít manželství; nedokáže dostatečně chápat závazky s ním spojené.

4) Oba musíte mít shodné chápání toho, co manželství je. Proto je tak důležité, abyste oba znali církevní učení o manželství. To je přece logické, že? Když vstupujete do křesťanského manželství, musíte vědět, o co jde, a souhlasit s tím.

Znamená to, že kdo není stoprocentně normální, nemůže uzavřít manželství?

Který člověk je stoprocentně normální? V pravém slova smyslu jen Maria, Ježíšova matka. Byla počata bez dědičného hříchu a po celý život nehřešila. My všichni ostatní máme své chyby, slabosti a hříchy, které působí, že máme k dokonalosti daleko. Tato charakteristická lidská slabost naši schopnost uzavřít manželství neomezuje. Z nás, kteří chodíme po ulicích a jsme schopni vydělat si na živobytí, je pravděpodobně 99 % schopno chápat, oč v manželství jde, a dát k němu platný souhlas.

Co když se základními podmínkami souhlasí jen jeden z nás?

Musíte oba učinit rozhodnutí pro manželství podle Božího plánu – natrvalo, věrně a pro rodinu. Je-li toto rozhodnutí jednostranné, nejde o skutečné manželství. Proto je tak důležité, abyste o těchto věcech spolu mluvili brzy po zasnoubení. Proto je tak důležité, abyste byli oba poctiví ve svých rozhovorech s duchovním, který vás na manželství připravuje.

Může někdo uzavřít sňatek z donucení?

Ne. Musíte se oba rozhodnout svobodně. Nemůžete uzavřít manželství s někým, kdo je naprosto odmítá. To např. znamená, že ta stará karikatura svatby s pistolí v zádech, kdy se někdo ženil, proto-

že ho mstiví příbuzní těhotné dívky hrozili zabít, nebyla platným manželstvím.

Když je snoubenka těhotná, měli bychom to říci knězi?

Ano, rozhodně. Bude chtít vědět, do jaké míry je těhotenství vaším důvodem k sňatku. Buďte k němu upřímní. Nechce, abyste byli nešťastní, a nechce, aby za pár let jeden z vás přišel zpátky a řekl, že se cítil pod tlakem, že mu těhotenství nedovolilo říci, že si sňatek *nepřeje*. Když to tak cítíte, řekněte to otevřeně. Nedělejte z chyby tragédii. Měli byste být schopni říci poctivě sami sobě, sobě navzájem, knězi i Bohu, že byste chtěli uzavřít manželství, i kdyby snoubenka těhotná nebyla.

Co když cítíme, že nás k sňatku „nutí" fyzická přitažlivost?

Vstupovat do manželství svobodně neznamená lhostejně. Je normální, že lidé jsou inspirováni jak svými intelektem, tak svými emocemi. Kolik lidí by uzavíralo sňatek, kdyby nebylo takové přitažlivosti?

Můžeme si pro jistotu slíbit jen to, že spolu poneseme všechno dobré, ale ne všechno zlé?

Ne, to by bylo jednání proti trvalosti manželství. Manželství je vztah stvořený Bohem. Druhý vatikánský koncil o něm učí:

> Důvěrné společenství života a manželské lásky, které Stvořitel založil a vybavil vlastními zákonitostmi, se uskutečňuje manželskou smlouvou [úmluvou] neboli neodvolatelným osobním souhlasem.[3]

Tento koncil, na němž se podíleli všichni biskupové katolické církve, zasedal v letech 1962–1965, aby potvrdil a formuloval, co to znamená být křesťanem v dnešní době. Biskupové jasně říkají, že

3 *Dokumenty II. vatikánského koncilu* (Zvon, Praha 1995), *Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě, Gaudium et spes 48, dále jen Gaudium et spes.*

zkusit založit manželství na slibu nést spolu vše dobré, ale ne zlé, by bylo příkladem nekřesťanského individualismu. Znamenalo by to odmítnout Boží svrchovanost nad každým individuálním manželstvím.

Co když se manželé předem dohodnou, že skončí své manželství, když to „nějak nevyjde“?

Spojení takového páru by nebylo manželstvím, protože manželství není založeno na obřadu (i když je v praxi nutný), ale na neodvolatelném slibu.

Jinými slovy, vy dva spolu vstoupíte v obřadu do manželství rozhodnutím své vůle a toto rozhodnutí dokonáte manželským pohlavním stykem, který symbolizuje vaši jednotu v Kristu.

Dohodnout se na společném bydlení bez skutečného odevzdání se natrvalo je rovno smilstvu, i kdyby tomu předcházel obřad. Takový obřad by samozřejmě byl ze strany snoubenců podvodem.

Co to znamená, že je manželství úmluva?

To znamená, že rozhodnutí pro manželství je rozhodnutí pro *rodinu:* otevřené a neomezené. Srovnejme úmluvu se smlouvou. Smlouva vyjadřuje podrobnosti o tom, k čemu se obě strany zavazují. Pokud něco ve smlouvě chybí, nejsou strany k tomu vázány. Smlouva také obsahuje údaje o jejím trvání a o tom, jak a čím pozbude platnosti, ale úmluva pravého křesťanského manželství nemůže být zrušena ani se společným souhlasem obou stran.

Otevřenost manželské úmluvy je vyjádřena v tradičních slibech svatebního obřadu: „... s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti.“ Neustavuje „obchod“, ale *rodinu*.

Co znamená výraz svátost manželství?

Pán Ježíš povýšil přirozený manželský stav na rovinu svátosti. Jak si možná pamatujete, je svátost viditelným znamením, skrze které dává Kristus podle svého ustanovení posvěcující milost. Jinak

řečeno: sedmi svátostmi dosahuje Kristus v nadpřirozené rovině toho, co znamení naznačují v rovině přirozené.

Tak např. viditelným znamením svátosti křtu je polévání vodou a vyslovování slov. Svátost užívá přirozeného znamení vody, která očišťuje a udržuje život. Vírou víme, že ve křtu očišťuje Ježíš duši ode všeho hříchu a dává jí nadpřirozený život – život v posvěcující milosti. Tím je dána účast na životě samého Boha; život v posvěcující milosti je to, co nás uschopní žít v Boží přítomnosti v nebi.

Ve svátosti manželství je viditelným znamením vzájemná výměna manželského slibu. Vírou víme, že tyto sliby netvoří jen přirozený svazek manželství, třebaže je dobré. Vírou víme, že Ježíš spojí křesťanského manžela a manželku nadpřirozeným a zcela neporušitelným poutem. Sv. Pavel dokonce uzavírá své učení o manželství v dopise Efesanům tímto prohlášením: „Je to velké tajemství, které vztahuji na Krista a na církev." (Efesanům 5, 32) (Celý text najdete na první straně šesté kapitoly této knihy.)

Jaké jsou praktické a duchovní důsledky toho, že je manželství svátostí Kristovou?

Když si položíme otázku, proč je pravé křesťanské manželství naprosto nerozlučitelné, je to proto, že je symbolem jednoty Krista a jeho církve; a to je jednota, kterou Bůh učinil nerozlučnou, bez ohledu na to, jak hříšné mohou být některé údy církve. (Podívejte se znovu na shora citovanou větu z dopisu Efesanům.)

Za druhé, když žijete v posvěcující milosti, svátost manželství zvětšuje ve vás z Boží milosti dar života. Také váš manželský život žitý z moci Ducha Svatého může ve vás dále zvyšovat život z milosti. To znamená, že vám poctivé manželské milování stejně tak jako oběti, které podstupujete jeden pro druhého, mohou pomoci růst duchovně stejně jako citově.

Za třetí, ve svátosti manželství zažívají manželé povzbuzující inspiraci Duchem Svatým, které říkáme milost pomáhající. Ta vás doslova uschopňuje konat Boží vůli v manželství, to je být trpěliví, laskaví a pozorní a budovat své manželství. Je to tato přímá milost, která vám pomůže mít pod kontrolou někdy tak divoký pohlavní

pud, nebo spíše svěřit jej pod kontrolu Ducha Svatého a do služby pravé lásky.

Zkrátka, když se rozhodnete žít své manželství tak, jak Bůh chce, aby byla prožívána svátost manželství, on vám v tom bude velice pomáhat.

Když se v opačném případě rozhodnete nežít své manželství v souladu s Božím plánem, dopouštíte se hříchu a vzdalujete se životu v posvěcující milosti. Pán Bůh bude dál posílat své pomáhající milosti a volat vás zpět, ale čím déle budete odmítat, tím budete necitlivější a tím těžší bude pro vás návrat do života v posvěcující milosti, bez něhož není žádný člověk schopen žít v nebi.

Proč stvořil Bůh manželský stav?

Druhý vatikánský koncil jasně učí, že Bůh stvořil manželství proto, aby vznikaly rodiny, a pro zdokonalování manželů. „Svou přirozenou povahou jsou manželství a manželská láska zaměřeny k plození a výchově dětí, což je vrchol a koruna manželské lásky.“[4]

Vy jste jako manželé povoláni prokazovat „si důvěrným spojením svých osob a činností vzájemnou pomoc a službu“.[5]

Toto „důvěrné spojení“ vás dvou přesahuje vaše fyzické spojení. Poznáte, že na manželské lásce je potřeba pracovat, protože vyžaduje hodně nesobeckosti.

> Taková láska, spojující lidské s božským, přivádí manžele k svobodnému vzájemnému darování, stvrzovanému něžným citem i činem. ... Daleko tedy převyšuje pouhou sobecky pěstovanou erotickou přitažlivost, která velice rychle a uboze vyprchá.[6]

Prostě vyjádřeno, Bůh chce, abyste jako manželé rostli ve svatosti. Proto vás stvořil a proto vás nakonec také spojil ve svatém manželství.

4 *Gaudium et spes 48.*
5 *Gaudium et spes 48.*
6 *Gaudium et spes 49.*

Jak důležité jsou tedy v křesťanském manželství děti?

Teď, když se připravujete na manželství, si možná vůbec neuvědomujete, jaký význam má pro vás založení rodiny. Druhý vatikánský koncil učí, že ačkoliv „manželství ... nebylo ustanoveno jen kvůli plození“, přece: „Manželství a manželská láska jsou zaměřeny svou povahou k plození a výchově potomstva. Děti jsou jistě nejvzácnější dar manželství a svým rodičům přinášejí velmi mnoho dobrého.“[7]

Protože ochota mít děti a vychovávat je v cestách Páně je neodlučitelnou součástí rozhodnutí k manželství, dohodnout se před svatbou, že nikdy nechcete děti, by učinilo vaše manželství naprosto neplatným – nebylo by manželstvím vůbec. Chtít se *zcela* vyhnout plození a výchově dětí by bylo přijatelné jen ve velmi vážných případech, kdyby např. případné těhotenství ohrožovalo život matky. A samozřejmě i v takovém případě by byly přípustné pouze přirozené metody regulace početí, ne umělé.

Co když nejsme biologicky schopni mít děti?

Kromě případu trvalé impotence od počátku manželství (která zneschopňuje muže dokonat manželství) nemá žádné tělesné postižení, které působí neplodnost, vliv na manželský svazek. Jste stále manželé. Otcové II. vatikánského koncilu se vyjádřili v této věci jasně: „Proto, i když chybí často tak žádané potomstvo, manželství jako pospolitost a společenství celého života trvá a zachovává si svou hodnotu a nerozlučnost.“[8] Zmiňujeme to proto, že v některých kulturách manželé opustili své ženy a rozvedli se s nimi proto, že neměly děti, a to je velmi špatné.

Rovněž stojí za povšimnutí, že existují velmi pevné morální hranice v tom, co je možno dělat pro zplození vlastních dětí. Účel nesvětí prostředky. Procesy, které vyžadují masturbaci, oplodnění ve zkumavce, mikropotraty a odosobňování manželského aktu, jsou mo-

7 *Gaudium et spes* 50.
8 *Gaudium et spes* 50.

rálně špatné. Všichni jsme povoláni k respektování Božího řádu stvoření a jeho vlády nad našimi životy. [9,10]

Jak „přinášejí děti velmi mnoho dobrého svým rodičům“?

Stále platí učení Písma svatého: Žena „spasena bude jako matka, jestliže setrvá ve víře, lásce, svatosti a střízlivosti“. (1 Timoteovi 2, 15) Navíc pomáhá výchova dětí rodičům růst v projevech lásky, které prorocky popisuje sv. Pavel: „Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá, ... nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. ... Ať se děje cokoliv, ... láska má naději, láska vytrvá.“ (1 Korinťanům 13, 4-7)

Podívejte se na to takhle. První dvě vlastnosti lásky popisované sv. Pavlem jsou trpělivost a laskavost. Dovedete si pro sebe a svého manžela/svou manželku představit lepší způsob, jak rozvíjet tyto ctnosti, nežli je štědře uplatňovat ve výchově dětí? To je součást Božího plánu, jak vám pomoci růst ve svatosti.

Zjistíte také, že jak *oba* plníte své role pečující lásky vůči svým dětem, roste ve vás obou vzájemný obdiv a ocenění a roste vaše vzájemná láska. Jednoduše řečeno, manželova snaha pomoci s dětmi a s domácími povinnostmi může být pro jeho ženu tím nejvzrušujícím gestem, které ten týden nebo ten den udělal.

Moderní autor, kněz s mnoholetými zkušenostmi v práci s rodinami, předává své poznání v učení, že „děti posílí to *dobré* v manželském svazku, takže nepovolí pod tlakem, který přichází po nevyhnutelném ochabnutí nebo vymizení romantického citu“.[11]

To znamená, že výchova rodiny je součástí vašeho poslání v manželství. Pán Bůh neurčil manželství jako nekonečné líbánky; jen vy dva zahleděni a vnořeni jeden do druhého. Úmyslná bezdětnost

9 Kongregace pro nauku víry, *Donum vitae* (Dar života, Instrukce o respektování rodícího se lidského života a o důstojnosti plození), 22. února 1987.

10 Kongregace pro nauku víry, *Deklarace o různých otázkách sexuální etiky,* 29. prosince 1975.

11 Cormac Burke, *Covenanted Happiness: Love and Commitment in Marriage* (Úmluva ke štěstí: láska a závazky v manželství), San Francisco: Ignatius Press, 1990, str. 47.

může po delší době velmi zatížit váš vztah. Naslouchejte prosím tomuto knězi s mnoha lety zkušeností v Posvátné římské rotě, nejvyšším soudu katolické církve, rozhodujícím s konečnou platností o manželstvích, která selhala.

> Při své práci v Posvátné římské rotě se nezřídka setkám s žádostí o anulování zcela jasně platného manželství páru, který uzavřel sňatek z lásky, ale jehož manželství se od základu zhroutilo, protože úmyslně oddalovali příchod dětí, a tím připravili svou manželskou lásku o její přirozenou podporu.
>
> Když si dva lidé zůstanou trvale extaticky zahleděni do očí, slabosti, které se tam jedna po druhé začnou objevovat, se mohou nakonec zdát nesnesitelné. Když se postupně naučí rozhlédnout se spolu po svých dětech, také budou objevovat slabosti, ale budou mít méně času nebo důvodů považovat je za nesnesitelné. Nemohou se ovšem spolu rozhlížet po něčem, co neexistuje.
>
> Manželská láska tedy potřebuje podporu, kterou představují děti.[12]

Zkrátka, uzavíráte manželství, abyste se v tom **nejhlubším** smyslu slova stali přáteli, pomáhali si na cestě do nebe a v plození a výchově dětí k následování Pána. Na oplátku vám vaše děti pomohou, abyste jako rodiče rostli blíže k sobě a k Bohu. Manželský život je pro rodinu a rodinný život se svou směsí radosti a trápení normální cestou, jak uvádět ve skutek své spasení.

Otázky pro vás dva:

1) Jak se liší manželská úmluva od obchodní smlouvy?
2) Když je manželství pro rodinu, může normální pár platně vstoupit do manželství s úmyslem nemít nikdy děti?
3) Co rozumí II. vatikánský koncil svým učením: „Děti jsou jistě nejvzácnější dar manželství a svým rodičům přinášejí velmi mnoho dobrého.“?

12 Cormac Burke, tamtéž, str. 46–47.

4. „... až do smrti“

Minulá kapitola se soustředila na to, co je potřebné ke vstupu do manželství. Teď se zaměříme na to, co se stane *po* svatbě. Tedy, co se stane ve vás obou, v hloubi vaší osobnosti.

Manželství má z Boží vůle být prostředím, v němž manžel a manželka rostou v lásce a pomáhají jeden druhému a svým dětem na cestě do nebe. A přece v USA připadá v současné době na každá dvě [podobně i v ČR] manželství jeden rozvod. Žádný rozumně uvažující člověk nemůže být z takového množství rozvodů šťastný. Každý rozvod má svou historii bolesti a někdy tragédie, jak pro rodiče, tak pro děti. I nevěřící lidé vidí, že s kulturou, která má tolik rozvodů, není něco v pořádku.

Váš kněz a všichni, kdo vám pomáhají v přípravě na manželství, vědí, že v budoucnosti budete mít někdy potíže, které budou zkouškou vašeho rozhodnutí zůstat spolu „až do smrti“. Nepřejí vám, abyste se stali čísly v rozvodových statistikách. Naopak, záleží jim na vás a chtějí, abyste rostli v křesťanské lásce a štěstí. Hlavním důvodem, proč jste zváni k dobré přípravě na manželství, je snaha pomoci vám dojít ke skutečnému štěstí, které křesťanské manželství může přinést.

Nemusíte být geniální, abyste poznali, že mnoho rozvodů má svůj původ v nedostatku vůle manželů dodržet svůj slib, když jde do tuhého. A snadno porozumíte, že kdo se cítí morálně volný uzavřít po rozvodu druhé manželství, je ve své vytrvalosti velmi oslaben. Z tohoto velmi praktického důvodu je potřeba pochopit nerozlučnost vašeho manželství.

Hlavně však jako křesťané víte, co Ježíš učil o manželství a že máte následovat jeho učení.[1]

Jedno upozornění. Jestliže máte rozvedené rodiče nebo blízké příbuzné, může to pro vás představovat psychickou překážku

---

1 Části této kapitoly jsou upraveny podle *Dokud nás smrt nerozdělí*, Cincinnati: Foundation for the Family, Inc. (Nadace pro rodinu), 1992.

v přijímání Ježíšova učení o rozvodu a novém manželství. V tom případě je potřeba se modlit a soustředit se o to více na to, kdo Ježíš je – pravý Bůh a pravý člověk, Spasitel světa, Cesta, Pravda a Život. Modlete se za své příbuzné, ale nepodlehněte pokušení relativizovat Ježíšovo učení tak, aby vyhovovalo chování, jehož jste svědky.

Co učil Ježíš o trvalosti manželství?

Ježíšovo učení o trvalosti manželství najdete na čtyřech místech v evangeliích a v jednom dopise sv. Pavla.[2] Nejstručnější text je v evangeliu podle Lukáše.

> „Každý, kdo propouští svou manželku a vezme si jinou, cizoloží; kdo se ožení s tou, kterou muž propustil, cizoloží.“ (Lukáš 16, 18)

Povolovali židé v Ježíšově době rozvod a nové manželství?

Rozvod a možnost nového manželství byly mezi Židy v Ježíšově době chápány jako samozřejmost. Konzervativní škola, žáci rabína Šamaje, věřili, že rozvod je přijatelný jen z velmi vážných důvodů; v praxi to znamenalo cizoložství nebo jiný velmi vážný morální prohřešek. Liberálnější škola, žáci rabína Hillela, byli přesvědčeni, že se muž může s manželkou rozvést z mnoha různých důvodů, dokonce i velmi malicherných. Někteří znalci tvrdí, že liberální přístup převažoval.[3]

Co řekl Ježíš o praxi rozvodu v židovstvu své doby?

Tady je Matoušův záznam.

> Tu k němu přišli farizeové a pokoušeli ho: „Je dovoleno propustit manželku z jakékoli příčiny?“ Odpověděl jim: „Nečetli jste, že Stvořitel od počátku ‚muže a ženu učinil je‘? A řekl: ‚Proto opustí muž otce i matku

2 Matouš 5, 31-32; 19, 9; Marek 10, 11-12; Lukáš 16, 18; 1 Korinťanům 7, 10-11.

3 E. Schillebeeckx OP, *Marriage: Human Reality and Saving Mystery* (Manželství: Lidská realita a spasitelná moc), New York: Sheed and Ward, 1965, str. 143.

a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo‘; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

Namítnou mu: „Proč tedy Mojžíš ustanovil, že muž smí propustit svou manželku tím, že jí dá rozlukový lístek?“ Odpoví jim: „Pro tvrdost vašeho srdce vám Mojžíš dovolil propustit manželku. Od počátku to však nebylo. Pravím vám, kdo propustí svou manželku, mimo případ smilstva, [řecky *porneia*, „nemravnost“] a vezme si jinou, cizoloží; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží.“

Učedníci mu řekli: „Jestliže je to s mužem a ženou takové, pak je lépe se neženit.“ (Matouš 19, 3-10)

Matouš ukazuje, že tady nešlo o prostou, upřímnou otázku; byla to zkouška. Otázka zněla: Může se muž rozvést se svou ženou „z **jakékoli** příčiny“, jak učili Hillelovi žáci? Kdyby Ježíš řekl ano, byl by kritizován pro laxnost; kdyby řekl ne, byl by podezřelý z přílišné přísnosti. Přinejmenším by se mohlo říci, že straní té, či oné škole.

Jeho odpověď překvapila všechny. Řekl jim, že se obě strany mýlí; rozvod není možný ani z malicherných, ani z vážných důvodů.

Ježíš předložil ten nejzákladnější možný argument, když citoval, co židé znali jako slovo Boží, totiž 1. knihu Mojžíšovu. Založil svou odpověď nejprve na vlastní **přirozenosti muže a ženy** stvořené k obrazu Božímu (1 Mojžíšova 1, 27) a potom na vlastní **povaze manželství** – že se ti dva stanou jedním tělem (1 Mojžíšova 2, 24).

Odpověď židovských právníků byla okamžitá. Jako mnozí jiní právníci hledali precedent, který by podpořil jejich názor, a tak citovali Mojžíše. Proč přikázal Mojžíš, že má muž dát své ženě písemné potvrzení o rozvodu, když se jí chce zbavit, ptali se. Ježíš jim řekl prostě: „Pro tvrdost vašeho srdce ...“ A pak je znovu poučil o základním zákonu Božím a povaze manželství: „Ale od počátku tomu tak nebylo.“

Co vlastně Mojžíš udělal, bylo uznáním alespoň toho nejmenšího práva pro ženu, aby s ní nebylo zacházeno jako s kusem majetku, jak bylo v těch dobách na Blízkém východě zvykem. Před Mojžíšovým ustanovením se mohl muž se ženou rozvést a pak si na ni znovu dělat nárok. S písemným prohlášením o rozvodu se vzdával veškerého práva na ni. Alespoň nebyla už hračkou v jeho rukou.

A co ten výraz „mimo případ smilstva“? Je tu poskytnut důvod k rozvodu a svoboda k novému manželství v případě nevěry, zrady apod.?

Ne, kdyby Ježíš měl na mysli, že jsou smilstvo a zrada skutečnými důvody k rozvodu s následnou možností druhého sňatku, byl by stál na straně rabína Šamaje. Ale všimněte si prosím, že to nedělal. Vracel se k 1. knize Mojžíšově, k vlastnímu řádu stvoření. Podívejte se znovu na poslední verš Matoušova vyprávění. Ježíšovo učení bylo tak šokujícím překvapením, že učedníci okamžitě reagovali prohlášením, že když je muž opravdu tak připoután ke své první ženě, bylo by lepší vůbec se neženit! Jeho učedníci pochopili, že nestranil Šamajově škole.

A dále, učinit výjimku ze smilstva a zrady by bylo v rozporu se základním Ježíšovým učením, bylo by to podrývalo vlastní smysl jeho návratu k řádu stvoření. Kdyby bylo smilstvo důvodem k rozvodu, mohl muž prostě mít styk se ženou, kterou si pak chtěl vzít za manželku a uvolnil by se tím ze svého prvního manželství. Namísto toho říká Ježíš, že rozvod a nové manželství se vlastně rovná životu ve smilstvu. Markovo evangelium ho cituje takto:

> V domě se ho učedníci znovu na tu věc ptali. I řekl jim: „Kdo propustí svou manželku a vezme si jinou, dopouští se vůči ní cizoložství; a jestliže manželka propustí svého muže a vezme si jiného, dopouští se cizoložství.“ (Marek 10, 10-12)

Za třetí, nejpravděpodobnější význam slov „mimo případ smilstva“ je, že se vztahují na sňatky mezi blízkými příbuznými, které židovský řád zavrhoval jako nemravné.[4] Jak je shora naznačeno, původní řecké slovo, přeložené zde jako „smilstvo“ je *porneia*, z něhož je odvozen dnešní výraz „pornografie“. Takže, ta vsuvka se čte „mimo případ *porneia* – svazků považovaných za nemravné, protože měly všechny příznaky incestu“.

Je třeba si uvědomit, že poznámka o *porneia* nenabízí žádnou výjimku z pravidla o prvém manželství „až do smrti“. Manželství

4 John P. Meier, *The Vision of Matthew* (Matoušova vize), New York: Paulist Press, 1979, str. 248–257.

posuzovaná jako incest, tj. mezi mužem a jeho nevlastní matkou (1 Korinťanům 5, 1) nebo blízkými příbuznými byla přijatelná v některých společnostech, které židé dlouho znali, ale židovský zákon je odsuzoval jako *porneia*. V jejich odsouzení pokračoval i první křesťanský koncil v Jeruzalémě (Skutky 15, 29). Vsuvka „mimo případ smilstva“ neposkytuje tedy výjimku, byla varováním, že ani Žid, ani Řek nesmí vstoupit do incestního svazku a očekávat, že ho církev uzná. Takové svazky nebyly manželstvím a směly a měly být rušeny.

Jsou incestní svazky jediné, kterých se zrušení týká?

Ne. I když měl Matouš zřejmě svou poznámkou na mysli právě je, každé neplatné manželství může a má být zrušeno. Když žijí muž a žena v cizoložství (jeden z nich stále v manželství, uzavřeném před Bohem s jinou osobou), je takový svazek nemorální. Může a má být zrušen, nebo mají ti dva přinejmenším přestat spolu žít jako muž a žena.

Co když jim násilí nedovoluje žít spolu v bezpečí?

V takových případech je možná „rozluka od stolu a lože“. Kvůli dětem a finanční nezávislosti považují někdy rozdělení manželé za nutné získat civilní rozvod. To však nerozvazuje duchovní svazek manželství, civilní rozvod neopravňuje manžele morálně k sňatku s někým jiným. Jak učil sv. Pavel: „Těm, kteří žijí v manželství, přikazuji – ne já, ale Pán – aby žena od muže neodcházela. A když už odejde, ať zůstane neprovdána, nebo se s mužem smíří; a muž ať ženu neopouští.“ (1 Korinťanům, 7,10-11)

Co znamená „nerozlučitelnost“?

Nerozlučitelnost je technický výraz pro nezrušitelnou povahu manželství. Krátce vyjadřuje, že křesťanské manželství nemůže být zrušeno, že je natrvalo, „až do smrti“.

To zní velmi přísně. Jaké má tato trvalost výhody?

V americké kultuře, kde padesát procent prvních manželství a ještě vyšší procento druhých a třetích končí rozvodem, zní Ježíšovo učení o nerozlučitelnosti pravého manželství opravdu tvrdě. Napadne vás možná stejně jako Ježíšovy učedníky, když se člověk nemůže rozvést a znovu oženit nebo vdát, je možná lepší nevstupovat do manželství vůbec (viz Matouš 19, 10).

Na druhé straně každý rozumný člověk vidí, že americká politika neomezeného rozvodu způsobila nevýslovné tragédie, které se vryly do životů jednotlivých rodin. Často má ničivý dopad na děti stejně jako na oba, nebo alespoň jednoho z manželů a způsobila obrovské problémy celé společnosti. Americký návrat k špatným manželským zvykům židovstva doby Ježíšovy dokázal svým perverzním způsobem pravdivost jeho učení.

Mnozí dnes nevědí, že myšlenka rozvodu a nového manželství byla oslavována mnohými liberály 20. let v USA a v Evropě. Říkali tomu „kamarádské manželství" a antikoncepce v tom hrála velkou roli. Vezměte se, žijte spolu, ale používejte antikoncepci, a když vás to začne nudit, rozveďte se a vezměte si někoho jiného. Zní vám to povědomě? Velký rozdíl mezi dneškem a dvacátými léty je, že tenkrát dodávali, že když máte děti – ať už omylem, nebo úmyslně, měli byste zůstat spolu kvůli nim.

V roce 1930 reagoval papež Pius XI. na takové útoky proti manželství encyklikou (dokumentem učitelského úřadu církve), ve které poukázal na pět velkých výhod nerozlučitelného manželství.[5]

1) „Manželé mají v této pevnosti **bezpečnou záruku trvanlivosti**", kterou vyžaduje jejich vlastní přirozenost. Jinými slovy tím, že chápete manželství jako trvalé a svobodně se rozhodnete do něj vstoupit, zaručujete si vzájemně před Bohem trvalou stabilitu svého svazku. Abyste pochopili velikost této výhody, srovnejte tento pravý manželský závazek s moderním „kamarádským man-

5 Papež Pius XI., *Casti connubii* (O křesťanském manželství), 31. prosince 1930, překlad Dr. Bedřicha Vaška, 1941. Všechny odkazy v této kapitole jsou z článku 37.

želstvím“. V něm žádný z manželů neví, kdy ho ten druhý může opustit kvůli někomu jinému. Jak to formulovala současná autorka, kdo v dnešní Americe chce ven, vyhrává.[6]

2) „Nerozlučitelností se buduje pevná ochranná **zeď proti případným pokušením k nevěře**, ať vznikajícím v nitru, nebo přicházejícím zvenčí.“ To myslím znamená, že když hluboko v srdci víte, že svého manžela/manželku nemůžete opustit, budete jim muset hledět do očí i po případné nevěře, a to vědomí samo o sobě může být studenou sprchou v různých pokušeních. Dnes se k tomu přidává nová dimenze. Nevěrný partner se může nakazit pohlavní chorobou, nebo dokonce AIDS i při jediném aktu nevěry a pak vystavuje riziku i věrného partnera. To je další myšlenka, která může pomoci vystřízlivět.
3) **„Nedovolí vzniknout úzkostlivému strachu**, zda snad manžel manželku anebo manželka manžela neopustí v době neštěstí nebo stáří; místo toho nastupuje klidná jistota.“ Vzít se znamená slíbit jeden druhému, že spolu chcete zestárnout.
4) „Nerozlučnost jest vzácným požehnáním i **pro ochranu a výchovu dětí**, kterou nutno prodloužiti na mnohá léta; rodiče spojenými silami snáze snášejí těžká a dlouhotrvající břemena této úlohy.“ Přečtěte jakýkoliv článek o dopadu rozvrácených domovů na školní děti a pochopíte moudrost Ježíšova učení o trvalosti manželství.
5) A konečně jsou zde i **skutečné výhody pro společnost**. „Zkušenost nám bezpečně ukazuje, že neochvějná pevnost manželství jest nejbohatším zdrojem počestnosti života a bezúhonné mravnosti. Když se tento řád zachovává, jsou zabezpečeny štěstí a blaho státu; **neboť takový je stát, jaké jsou rodiny a lidé, z nichž se skládá.“**

---

6 Maggie Gallagherová, *Enemies of Eros: How the sexual revolution is killing family, marriage and sex and what we can do about it* (Nepřátelé Erosu: Jak sexuální revoluce zabíjí rodinu, manželství a sexualitu a co proti tomu můžeme dělat), Chicago: Bonus Books, Inc., 1989, str. 194. „Co zastánci rozvodu nikdy nepochopili, je, že některé volby vylučují jiné. Když každý může volit rozvod, pak nikdo nemůže volit manželství. ... Muži a ženy již nemají kontrolu nad podmínkami svých manželství. Nevíme, jaký „obchod“ jsme udělali tím, že jsme se vzali, a ani to moc nevadí, protože tato kultura a soudy nepotvrdí žádný obchod. Platí pravidlo: Kdo chce ven, vyhrává.“

Americká zkušenost ukazuje „rozvod bez viny“ jako jeden z nejhorších zákonů, jaké naši zákonodárci přijali. Přispěl velkou měrou k rozvratu americké rodiny a dalším na něj navazujícím společenským problémům.

Shrnuto, nerozlučitelnost není nějakým „církevním nařízením“. Je součástí plánu milujícího Stvořitele. Je v souladu s naší pravou lidskou přirozeností a její výhody by měly být jasné:

> ... dobro stabilního domova nebo místa bezpečí: vědomí, že tato „sounáležitost“, sdílená s druhými, je natrvalo. To lidé chtějí, pro to jsou stvořeni, očekávají, že to bude vyžadovat oběti, a cítí, že to za ty oběti stojí ... Je to podivná hlava a srdce, když odmítá stálost manželského vztahu.[7]

Může mít nerozlučitelnost vliv na váš každodenní život?

Ano, zvlášť když jde do tuhého. Co když máte např. zlost na svou manželku, nebo vás prostě trápí manželovy názory nebo chování? Jakých výrazů budete používat? Když víte, že budete spolu žít dalších 40 nebo 50 let, nedáte si větší pozor na to, co říkáte? Urážky a ostré poznámky mohou stále zraňovat i potom, když jste už oba zapomněli, oč v původní hádce šlo. Neříkám, že si musíte nechat všechno líbit, ale trvalost vašeho manželství je dobrým důvodem k rozvíjení způsobů komunikace, které nezraňují, a tomu je věnována 7. kapitola této knihy.

Jiný příklad. Muži jsou často orientováni na své zaměstnání a mohou je z různých důvodů ztratit. Jedna z mála věcí, které mohou takového muže někdy potěšit, je důvěra, že ho jeho žena neopustí.

Jistě dokážete vymyslet další situace, v nichž může váš každodenní život být pozitivně ovlivněn vědomím, že jste spolu na celý život. Není pochyb o tom, že Boží zjevení o nezvratné trvalosti manželství je pro lidstvo velikým požehnáním.

---

7 Cormac Burke, str. 44.

Co je to anulace?

Správný výraz je „prohlášení o neplatnosti“ a jde o církevní proces, kterým je rozhodnuto, že nějaké zdánlivé manželství nikdy manželstvím nebylo. Protože je platnost manželství tak vážnou záležitostí, vyšetřování, které vede k možnému prohlášení o neplatnosti, trvá často déle než jeden rok.

Když je manželství trvalé, proč se vydává prohlášení o neplatnosti?

Vydává se proto, že někdy lidé vstoupí do svazku, který se zdá být manželstvím, aniž by se k pravému manželství zavázali. Jeden příklad byl zmíněn v minulé kapitole: dva, kteří se berou jen pro všechno dobré, aniž by se chtěli vázat. Jsou další: když např. jeden bere svůj závazek vážně, ale pro druhého je manželství od počátku jen příčkou na společenském žebříčku a končí, když se naskytne nějaký užitečnější partner.

Anulace není tedy jen katolickou formou rozvodu s následnou volností k sňatku?

Rozhodně ne. I když je možno některé důvody k anulování, zvláště ty psychologické, zneužít, hlavní důraz zůstává: existují svazky, které naprosto nesplňují požadavky pravého manželství od samého začátku. Tato skutečnost musí být uznána a takové svazky ukončeny. Nebo, když je to možné, mají být napraveny a znovu posvěceny.

A výsledek?

Pamatujete si otázku na začátku této kapitoly? Co se opravdu stane každému z vás v hloubce vaší osobnosti, když vstoupíte do manželství? Teď můžeme odpovědět.

Když uzavřete manželství, vytvoříte vztah, který je součástí vás obou. V manželství se vy dva stanete jedním tělem. Jako manžel a manželka utvoříte vztah jednoty, který je stejně skutečný a trvalý

jako jakákoliv pokrevní příbuznost. Otec si nemusí rozumět se svým synem, dokonce ho může vydědit, ale nemůže přestat být jeho otcem. Tak je to i s manželkou a manželem.

Ježíš nás učí pravdě o lidské lásce. Ježíš učí požadavkům lásky, která pramení přímo z naší přirozenosti lidí „stvořených k obrazu a podobě Boží“ a z vlastní podstaty manželství stvořeného Bohem.

Proto Ježíš učil a stále učí, že křesťanské manželství je natrvalo. Bez výjimky. Je stálé. Nelze z něj odejít. Někdy může být za hrozných okolností nutné, aby jeden z manželů druhého opustil pro své bezpečí a bezpečí dětí. Ale jejich původní svazek, utvořený manželským slibem daným před Bohem, trvá před Bohem bez ohledu na civilní zákony a žádná strana není volná k uzavření nového sňatku. Jakýkoliv pokus o takové „nové manželství“ je odsouzen samotným Ježíšem jako smilstvo.

Otázky pro vás dva:

1) Ježíš učil o trvalosti manželství. Nejsme tedy oprávněni se rozvést a znovu se vdát nebo oženit. Je každý z nás připraven a ochoten udělat takové rozhodnutí ke křesťanskému manželství?
2) Jaké výhody má nerozlučitelné manželství?
3) Jak ovlivní nerozlučitelnost manželství náš každodenní manželský život?

5. Manželská láska a sexualita

Připravujete se na celoživotní manželskou lásku. Doufám (a vy doufáte), že bude vaše manželství také celoživotní romancí, ale láska manželů je víc než to.

I.

Co znamená „konjugální“ láska?

Latina má pro manželství výraz *coniugium*, což doslova znamená „pod jařmem“. První definice v mém slovníku popisuje jařmo jako dřevěný trám, který spojuje dvě zvířata tak, aby mohla pracovat spolu.

Samozřejmě je velký rozdíl mezi touto představou a manželstvím. Zvířata např. nevolí takové podmínky svobodně, a přece jsou dvě pravdy o manželství, které s tímto obrazem souvisí. Jednak vás manželství skutečně spojuje dohromady, jak vysvětlila minulá kapitola. A za druhé, nejde o svévolné spojení, protože Bůh nám nedává morální normy z nějakého vrtochu, jen aby nám ztížil život. Naopak, toto jařmo manželství je pro vaše společné dobro, umožňuje vám jako manželům celý život pracovat spolu.

Je taková představa v souladu s křesťanskou svobodou?

Rozhodně ano. Pán Ježíš sám použil obrazu jha, když vysvětloval, co je křesťanské následování:

> „Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží.“ (Matouš 11, 29-30)

Obrazem jha popisuje Ježíš, jak jsme s ním spojeni, abychom dosáhli spasení. Je výsadou, že smíme užívat stejný obraz i pro

svazek manželství, kterým budete spojeni také proto, abyste spolu uváděli ve skutek své spasení.

Jaká jsou práva manželů?

Tento termín se obecně vztahuje na práva manželů na přirozený pohlavní styk. („Přirozený“ znamená styk, který respektuje lidskou *přirozenost* tak, jak ji Bůh stvořil. Sem patří jak uznání Bohem dané fyzické struktury pohlavního styku, tak ohled na vzájemná práva a důstojnost.)

Sv. Pavel byl na tyto věci dotazován korintskými konvertity, z nichž někteří dříve praktikovali hříšné pohlavní aktivity a teď uvažovali, zda je *vůbec nějaký* pohlavní styk morálně přípustný. Apoštol Pavel k tomu napsal:

> Pokud jde o to, co jste psali: Je pro muže lépe, když žije bez ženy. Abyste se však uvarovali smilstva, ať každý má svou ženu a každá svého muže. Muž ať prokazuje ženě, čím je jí povinen, a podobně i žena muži. Žena nemá své tělo pro sebe, ale pro svého muže. Podobně však ani muž nemá své tělo pro sebe, ale pro svou ženu. Neodpírejte se jeden druhému, leda se vzájemným souhlasem a jen na čas, abyste byli volni pro modlitbu. Potom zase buďte spolu, aby vás satan nepokoušel, když byste se nemohli ovládnout. To ovšem říkám jako ústupek, ne jako příkaz. (1 Korinťanům 7, 1-6)

Jsou i jiná manželská práva?

Jistě. Někdy ovšem může působit zmatek, když se vypočítávají různá manželská práva, aniž by byly současně zmíněny odpovídající povinnosti. Podívejme se tedy postupně na některé oblasti vzájemně si odpovídajících práv a povinností.

Oblast sexuality. Jste lidské bytosti a máte právo na úctu od ostatních lidí, včetně vašeho manžela či manželky. Každý z vás má právo, aby s ním druzí jednali uctivě, a vy máte oba povinnost a zodpovědnost projevovat si navzájem úctu. Velké problémy vznikají v rodinách, kde jeden z manželů špatně pochopil shora citova-

ný úryvek z Písma svatého, jako by to znamenalo, že má naprosté vlastnické právo nad svým manželem nebo manželkou, bez ohledu na jejich svědomí a city.

Právo na pohlavní styk neznamená, že smíte dělat jeden s druhým všechno možné. Princip úcty vám ukládá, že musí být vaše pohlavní aktivita nejen morálně přípustná, ale také oboustranně přijatelná. Tak např. nemůže jedna strana nutit druhou k nějakému jí nepříjemnému způsobu styku. A nutit neznamená jen přímé fyzické násilí, ale i být protivný, bouchat dveřmi, trucovat, nebo prostě být otrávený, když manžel nebo manželka nechce to, co chci já.

Jak bylo shora řečeno, církev po věky potvrzovala, že každý z manželů má právo na normální manželský styk, to je aktivitu, která je svou povahou určena k plození dětí. Existuje tedy i tomu odpovídající povinnost neodmítat rozumnou žádost manžela nebo manželky o čestný manželský styk. (Nepoužívejte pohlavní styk nebo jeho odmítání jako zbraň.) Každý z vás zodpovídá také za to, že váš pohlavní styk bude aktem pravé manželské lásky, který poctivě symbolizuje sebedávající a pečující lásku, kterou jste si při svatbě slíbili. O tom víc v příští kapitole.

Právo na normální, čestný manželský styk také znamená, že nebudete praktikovat antikoncepční chování. Jako takové označujeme přerušovanou soulož, styk s použitím bariérových metod, antikoncepční pilulky nebo implantátů, jiných chemických prostředků a nitroděložních tělísek, také anální nebo orální styk (fellatio, cunnilingus) vzájemnou nebo vlastní masturbaci a styk po sterilizaci z antikoncepčních důvodů.[1] ... O takových věcech vám nebude příjemné diskutovat, ale bude užitečné, když se vzájemně ujistíte, že s tím, co jste právě přečetli, oba souhlasíte. Pokud nesouhlasíte, bude důležité zjistit, kde se rozcházíte, protože shora jmenované antikoncepční způsoby chování jsou velmi vážnými morálními přestupky a neslučují se s následováním Krista, bez ohledu na to, jak je přijímá současná doba, která samozřejmě se žádnou sexuální morálkou nepočítá. Když někdo ví, jaký morální dopad mají takové

1 Pro další vysvětlení přijatelných způsobů pohlavního chování viz letáček *Manželská sexualita – mravní aspekty*, Liga pár páru v ČR, Fügnerova 143/9, 272 01 Kladno.

aktivity, a přece je praktikuje, dopouští se smrtelného hříchu – hříchu, který narušuje spojení jak s Kristem, tak církví.

Náboženství. Každý týden máte právo a povinnost upřímně přicházet k Bohu při nedělní mši; máte právo a povinnost se modlit každý den. Zpočátku vám to může působit rozpaky, ale je pro vás oba dobré modlit se společně nahlas, i když třeba jen večerní Zdrávas za sebe navzájem a za každého z dětí. Když je to zprvu moc těžké, můžete začít asi minutovou společnou tichou modlitbou. Velmi doporučuji denní společnou modlitbu růžence, protože o to žádala Panna Maria při svých zjeveních ve Fatimě. Připustíte-li, aby vaše manželství zesvětštělo (tzn., stalo se pouhou záležitostí tohoto pozemského života), rozhodně se vám ztratí něco velmi pozitivního a budete toho možná navěky litovat.

Váš osobní vztah. Máte právo cítit se milováni a oceněni svým manželem nebo manželkou a odpovídající povinnost pomáhat jemu/jí také se cítit milován/a a oceněn/a vámi. Teď před svatbou, kdy jste vůči sobě navzájem plni nejkrásnějších citů, může se vám zdát taková připomínka zbytečná. Avšak cítit se nemilován a neoceněn je jeden z největších problémů v manželství. Existují vůbec manželé, z nichž se žádný nikdy necítil zneužíván? A jsou takoví, z nichž žádný nikdy druhého nezneužil? Jak jsme naznačili ve 3. kapitole, neuvážené zanedbání povinností jednoho vůči druhému sice neovlivňuje podstatu manželského svazku, ale může se stát zbytečným pramenem pokušení.

Tato kniha nechce být sbírkou užitečných nápadů, jak spolu v manželství nejlépe vycházet, ale jedno je všeobecně platné: největší roli hrají často ty malé věci; tak jako povzbudí sklenice studené vody v horku dne, tak znervózňuje kamínek v botě na dlouhé procházce.

Vaše děti. V manželství máte Bohem dané právo chtít plodit děti a mít rodinu; máte také odpovídající povinnost chtít děti a vést je k Bohu. (Nikdo nemá neomezené právo mít děti, protože děti jsou darem Božím, ne majetkem, který můžeme vlastnit.) K těmto právům a povinnostem patří i rozhodování o tom, kolik dětí asi chce Pán Bůh, abyste měli, a otevřenost k přijímání těchto darů. Víc k tomu v 8. kapitole.

Vaším největším nepřítelem v této otázce je dnes velmi rozšířený názor, že dvě děti stačí, a pronikavý materialismus, který vás svádí myslet víc na vlastní pohodlí než na křesťanské následování. Tak si položte vzájemně otázku: „Co když nám bude Pán Bůh chtít dát třetí nebo čtvrté dítě? Co když nám Pán Bůh žádné děti nedá? Co když nám Bůh dá postižené dítě, které bude vyžadovat zvláštní péči?" Navrhuji, abyste se modlili za milost mít tu ochotu k oběti, k níž vás Pán Bůh povolá. Rozhodně potřebujete jeho pomoc, když máte postupovat proti trendu antikřesťanské kultury, ve které jsou děti často chápány jako překážky v dosažení pohodlnějšího životního stylu.

Společnost. Máte právo na podporu společnosti a máte srovnatelné právo a povinnost přispívat dobru společnosti. Máte právo na daňové zákony, které zohledňují výdaje spojené s péčí o rodinu a zvýhodňují ty, kdo dělají nejdůležitější práci pro společnost – vychovávají příští generaci v poslušnosti Božím přikázáním. Máte povinnost vést děti k úctě k Bohu a lidem a k spravedlivým zákonům své země. Máte právo na morální podporu společnosti a povinnost podle svých schopností pozvednout svůj hlas, nebo dokonce hledat politické řešení k získání této podpory.

Vzdělání. Vy dva budete povoláni Bohem k tomu, abyste byli hlavními vychovateli svých dětí. Základní lidské právo na výchovu vlastních dětí patří vám, ne vzdělávacímu systému, ať již veřejnému, nebo soukromému. Je zároveň vaší povinností vzdělávat své děti hlavně v poslušnosti Božím přikázáním, ale i ve schopnostech potřebných k praktickému životu a vést je, aby byly přínosem pro společnost. Část této zodpovědnosti můžete přenechat škole, ale hlavní právo a povinnost zůstává u vás. Jak se vaše děti přiblíží školnímu věku a budete poznávat vzdělávací systém, porozumíte možná, proč se v USA rok od roku větší počet rodičů – akademicky vzdělaných i dělníků – rozhoduje, že bude pro vzdělání jejich dětí nejlepší, když je budou učit sami doma.[2]

2 To umožňuje zákon rodičům i v ČR pro prvních pět let školní výuky. Více informací podá Společnost přátel domácí školy, Korunní 62, Praha 2.

Existuje „recept“ na manželskou lásku a štěstí?

Manželští poradci píší tucty knih s návody na šťastné manželství. Některé jsou velmi dobré, a přece zůstává rozvodovost děsivě vysoká. Myslím, že je nejlepší vzít do rukou Písmo svaté, kde můžete na různých místech najít vyjmenovány potřebné „přísady“. Začněte slavným textem o lásce z dopisu sv. Pavla (1 Korinťanům 13, 4-7):

> Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí,
> láska se nevychloubá a není domýšlivá.
> Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch,
> nedá se vydráždit, nepočítá křivdy.
> Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy.
> Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.

A teď si zkuste parafrázovat:

> Budu trpělivá/ý a laskavá/ý ke svému manželovi/ke své manželce.
> Nebudu žárlit a vychloubat se.
> Nebudu se chovat arogantně a hrubě.
> Nebudu prosazovat své názory.
> Nebudu přecitlivělá/ý a odmítavá/ý.
> Nebudu se radovat z jeho/jejích chyb, ale z dobrých vlastností a jednání.
> Budu vše snášet, ve všem věřit a doufat, všechno překonám – zvláště svůj každodenní kříž.

Jaká to obrovská výzva!

Když půjdete každý jednou za měsíc k svátosti smíření a použijete tento text za základ při zpytování svého svědomí, budete jistě na nejlepší cestě k manželství v trvalé lásce a štěstí.

Další části biblického „receptu“ najdete v následujících kapitolách.

II.

Co je smyslem pohlavního styku?

Pán Bůh ustanovil pohlavní styk, aby byl *alespoň implicitně* vzájemným obnovováním manželského slibu. Někteří mohou myslet, že taková teze překračuje formální učení katolické církve, ale ona je s ním v naprostém souladu a pomáhá je vysvětlit.

Co to znamená „alespoň implicitně“?

Tato formulace má dva významy. Za prvé není nutné konkrétně přistupovat ke každému pohlavním styku s tím, že teď právě obnovujete a upevňujete svůj manželský slib. Poznáte však, že je užitečné, pro vaše manželství celkově a pro váš manželský styk, nikdy zcela nezapomenout právě na tento úmluvní význam pohlavního styku.[3]

Za druhé znamená výraz „alespoň implicitně“ to, že nemůžete jednat přímo proti své manželské úmluvě. Nejzřejmějším příkladem je třeba výměna manželek, což se prostě rovná společně dohodnutému cizoložství. (Ano, stává se to, i když je nám to divné.) Donucování k pohlavnímu styku v situaci, kdy má jeden z manželů legitimní důvod odmítnout, by bylo dalším zřejmým příkladem jednání proti slibu ohleduplné lásky vaší manželské úmluvy.

Co symbolizuje manželský styk?

Když uzavíráte manželství, slibujete dát se bezvýhradně své manželce/svému manželovi. Slibujete, že budete věrní a že se budete milovat a pečovat o sebe navzájem až do smrti. Jako manželé tvoříte jednotu, o které Bible říká: „Budou ti dva jedno tělo.“

Jakmile vstoupíte do manželství, budete mít tu výsadu, že můžete oslavovat tuto jednotu, kterou vy a Bůh tvoříte, v pohlavním aktu. Manželský akt tedy symbolizuje váš závazek a jednotu vašeho vzta-

3 Viz též KKC 2362 a 2363 – pozn. překl.

hu. Jedním z jeho cílů je další upevňování vzájemných vazeb a lásky jednoho k druhému.

Váš manželský styk však nesmí být v rozporu s tím, jak spolu zacházíte jinak v každodenním životě – jak jeden druhému pomáháte v domácnosti, jak spolu mluvíte, jak se podporujete v péči o děti a v jejich výchově. Váš „sociální styk" a váš intimní styk mají být odrazem téže lásky, slíbené při svatbě. Váš pohlavní styk bude skutečným aktem sebedávání a čestným potvrzením manželského slibu do té míry, do jaké bude celé vaše manželství odrazem sebedávající lásky slibované při svatbě.

Co když máme předmanželský styk?

Jediná křesťanská odpověď je: „Přestaňte!" Když byl pohlavní styk určen Bohem k obnově manželské úmluvy, je styk před manželstvím v podstatě nečestný, lživý. Předstírá něco, co nemůže být. Snoubenci nejsou oprávněni k manželskému styku o nic víc než jáhen k vysluhování mše svaté. Oba musí čekat na svou svatbu nebo vysvěcení.

To čekání není jen zlomyslným církevním pravidlem. Je pro vás užitečné, dává vám čas se morálně i duševně připravit. Zasnoubení je doba vzájemného „objevování a sdílení myšlenek, cílů, snů a nadějí, hodnot (a) problémů."[4]

Falešná je také představa, že je možno manželství vyzkoušet. Je nerealistická, protože obě strany vědí, že ten druhý může kdykoliv odejít, bez jakéhokoli legálního závazku. Nemohou se tedy upřímně a cele dávat a také bez výhrad přijímat. Taková situace není dobrou přípravou na skutečné manželství. Průzkum ukazuje, že páry, které spolu žijí před svatbou, mají mnohem vyšší rozvodovost.[5]

---

4 Patricia Driscollová, „A Letter to a Friend" (Dopis přítelkyni), *CCL Family Foundations,* březen-duben 1992, str. 20.

5 „Living together risks love. Study: Divorce more likely" (Žít spolu uvádí lásku v nebezpečí. Studie: Rozvod je pravděpodobnější), *Cincinnati Enquirer*, 3. září 1992, str. A-7. Článek odkazuje na studii, která ukazuje, že „páry, které spolu žijí před manželstvím, mají o 50–100% vyšší rozvodovost než ty, které spolu nežijí".

Zasnoubení je doba poznávání toho druhého a dávání se poznat. Nepřimlouvám se zde za to, abyste si odříkávali vzájemně všechny své minulé hříchy. Jestli vám však vaši rodiče nebo sourozenci už léta říkají, že se příliš soustředíte na sebe sama, nemáte trpělivost, chováte se k druhým jako despota, jste příliš líní, příliš kritičtí k sobě nebo k druhým atd., možná by bylo dobré o tom spolu mluvit a hledat způsoby, jak jeden druhému citlivě pomáhat ke zlepšení.

Zasnoubení je doba sdílení myšlenek a k tomu patří např. i zájem o to, co ten druhý čte. Když jeden z vás čte pornografické časopisy, je to problém i teď a může nabýt větších rozměrů v budoucnosti. Takové tiskoviny povzbuzují muže k tomu, aby hleděl na ženy jako na předměty a poddával se nerealistickému fantazírování o tom, jak má žena vypadat.

Co když, jak naše manželství dozrává, zjistíme, že nemáme úplně stejný zájem o pohlavní styk?

To znamená, že skončily líbánky a že patříte k velké většině lidstva. Je běžné, že jeden z manželů, většinou – ale ne vždy – je to manželka, má menší zájem o manželský styk. Na základě velkých rozdílů mezi pohlavní touhou mnoha manželů a touhou jejich manželek jsem došel k názoru, že se tu projevuje Boží smysl pro humor.

Někdy má manžel nerealistické očekávání toho, co lze od milující manželky požadovat. Možná, že bere příliš vážně televizní a filmovou představu ženy jako „vášnivé tygřice“. Jsou samozřejmě výjimky, ale velká většina žen nemá přirozenou agresivní touhu po pohlavním styku.

V roce 1985 položil jeden ženský časopis v USA svým čtenářkám, z nichž většina (jako typické Američanky) používá antikoncepci, tuto otázku: Stačilo by vám, kdyby vás muž jen objal a byl k vám něžný a zapomněl na „to ostatní“? Odpovězte ano/ne a prosíme, připište jednu větu: „Je mi více (méně) než 40 let.“ Z 90 000 respondentek odpovědělo 72 % „ano“ a 40 % z nich bylo mladších než 40 let. Není to odborná studie, ale dává přece určitou představu o velkých rozdílech v zájmu o pohlavní styk.

V některých případech může být alespoň částečně příčinou snaha nebýt zneužívána, a není proto překvapením, že se objevuje méně často u párů, které praktikují přirozené plánování rodičovství než u těch, které užívají antikoncepci. Jako reakci na shora zmíněnou anketu položila stejnou otázku svým členkám Liga pár páru pro přirozené plánování rodičovství. Jenom 8,4 % manželek odpovědělo „ano“.

Určitý rozdíl v zájmu o pohlavní styk je tedy normální. Praxe periodické zdrženlivosti a manželského dvoření většinou brání tomu, aby ten rozdíl přerostl v problém.

Otázky pro vás dva:

1) Přijímáme učení katolické církve týkající se lásky a sexuality? Když ne, proč?
2) Když Bůh chce, aby byl pohlavní styk alespoň implicitně obnovou manželského slibu, jaký závěr z toho můžeme vyvodit o styku mimo manželství?
3) Jak se láska projevuje v každodenních všedních činnostech manželů, jako jsou péče o domácnost, konverzace nebo výchova dětí?
4) Máme právo a povinnost se denně modlit. Jsme ochotni se modlit spolu nahlas? Když ne, proč?

6. Kdo v manželství poroučí?

To je pro manželství špatně položená otázka. Jestli je pro vás v této době přípravy na manželství opravdu důležitá, máte možná před sebou velké problémy. Tím ovšem nechci říci, že Pán Bůh nestanovil, kdo má v manželství autoritu. Označuje se výrazem „být hlavou“.

Určil Bůh, aby byl hlavou rodiny jeden z manželů?

Ano. Ale jak uvidíte z následující pasáže, být hlavou je něco docela jiného než vydávání rozkazů. Slavný text, který o tom pojednává, je z dopisu sv. Pavla Efesanům a je částí biblického receptu na šťastné manželství. Zapamatujte si dobře hned první citovaný verš.

> V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům.
>
> Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev; vždyť jsme údy jeho těla.
>
> ‚Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo.‘ Je to velké tajemství, které vztahuji na Krista a na církev. A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu. (Efesanům 5, 21-33)

V 21. verši nás sv. Pavel připravuje na to, co následuje. Bude sice muset učit, že má manžel být hlavou, ale nejdříve dává toto učení do kontextu vzájemné podřízenosti. To nám připomene

učení Pána Ježíše, že vedoucí pozice znamená mezi jeho učedníky službu druhým, ne panování nad nimi (Lukáš 22, 24-27), a také jeho jednání při poslední večeři, když myl učedníkům nohy (Jan 13, 3.17).

Budoucím manželkám předkládá sv. Pavel ve verši 22 snad nejtěžší výzvu pro moderní ženu – příkaz být podřízena svému manželovi. Povšimněte si však, jak to apoštol hodnotí: „jako Pánu". Co Pán žádá, je vždy pro nás dobré a nikdy nežádá nic hříšného. Tak když vás manžel žádá, abyste užívala pilulku nebo jinou nepřirozenou formu regulace početí, nebo od vás očekává jakékoliv nemorální jednání, vzdaluje se nebezpečně svému postavení hlavy rodiny.

Budoucí manželé by si měli dobře zapamatovat výzvu 25. verše, příkaz milovat svou manželku tak, jako Kristus miloval církev a vydal sám sebe za ni. Úplná sebedarující láska. To znamená zemřít sám sobě pro dobro své manželky, dokonce tak, abyste přispěli k jejímu posvěcení, aby mohla růst ve svatosti. Žádný důvod k panovačnosti!

Když být hlavou rodiny neznamená panovat, co to tedy znamená?

Být hlavou znamená vést. Být hlavou znamená přijmout a nést zodpovědnost za vedení rodiny ve věcech, které mají věčné hodnoty (např. rodinné bohoslužby, modlitby a výchova dětí v poslušnosti Božích přikázání slovem i příkladem), stejně jako ve věcech každodenního života, jako je obživa rodiny.

Jedním z velkých problémů moderní západní rodiny je ústup manželů z jejich vedoucí role. Příliš mnoho otců budí ve svých dětech dojem, že jediné, co v životě platí, jsou peníze a sport, nebo sport a peníze. Jak děti dorůstají, dostanou další představu; ke sportu a penězům přidají sex; ženy mají být hračkou pro muže. Pravá zbožnost – odpovídat Bohu způsobem, jaký očekává, pravé křesťanské následování – to je jen pro ženy. Výsledkem je, že mladí lidé vyrůstají bez jakéhokoli obrazu muže, který bere vážně ty nejdůležitější věci života.

Jak je možno povzbudit manžely k plnění jejich povinnosti být hlavou rodiny?

Staré přísloví, že za každým úspěšným mužem stojí žena, která ho podporuje, platí i tady. Začíná to dvořením a zasnoubením. Žena může muži pomáhat pochopit význam života podle Božího řádu; může očekávat a dokonce vyžadovat respekt jak vůči sobě, tak vůči dodržování přikázání. Její příklad v podřizování se vládě Krista povzbudí i muže, aby jednal stejně.

Znamená mužovo postavení hlavy rodiny, že je ženě nadřazený? Nejsou ženy morálně a duševně rovny mužům?

Neznamená. Naopak, sociologická data naznačují, že jsou ženy obvykle schopnější v mnoha oblastech, na kterých v životě opravdu záleží, jako je například budování vztahů v rodině apod. Kromě fyzické síly je možná pravda, že jsou muži tím slabším pohlavím. A je-li to tak, pak možná Boží rozhodnutí o mužově vedení nepřekvapuje: on často vybírá slabé, aby konali jeho dílo. (1 Korinťanům 1, 26-30)

Papež Jan Pavel II. mluvil o tajemství řádu uvnitř rovnosti:

> Je možno říci, že v Pavlových myšlenkách spadá manželská láska pod zákon rovnosti, který muži a ženy naplňují v Ježíši Kristu (viz 1 Koriťanům 7, 4). Když však apoštol poznamenává – „Muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil.“ (Efezanům 5, 23) – ta rovnost, ta mezilidská rovnocennost je překonána, protože existuje řád uvnitř lásky. Manželova láska k jeho manželce je účastí na Kristově lásce k církvi ... Tento vztah mezi hlavou a tělem neruší manželskou vzájemnost, ale spíše ji posiluje.

Papež zkrátka uznává v manželství úlohu manžela jako hlavy, což označuje jako „řád uvnitř lásky“, jinak jsou si manželé rovni. Uznat to a žít to vyžaduje milost Kristovu.

Ale není manželovo vedení pro ženu diskriminující a zastaralé?

Ne, nemá základ v údajné mužské nadřazenosti, stojí pouze a prostě na duchovním principu: jako je Kristus hlavou církevní rodiny, tak je manžel hlavou své rodiny.

Biblický princip sv. Pavla nevychází z módy. *Někdo* musí být hlavou, jako v církvi, kde Kristus zvolil dvanáct apoštolů a jednoho z nich udělal hlavou. Když zavrhnete biblický, duchovní základ pro postavení hlavy, jaký jiný trvalý základ vám zbude? Výsledky testů? Fyzická síla? Schopnost mluvit rychleji nebo hlasitěji?

Některé mladé ženy s tím asi budou mít potíže. Jde to proti srsti určitému feminismu (na rozdíl od feminity – ženskosti), který se prosazuje od konce 20. století a který nerespektuje pravé rozdíly mezi muži a ženami. Těmto ženám radím: z lásky ke svému manželovi přijměte a uznávejte biblický, duchovní princip manžela jako hlavy rodiny.

Za prvé z toho budete mít duchovní užitek.

Za druhé to může být nejlepší způsob, jak povzbudit svého manžela, aby opravdu přijal křesťanskou vedoucí roli v rodině.

Za třetí tím, že přijmete manželovo vedení, pomůžete upevnit význam náboženských principů v životě vaší rodiny. Nejspíš přijde v manželství doba, ať už za pět nebo za pětadvacet let, kdy dojde k manželskému rozčarování. *City* lásky na čas zmizí. Váš manžel bude možná vidět budoucnost manželství jako dalších 20–40 let očistce. V takových dobách může jeho vytrvalost ve snaze překonat tuto nešťastnou zkušenost záležet hlavně na jeho přesvědčení o významu náboženských principů a jejich uznání – v tomto případě, že je před Bohem vázán vašimi společnými svatebními sliby a nemá žádnou jinou morálně přijatelnou alternativu.

Když si mají být manželé vzájemně poddáni (verš 21), co mají dělat, když prostě spolu v nějaké věci nesouhlasí?

Berou-li manželé své povinnosti vážně ve světle křesťanského následování a snaží se být si vzájemně poddáni v Kristu, budou

mezi nimi neshody velmi zřídka. Může však nastat situace, kdy mají odlišný přístup a není možné najít kompromis. Když v takové situaci rozhodne on jako hlava rodiny, měl by to dělat s lítostí nad tím, že jí způsobil zklamání nebo bolest, nikdy s pocitem vítězství. Ona by měla rozhodnutí přijmout a obětovat, ne se zatvrdit a být otrávená. Největší roli tedy hraje jejich vztah.

Důležité také je, aby bez ohledu na to, čí názor bude nakonec základem jejich rozhodnutí, stáli za tímto rozhodnutím jednotně před svými dětmi. „Tatínek a já (maminka a já) jsme rozhodli ...“

Nebylo by nejlepší prostě otázku hlavy rodiny ignorovat, když chceme mít v důležitých věcech vždy shodný názor?

Když počítáte s tím, že se vždy shodnete na důležitých věcech, začněte shodou o manželově roli hlavy rodiny. Jak bychom mohli považovat za bezvýznamné něco, k čemu zvlášť vyzývá Písmo svaté?

Možná, že nám Písmo zjevuje, že manžel má zvláštní psychologickou potřebu být hlavou rodiny, skutečnou potřebu být svou rodinou respektován. V práci může být podřízen jiným, kteří v něm vyvolávají pocit pokoření; může být i sám nadřízeným a vědět, že ať dělá co dělá, jeho podřízení ho za jeho zády kritizují. Možná nám Písmo zjevuje, že ženy mají zvláštní psychologickou potřebu být podřízeny tomu, komu slíbily svou celoživotní lásku a věrnost. Možná Písmo zjevuje, že se tyto potřeby doplňují, že manžel potřebuje ženu, která mu pomáhá k růstu ve zdravém sebevědomí, aby se cítil opravdovým mužem a dokázal přijímat svou zodpovědnost jako hlava rodiny. Možná Písmo zjevuje, že žena najde svou největší radost v tom, že pomáhá manželovi v tomto růstu.

Dovolte mi přirovnání. Když matka kojí své dítě, stoupne v ní dramaticky hladina hormonu prolaktinu a vzbudí v ní hlubší mateřské pocity; tento hormon jí pomáhá snáze přijímat povinnosti matky. Možná, že když žena pomůže manželovi cítit se opravdu hlavou rodiny, bude on ochotněji přijímat s tím související povinnosti, jako je pečující a trpělivá láska k manželce a dětem, a snáze překonávat svou vlastní únavu z ohledu na její.

Otázky pro vás dva:

1) Písmo svaté přirovnává vztah manžela k manželce ke vztahu Krista k jeho „nevěstě“ církvi. Co nás to učí o manželském vztahu?
2) Být hlavou znamená přijmout zodpovědnost v oblastech, na kterých opravdu záleží – duchovních i materiálních. Které to konkrétně jsou?
3) Sportovní a jiné zábavné události se často odehrávají v neděli nebo o církevních svátcích, tradičně rezervovaných rodině. Když věříte, že je rodina důležitá, jak prakticky projevíte své přesvědčení v takových situacích?

7. Komunikace

Celé svazky byly v minulých letech popsány o významu a technikách komunikace. Není pochyb o tom, že jak a o čem mezi sebou komunikujete, bude mít velký vliv na vaše manželské štěstí. Můžete říci: „Pokojná a stálá manželství existovala stovky let před tím, než přišlo současné zaměření na dobrou komunikaci mezi manžely, tak nač se vzrušovat?“ To je pravda, ale společenské tlaky působící rušivě na vaše manželství jsou mnohem větší, než byly před stoletími, a proto je asi mnohem důležitější, abyste si dali s dobrou komunikací opravdu práci.

Tato kapitola je psána z pohledu lidí žijících v manželství, ale může pomoci, i když ji přečtete ještě jako snoubenci. Umožní vám pochopit, že se každý manželský pár musí snažit pracovat jak na sobě samých, tak na sobě jako páru, když chtějí, aby jejich vztah byl vzájemně uctivý a šťastný.

Jak manželé komunikují?

Stejně jako ostatní lidé – slovy a fyzickými gesty (řečí těla). Často nejsou oddělitelná. Když např. řeknete slovo „děkuji“, tón vašeho hlasu může ukázat, že jste za něco opravdu vděční. Na druhé straně totéž slovo pronesené sarkastickým tónem a vystřelené jako z děla zprostředkuje něco zcela jiného. Je to čistě verbální komunikace, nebo je v ní i něco fyzického? Nechci nic dokazovat, chci touto jednoduchou ilustrací jen naznačit, jak se tyto dva aspekty v naší komunikaci často mísí.

O čem bychom měli komunikovat?

Prakticky o čemkoli. Americká společenská pravidla nedoporučují při společenské konverzaci s neznámými lidmi u slavnostního oběda témata jako politika, náboženství a sexualita, a tak nezbývá než mluvit o zaměstnání, sportu, počasí a současných

událostech. V manželství však je důležité mluvit o náboženství a sexualitě. Pro začátek můžete třeba prodiskutovat všechna témata této knihy?!

A když vás nic dalšího nenapadá, zkuste spolu číst dobré knihy. Když se lépe poučíte o bohatém odkazu své katolické církve, svého národa a kultury, budete mít hned víc o čem spolu mluvit.

A co náš vztah?

Váš vlastní vztah je velmi významným předmětem komunikace. Vyvolává dvě otázky. Jak si sdělujete to dobré a jak spolu mluvíte o tom, co vás na vašem společném životě trápí?

Dovolte, abych se s vámi rozdělil o poznatky z jednoho semináře o managementu. Každý den se snažte najít něco, zač svou ženu/svého muže můžete pochválit. Pro manžela může být tento úkol snazší, manželka skoro každý den něco dobrého uvaří. Když se jí to ovšem nepovede, nemusíte nic předstírat, ale nemluvte o tom. Asi se snažila a je víc zklamaná než vy. Přijmout věc s humorem je asi nejlepší, ale počkejte, až ona sama udělá první vtip.

Manželka by se také měla snažit něco na svém muži ocenit. Uklidil po sobě? Pomohl s něčím v domácnosti?

Možná, že výsledky budou nerovné, a jestli se dostává víc chvály manželce, dobře. Ženy bývají na takové věci citlivější než muži, a když je hlavní tvůrkyní vašeho společného domova, zaslouží si a potřebuje manželovo ocenění.

Jak komunikujeme o tom, co se nám na našem manželství nelíbí?

Opatrně. Velmi opatrně. Mezi otravným rýpáním a konstruktivní kritikou je jen velmi úzký prostor, a to první je mnohem snazší než to druhé. Abyste se vyhnuli rýpání, nekritizujte přímo manželovo/manželčino chování, protože tím jen navodíte diskusi o tom, zda je takové chování správné, či nikoli. Namísto toho *popište, jak vám* při takovém chování *je*.

V základních lekcích komunikace podle různých programů jsou lidé instruováni řadit své pocity do čtyř základních kategorií. „Když se takhle chováš, tak mě to těší, zlobí, tíží nebo zraňuje."

To je tak. Nikdo se s vámi nemůže hádat o vašich pocitech. O tom, zda je dobré, aby on jezdil každou sobotu a neděli na ryby, nebo aby ona pravidelně večer hrála s přáteli karty, je možno do nekonečna diskutovat, ale citové reakce na takové chování jsou neoddiskutovatelné.

Možná, že budete muset přestat dělat něco, co samo o sobě není špatné, ale vašemu manželovi nebo manželce to působí lítost, nebo je to zlobí, nebo zraňuje. To patří k manželství.

Nepředstírejte ovšem zraněné city jen proto, že chcete manželem nebo manželkou manipulovat.

A konečně je snad jasné, že žádná komunikační technika nemůže být dostatečnou náhradou za lásku. Znovu a znovu čtěte recepty apoštola Pavla na šťastné manželství v 1 Korinťanům 13, 1-7 a Efesanům 5, 21-33.

Význam zdvořilosti

Nemohu tento bod formulovat jako otázku, zda by manželé měli být k sobě zdvořilí. Odpověď je jasná.

A přece může zdvořilost být přehnaná. Občas čtete o tom, jak nějaký manžel opustil svou manželku a ta každému říká, že ani nevěděla, že byl mezi nimi nějaký problém. Manžel jistě problém měl, ale pochopitelně o něm nechtěl mluvit, a tak se k ní choval zdvořile. Muž, který dovolí, aby do jeho srdce vstoupila touha po cizí ženě, má veliký problém a bude dělat vše, co je v jeho silách, aby se neprozradil. Může být nanejvýš zdvořilý a milý ke své ženě až do chvíle, kdy ji opustí nebo podá žádost o rozvod.

Ale kromě takových úmyslných podvodníků jsou i manželé, kteří se v dobrém úmyslu vyhýbají konfrontaci. Nechtějí nakousnout předmět, který zkazí domácí pohodu, a tak své pocity potlačují a někdy tím v sobě budují stupňující se odpor. Možná, že je to založeno na nepodloženém strachu, nebo dokonce na špatné zkušenosti, a to druhé budí další otázku.

Stojím o otevřenou kritiku?

Když manžel nebo manželka začnou něco na mně kritizovat, ať přímo, či nepřímo, a bez ohledu na to, jak se to snaží formulovat z ohledu na mé city, reaguji vždy negativně? Začnu hned vyjmenovávat, co si myslím o chybách svého manžela či manželky a čím zraňuje druhý mne? Vybuchnu? Přestanu na několik dní mluvit? Nedokážu odpustit? Když tak reaguji, nevytvářím tím překážky budoucí komunikaci?

Máme se modlit zvlášť nebo dohromady?

Obojí. Chcete-li žít podle Božího plánu, být příjemci radostí a požehnání, které vám připravil, neměli byste ho tedy vážně zapojit do svého manželství? Když uznáváte, že potřebujete jeho pomoc k tomu, abyste dokázali být milujícími manžely a rodiči, modlete se denně za tyto milosti.

Navrhuji začít den ranní obětní modlitbou. Když používáte přirozené plánování rodičovství, je možná dobré využít k tomu té doby, kdy měří manželka bazální teplotu (viz kapitolu 9). Modlitba před jídlem by měla být pravidelným zvykem, ale nesmí se stát takovou rutinou, že byste už ani nevěděli, co děláte. Každou neděli jděte spolu na mši. Dobrá je pravidelná modlitba před spaním a společně ji můžete uzavřít modlitbou Páně, Zdrávas Maria, Sláva Otci, zpytováním svědomí apod. A chcete se tu noc v lásce spojit? Proč předtím nezačít krátkou společnou modlitbou, aby vám vaše slova a jednání pomáhaly růst v pravé, sebedávající manželské lásce a abyste byli dobrými rodiči dětem, které vám chce Pán Bůh dát?

Jste povinni zúčastnit se mše každou neděli, ale proč se spokojit s minimem? Když to váš program dovolí, zkuste přidat ještě jeden den v týdnu.

Vřele doporučuji každému z vás alespoň jednou za měsíc svátost smíření. To je svátost, která dnes bývá málo využívána, ale je mocným darem Božím. Pravidelná měsíční zpověď i vám může opravdu pomoci růst v Kristu a pomáhá vzdorovat pokušením. Často pomůže obstát už jen ta představa, že se z toho budete muset zpovídat.

Když se Panna Maria zjevila ve Fatimě v roce 1917, žádala, abychom se denně modlili růženec za mír ve světě, za obrácení Ruska a za obrácení hříšníků na celém světě. Vyřizuji vám její žádost. To je způsob, jak mít spíš podíl na řešení, než být částí problému.

Dvě důležitá slůvka „miluji tě“

Je těžké si představit manžele, kteří je neradi slyší, a přece jsou známy takové rodiny, v nichž nejsou nikdy vyslovována. Klasickým příkladem je věrný manžel, který těžce pracuje, aby uživil svou ženu a děti, a myslí, že jim tím dostatečně dokazuje svou lásku. Pánové, je pravda, že jednání mluví hlasitěji než slova, ale ženy přece chtějí slyšet i ta slova. A manželky, mužům to také dělá dobře.

Je velmi snadné říkat je při pohlavním styku, až příliš snadné, ale co takhle zkusit si vzájemně vyznat lásku třeba po každé večerní modlitbě?

Jaké jsou typické způsoby neverbální komunikace?

Neverbální komunikace se také někdy označuje výrazem „řeč těla“ a pokrývá širokou škálu možností způsobu jednání počínaje držením se za ruce až po úmyslné vyhýbání se druhému.

Osobní vzhled je také formou řeči těla. Způsob, jakým se oblékáte a dbáte na svůj vzhled, může říci tomu druhému: „Záleží mi na tobě.“ Nenavrhuji samozřejmě, abyste doma oblékali vždy své sváteční šaty, ale pro manžela může být hezké, když přijde domů a vítá ho upravená žena (a já osobně myslím, že žena vypadá víc žensky v sukni než v kalhotech). Také pro ženu je příjemnější, když manžel sedne ke stolu upravený a čistý.

Jakým způsobem se pozdravíte, když se manžel vrátí z práce, není také bez významu. Je rozdíl, jestli jen přes rameno zabručíte: „Á, už jsi tady“, nebo se obejmete a políbíte.

Úsměv je dobrý způsob komunikace. Některým lidem přijde snadno, jiní se musí namáhat, zvláště po letech práce a těžkostí. Ale je to něco, co stojí za námahu.

Docela obyčejné slušné chování vyjadřuje úctu k lidem kolem vás, nemusíte je rezervovat jen pro společenské příležitosti.

A pohlavní styk jako komunikace?

Pohlavní styk je zvláštní druh komunikace, určený výhradně pro manžele. Jestliže je zřízen z Boží vůle k obnovování manželské úmluvy, je to pro manžele výzva vtisknout si tento účel do myslí a srdcí.

V praxi to znamená ustoupit z pozice soustředění se na uspokojení vlastní pohlavní touhy a hledat místo toho uspokojení manžela nebo manželky. A ono to účinkuje oběma směry. Počínaje tím, že budete někdy mít styk, i když k tomu právě nemáte sami velkou chuť, ale chcete udělat radost druhému, až naopak k tomu, že nebudete vyžadovat od druhého styk, když víte, že by mnohem raději spal nebo komunikoval jiným způsobem.

Nezapomeňte, že Pánu Bohu na pohlavní komunikaci tolik záleží, že ji učinil předmětem dvou svých přikázání. Bůh je láska a pohlavní styk je obecně označován jako „milování“, tedy výraz lásky. Pánu Bohu tedy velmi záleží na tom, aby tento akt, *označovaný* jako akt lásky mezi mužem a ženou, kteří jsou stvořeni k jeho obrazu, opravdu byl aktem *pravé* lásky. To je důvod, proč se církev tak stará o metody regulace početí, jak je popsáno v příští kapitole.

Jak ovlivňuje manželskou komunikaci televize?

Stručně řečeno, ničí ji. Znáte snad nějaké manželství, kterému prospívá?

Když se usadíte před televizní obrazovkou, může to být chápáno jako výraz toho, že jí dáváte přednost před aktivní komunikací. Přinejmenším to spolkne velký kus času, který máte pro sebe jako pár.

To, co vám televize ukazuje, je velmi nerealistické. I zprávy jsou upravovány podle toho, co vám chce producent ukázat, a ve filmech a jiných pořadech převládá násilí a promiskuita. Člověk je od přirozenosti tvor náboženský, ale to se ve většině programů neodráží. Ženy nejsou ve filmu většinou normální manželky a matky, ale extrémně přitažlivé loutky. Manželé a otcové jsou představováni

buď jako šašci, nebo jako muži moudří a nevzrušitelní, kteří se dovedou tak ovládat, že jim žádný obyčejný manžel nemůže konkurovat.

Mnohé z toho, co televize ukazuje, je pro většinu mužů pramenem opravdového pokušení. Reklamy s ženami ve svůdných pozicích mají za účel povzbudit fantazii a daří se jim to. Normálnímu muži stačí sexuální stimulace jeho manželky a vlastních hormonů. Nepotřebuje k tomu přibírat nápady z televize. Není dobré, aby byl inspirován k sebelítosti, protože jeho manželka není jako ty ženy v reklamách na pivo, spodní prádlo a parfémy.

Nechci říci, že neexistují dobré televizní programy. Je možné bavit se společně televizním programem, odpočívat a radovat se ze společného zážitku. Ovšem i nejlepší program může být úplně zkažen reklamou.

Dívat se na sportovní pořady může zabrat hodně času. Myslím, že žena, která se cítí zanedbaná, protože manžel tráví celou neděli u televize bez ohledu na rodinu, má zcela legitimní potřebu svůj nesouhlas vyjádřit a žádat o omezení.

Otázky pro vás dva:

Ačkoliv jde tentokrát o otázky sepsané pro manželské páry, zkuste si na ně také odpovědět a srovnejte své odpovědi.

(Č = často, O = občas, N = nikdy)

	Č	O	N
Dokážu pochválit za něco pěkného?	_____	_____	_____
Dokážu vytrvale do někoho rýpat?	_____	_____	_____
Zneužívám city druhých?	_____	_____	_____
Mluvím sarkasticky?	_____	_____	_____
Potlačuji věci, které mě trápí, a hromadím je v sobě?	_____	_____	_____
Sdílím s druhými své pocity o tom, co mě na nich trápí?	_____	_____	_____
Když ano, dělám to zdvořile?	_____	_____	_____
Když jsem kritizován/a,			
odpovím kritikou toho druhého?	_____	_____	_____
vybuchnu?	_____	_____	_____
přestanu mluvit?	_____	_____	_____
mám potíže odpustit?	_____	_____	_____
Modlím se?	_____	_____	_____
Modlíme se spolu nahlas?	_____	_____	_____
Zúčastníme se spolu nedělní mše?	_____	_____	_____
Říkám: „Mám tě rád/a“?	_____	_____	_____
Když odcházím, loučím se objetím nebo polibkem?	_____	_____	_____
Vypnu televizi, abychom mohli trávit čas spolu?	_____	_____	_____
Dělám si úsudek dřív, než vyslechnu všechna relevantní fakta?	_____	_____	_____
Nechám se snadno něčím vyrušit, když se mnou mluvíš?	_____	_____	_____
Udělám si klid a čas na to, vyslechnout, co říkáš?	_____	_____	_____
Jsou mi moje pocity důležitější než to, jak se cítíš ty?	_____	_____	_____

8. Regulace porodnosti

Katolické učení o regulaci porodnosti je velmi jasné, ale také velmi často nepochopené. Nedorozumění je dvojího druhu. Někdy prostě nejsou zásadní fakta známa; jindy jsou známa jen povrchně, jak je tomu s mnoha jinými prvky křesťanského manželství. Katolické učení o regulaci porodnosti může být opravdu pochopeno jen ve světle křesťanského následování.

Proč se stal Ježíš jedním z nás?

Katolíci věří, že Ježíš přišel, aby nás spasil a naučil nás pravdě o lásce – Boží lásce ke každému z nás a lásce, kterou se máme milovat navzájem. Učí nás tedy Boží pravdě o lidské lásce. To znamená, že naše hledání lásky musí vždy být ve světle odpovědi na Kristovo volání: „Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej." (Lukáš 9, 24)

Všimněte si pozorně, že Ježíš neslibuje jen věčnou blaženost v nebi těm, kdo ho budou následovat po úzké cestě (Matouš 7, 14); těm, kdo ho opravdu přijmou, slibuje také zvláštní pokoj a radost tady na zemi. „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží." (Matouš 11, 28-30)

Když je katolické učení o regulaci porodnosti tak jasné, proč o něm existuje tolik protichůdných zpráv?

Tato kapitola ukáže jasnost učení citováním mnoha církevních dokumentů. Pokud jde o původ zmatků, kdo může s jistotou tvrdit, že ho zná? Někteří, dokonce i kněží, učitelé a instruktoři kurzů přípravy na manželství, nemají, jak se zdá, o učení církve dostatečné znalosti. Jiní, předpokládám, mají potíže předávat učení, o němž

vědí, že bude pro mnohé spojeno s křížem, a tak se pokoušejí ho interpretovat jinak, nebo říkají věci, kterými matou páry hledající cestu.

Co učí katolická církev o vztahu k dětem?

Po staletí učila církev, že hlavním cílem manželství (a manželského styku) je mít děti a vychovávat je podle Boží vůle. Vedlejším cílem je budování manželského vztahu. Je to tak: Pohlavní styk je jediným přirozeným a morálním způsobem, jak spolu vytvořit nového člověka, předurčeného k věčnému životu s Bohem; způsobů, jak budovat manželský vztah je však mnoho. Všimněte si, že *oba* tyto cíle jsou součástí pravé manželské lásky.

Otcové Druhého vatikánského koncilu (1962–65) nepoužili z pastoračních důvodů tradiční termíny „hlavní a vedlejší", ale nelze pochybovat, že následujícím textem upevnili tradiční učení:

> Manželství a manželská láska jsou zaměřeny svou povahou k plození a výchově potomstva. Děti jsou jistě nejvzácnější dar manželství a svým rodičům přinášejí velmi mnoho dobrého. Sám Bůh, který řekl: „Není dobré, aby člověk byl sám" (1 Mojžíšova 2, 18), a který „na začátku učinil lidi jako muže a ženu" (Matouš 19, 4), chtěl jim dopřát nějakou zvláštní účast na svém díle stvoření, a proto muži a ženě požehnal slovy: „Ploďte a množte se." (1 Mojžíšova 1, 28)
>
> Proto správné pěstování manželské lásky a celý způsob rodinného života, jenž z něho vzniká – ostatní cíle manželství se tím nechtějí snižovat –, vyúsťují v pevné odhodlání manželů spolupracovat s láskou Stvořitele a Vykupitele, který skrze ně stále rozšiřuje a obohacuje svou rodinu.
>
> Manželé vědí, že plněním úkolu dávat život a vychovávat – což je třeba považovat za jejich vlastní poslání – se stávají spolupracovníky lásky Boha Stvořitele a jakoby jejími tlumočníky.[1]

1 Dokumenty II. vatikánského koncilu, *Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě (Gaudium et spes)* 50, 17. prosince 1965. Následující odkazy jsou přímo v textu podle latinského názvu. Odkazy se vztahují na číslované oddíly v oficiálním textu.

Učí církev, že lidé musí mít tolik dětí, kolik jsou fyzicky schopni?

Ne. Církev jasně učí, že když máte dostatečně vážný důvod k předcházení těhotenství, můžete používat přirozené metody regulace početí.

> Existují-li tedy vážné pohnutky, aby mezi narozením dětí byl větší odstup z důvodů tělesného nebo duševního stavu manželů nebo z důvodů vnějších, církev učí, že tehdy je dovoleno přidržet se přirozených rytmů, které mají vztah k plodivým funkcím, a užívat manželství jen v údobích neplodných a tak regulovat porodnost, aniž by byly narušeny mravní zásady, o nichž jsme se nyní zmínili.[2]

Co platí jako vážný důvod k předcházení těhotenství?

Otázka „Máme dostatečně vážný důvod?" je pro mnohé páry praktikující přirozené plánování rodičovství vůbec tou nejtěžší věcí. Proč nezveme Pána, aby nás požehnal dalším dítětem? Měli bychom?

Církev nám nedává jasná konkrétní pravidla o velikosti rodiny. Spíše říká, že v rozhodnutích o velikosti rodiny manželé

> přihlédnou jak k vlastnímu dobru, tak k dobru svých dětí, ať již narozených, nebo v budoucnu předvídaných; uváží též hmotné i duchovní podmínky doby a své situace a budou mít konečně zřetel i na dobro rodinného společenství, světské společnosti a církve. *(Gaudium et spes* 50*)*

To je velmi otevřené a je nutno chápat tato slova v kontextu předcházejících prohlášení téhož shora citovaného dokumentu. Asi tři roky po II. vatikánském koncilu vydal papež Pavel VI. encykliku *Humanae vitae*, která zmiňuje potřebu „vážných důvodů" (10), „vážných pohnutek", „čestných a vážných" a „správných pohnutek" (16) k předcházení těhotenství nebo omezení velikosti rodiny.

---

2 Papež Pavel VI., encyklika *Humanae vitae* (O lidském životě) 16, 25. července 1968. Odkazy se vztahují na číslované oddíly v oficiálním textu.

Což nemáme populační problém a není to dostatečným důvodem ke kontrole porodnosti?

Populačním problémem Západu je už po léta porodnost klesající pod hranici obnovy populace. Irsko bylo jedinou výjimkou. V Evropě vedla depopulace vlastních národů k plánované imigraci, z důvodu nedostatku pracovních sil.

V případě, že by měly nějaké velké a rostoucí populace v určitých částech světa být problémem, jednalo by se o „dobro ... světské společnosti“ a „důvody vnější“, zmíněné jak II. vatikánským koncilem, tak *Humanae vitae*, tedy o důvody k používání přirozené regulace početí.

Nadšenci hrozící na konci šedesátých let „populační bombou“ a jejich chmurné předpovědi byli událostmi následujících let řádně zdiskreditováni, ale přesto jsou téměř monopolními držiteli médií. Vyrovnaný pohled na věc budete muset hledat jinde, jak je naznačeno v odkazech.[3]

Proč odmítá církev nepřirozené formy regulace porodnosti?

Základní důvod, proč církev odmítá jakékoli hříšné jednání, je, že takové jednání je v rozporu s přirozeností, kterou nám dal Bůh.

Význam a cíl pohlavního styku vychází z povahy manželství a z naší vlastní lidské přirozenosti. Pohlavní styk patří z Boží vůle výhradně do manželství, a co Ježíš řekl o manželství, platí i pro manželský akt: „A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Marek 10, 9) Řečeno jinak: „Když Bůh spojil manželský styk a plodnost, ať je nikdo neodděluje.“

---

3 Jacqueline Kasunová, *The War Against Population: The Economics and Ideology of World Population Control* (Válka proti populaci: ekonomie a ideologie kontroly světové populace), San Francisco: Ignatius Press, 1988, 225 stran. Také *Population Research Institute Review*, vydává každý druhý měsíc Population Research Institute (Institut pro výzkumy populace), P.O.Box 1559, Front Royal, Virginia, USA, 22630. Také J. Richard Neuhaus, *In Defense of People* (Na obranu lidí), New York: Macmillan, 1971.

Přemýšlejte o tom. Bůh spojil v jednom aktu milování a plození dětí. Antikoncepční mentalita říká: „My ty dvě věci, které Bůh spojil, rozdělíme.“ Církev nám připomíná, že na to nemáme právo.

Podívejte se na vývoj antikoncepční kultury. Od 20. a 30. let začala být antikoncepce čím dál obecněji přijímána, nejprve mimo církev a mezi evangelickými křesťany. Katolíci většinou poslouchali učení církve až do konce 60. let a pak se s velkou vervou připojili. Vzrůstající souhlas s rozdělováním toho, co Bůh spojil, vedl k zvyšujícímu se přijímání rozvodů a nových manželství. K tomu se připojilo popírání, že Bůh určil pohlavní styk výhradně pro manželství a začala sexuální revoluce, které jsme dodnes svědky. Když bylo tedy odděleno plození od pohlavního styku a pohlavní styk od manželství, západní kultura 80. a 90. let začala stále více přijímat homosexuální sodomii jako nový životní styl, protože ztratila základ, podle nějž by mohla objektivně posuzovat morálku sexuální aktivity. Homosexuál teď může argumentovat, že vlastní smysl antikoncepce je v tom, že dělá pohlavní styk stejně sterilním, jako je spojení dvou homosexuálů.

Zvažte velikost lidské bolesti a utrpení, které způsobila sexuální revoluce, která začala původně přijetím manželské antikoncepce. Prakticky každý týden můžete číst nějakou novou zprávu, která zaznamenává její katastrofální důsledky. Čtete o nových poznatcích o psychických následcích u dětí z rozvedených a opuštěných rodin, o rozšiřující se nemoci AIDS, zvyšující se neplodnosti a stále samozřejměji přijímaných potratech.

Je to tak jasné, že to může každý pochopit. Přikázání nejsou pro Boží dobro, ale pro naše. Katolická církev musí stát proti nepřirozeným formám kontroly porodnosti, protože je její povinností kázat Boží přikázání jako praktický projev jeho lásky k nám.

Existuje ideální velikost rodiny?

Církev nemá specifické učení o velikosti rodiny. Jak již bylo řečeno, manželé mohou založit své rozhodování na mnoha faktorech. Na druhé straně jsou křesťané varováni, aby se nerozhodovali na základě čistě materiálních pohnutek. Život je dar, o který je třeba se

dělit, a křesťanští manželé jsou voláni ke štědrosti ve službě životu podle svých možností.

Papež Jan Pavel II. píše, že:

> rozhodnutí o počtu dětí a obětech, které je nutno pro ně přinést, nesmí být přijato jen z ohledu na pohodlí a zachování klidné existence. Když budou tuto věc promýšlet před Bohem, z milosti přijaté ze svátosti a vedeni učením církve, připomenou si rodiče, že je jistě méně škodlivé upřít dětem některé materiální výhody, než je ochudit o přítomnost bratří nebo sester, kteří by jim mohli pomáhat růst v lidskosti a učit se vidět krásu života v každém věku a v celé jeho různorodosti.[4]

Manželství je zkrátka pro rodinu a ne pro společné sobectví. Život je veliký dar, který má být štědře sdílen, protože vaše děti jsou povolány žít s Bohem a s vámi rodiči po celou věčnost. A protože se v celém evangeliu nemluví o tom, že by měl být pocit pohodlí kritériem pro morální rozhodování, je možno celkem spolehlivě říci, že je většina párů za normálních okolností povolána k tomu mít více dětí, než se dnes považuje za pohodlné. Nejlépe bude, když si na začátku manželství nebudete zkoušet stanovit přesný počet dětí – ať už dvě, nebo deset. Spíše buďte otevření Božímu volání a rozhodujte se podle okolností svého manželství. Když budete vychovávat své děti podle Boží vůle, budete mít ve své rodině větší pramen radosti než mnozí vaši světští sousedé.

Co učí církev o metodách kontroly porodnosti?

Otcové II. vatikánského koncilu určili principy, kterých je nutno se držet:

> Když tedy běží o to, jak uvést v soulad manželskou lásku s odpovědným sdělováním života, nezávisí mravní povaha jednání jen na upřímném úmyslu a zhodnocení pohnutek, ale musí se určovat objektivními

4 Jan Pavel II., Homilie ke mši svaté ve Washingtonu, 7. října 1979.

měřítky, vzatými z přirozenosti lidské osoby a jejích činů; tato měřítka uchovávají celý smysl vzájemného darování i lidského plození v ovzduší pravé lásky. To ovšem nelze uskutečnit, nepěstuje-li se poctivě ctnost manželské čistoty. Děti církve, které se opírají o tyto zásady, nesmějí při řízení porodnosti nastoupit cesty, jež zamítá učitelský úřad církve, vykládající Boží zákon. (*Gaudium et spes* 51)

Učí církev, že jsou nepřirozené a umělé způsoby regulace porodnosti nemorální a zasluhující výtku?

Ano. V *Humanae vitae* (14) je na prvním místě jako nemorální jmenován potrat.

Pak učení odsuzuje přerušení vejcovodů, vasektomii a pilulky:

Podobně je nutno vyloučit, jak učitelský úřad církve již vícekrát prohlásil, přímou sterilizaci buď trvalou, nebo dočasnou jak muže, tak i ženy. (*Humanae vitae* 14)

Text pokračuje slovy, která odsuzují jako nemorální všechny nepřirozené formy regulace porodnosti. K nim patří pilulky, nitroděložní tělíska, pěny, kondomy, přerušovaná soulož, vlastní i vzájemná masturbace a sodomistické praktiky:

Stejně tak je vyloučen jakýkoliv zásah, který buď vzhledem k předvídanému manželskému styku, nebo při jeho uskutečňování, či v průběhu jeho přirozených následků zamýšlí jako cíl nebo jako prostředek znemožnit zplození života. (*Humanae vitae* 14)

Jsou některé formy umělé regulace porodnosti horší než jiné?

Ano. Ty formy regulace porodnosti, které účinkují, když již došlo k početí, působí navíc zlo potratu.

Život se má tedy s největší péčí chránit už od samého početí; potrat a usmrcení nemluvněte jsou hanebné zločiny. (*Gaudium et spes* 51)

Nejzřejmější je chirurgický potrat, ale to není jeho jediná forma. Tělísko působí hlavně jako rané abortivum, protože zabraňuje nově počatému, asi týdennímu dítěti uhnízdění v děloze.[5]

Také pilulka, depotní injekce a implantáty, působí na vnitřní tkáň dělohy tak, že je nepřátelská uhnízdění. Není známo, jak často účinkují tyto hormonální prostředky takovým abortivním způsobem, ale nelze popřít, že mohou způsobit raný potrat v kterémkoli cyklu ženy, která je užívá. Jeden výzkumný pracovník našel přesvědčivé důkazy pro to, že kombinované pilulky s nízkým obsahem hormonů nezabrání ovulaci asi ve 4,7 % cyklů. Když počítáme se standardní pravděpodobností početí (25% možnost za cyklus), dojde u 13,8 milionů Američanek, které užívají pilulky, každý rok k asi 2,1 milionu velmi raných potratů. To je dokonce víc, než je krvavých chirurgických potratů.[6]

A přirozené plánování rodičovství?

Jak jsme již zmínili, církev výslovně učí, že je morálně přípustné praktikovat přirozené plánování rodičovství, pokud existují dostatečně vážné důvody k předcházení těhotenství. Přitom však varuje před sobeckým omezováním velikosti rodiny.

Měli bychom se tedy naučit přirozené plánování rodičovství?

Rozhodně ano, bez ohledu na vaši současnou představu o velikosti vaší budoucí rodiny. Papež Jan Pavel II. učí, že skrze informované povědomí jejich vlastní plodnosti

> Bůh Stvořitel zve manžele, aby nebyli pasivními činiteli, ale spíše „spolupracovníky ... a jakoby ... tlumočníky“ jeho plánu. (*Gaudium et spes* 50) Jsou konečně povoláni z důvodu respektu pro objektivní mo-

5 *Nitroděložní tělísko a hormonální antikoncepce – Některá fakta k usnadnění odpovědné volby*, Kladno, Liga pár páru v ČR, 1998.

6 Paul Weckenbrock, R.Ph., *The Pill: Is It Safe? How Does It Work?* (Pilulka: Je bezpečná? Jak účinkuje?) Cincinnati, Couple to Couple League (Liga pár páru), 1993.

rální řád založený Bohem k povinnosti rozeznávat znamení Boží vůle pro svou rodinu. Proto, pokud jde o fyzické, psychologické a sociální podmínky, může být projevem odpovědného rodičovství „buď řádně uvážené a velkodušné rozhodnutí mít početnou rodinu, anebo rozhodnutí, učiněné z vážných důvodů a při zachování mravního zákona, vyhnout se dočasně nebo na neurčitě dlouhou dobu narození nového dítěte". (*Humanae vitae* 10)[7]

V rozhodování o velikosti rodiny se manželé zkrátka mají snažit rozeznat Boží vůli ve své konkrétní situaci. Mají také povinnost poučit se o své vzájemné plodnosti, aby mohli tuto Boží vůli konat. Dokonce i tehdy, když se rozhodnou pro velkou rodinu, měli by rozumět své plodnosti a vědět, kdy se zdržet styku, třeba v případě, že žena musí brát léky, které by mohly dítěti v lůně ublížit apod. Měli by se také poučit o „ekologickém" kojení, které většinou zajistí asi dvouleté odstupy mezi porody – jak to Pán Bůh od počátku moudře zařídil. (Více o tom v další kapitole.)

Když tedy mají jak přirozené, tak nepřirozené metody regulace porodnosti za cíl omezit velikost rodiny, nejsou morálně stejné?

Vůbec ne. Účel nesvětí prostředky; společný cíl nestaví na stejnou rovinu všechny možné způsoby, jak k němu dojít. „Není dovoleno ani z nejzávažnějších důvodů dělat zlo, aby z něho vzešlo něco dobrého." (*Humanae vitae* 14)

Hlavním cílem desatera Božích přikázání je nás naučit, že nesmíme jednat proti naší lidské stvořené přirozenosti v honbě za jakýmkoli cílem nebo potěšením. Tak nemáme zabíjet, krást nebo se dopouštět cizoložství (nebo užívat antikoncepci) pro nějakou vlastní výhodu. Církev učí, že se regulace početí „musí dít s úctou k řádu Bohem stanovenému". (*Humanae vitae* 16)

7 „Pope calls spouses to a sense of responsibility for love and life" (Papež volá manžele k vědomí zodpovědnosti za lásku a život), *L'Osservatore Romano*, týdenní anglická verze, 17. prosince 1990, 1-3.

To pochopíte snáze z jiného příkladu. Manželé by třeba rádi bydleli v pěkném domě, na který nemají peníze. Bylo by správné, kdyby si chtěli na koupi domu vydělat obchodem s drogami nebo prostitucí? Jistě že ne. Každý, kdo má trochu smysl pro morálku, pozná, že nemohou dělat nic takového jen proto, že nechtějí čekat, až na dům vydělají těžkou poctivou prací. Totéž platí i pro různé metody regulace porodnosti.

Jaké je postavení antikoncepce vůči manželské úmluvě?

V manželském aktu, tedy v normálním úplném manželském pohlavním spojení, symbolizuje jednota manželů to sjednocení v sebedávání, které vzniklo, když uzavřeli manželství. V každé formě antikoncepce je však obsažen určitý pokus zadržet něco z tohoto sebedávání. To je v rozporu s manželskou úmluvou a takové porušování manželské úmluvy pomáhá vysvětlit, proč je mezi páry užívajícími nepřirozenou regulaci porodnosti tak vysoká rozvodovost.

Uvědomte si, že jste si svou manželskou úmluvou slibovali pečující lásku a věrnost a chtěli nést spolu „všechno dobré i zlé až do smrti“. Pak uvažte, že Bůh chce, aby byl pohlavní styk alespoň implicitně upevněním a obnovou manželské úmluvy. Nakonec si uvědomte, že užívání antikoncepce je vlastně řečí těla a říká: „Ponesu s tebou všechno dobré, ale *ne* to, co si představuji jako zlé, totiž případné těhotenství.“

Jak by takové manželství vypadalo, kdybyste si tohle řekli při svatbě? Prostě by nebylo platné; bylo by nečestné a tedy nemorální spojit se v manželském styku. Zkrátka, pohlavní styk s užitím antikoncepce předstírá, že je pravým manželským stykem, ale není, a to je pravděpodobně ten nejzákladnější důvod, proč církev učí a bude i nadále učit, že je pro manžele nemorální, když užívají nepřirozené formy regulace porodnosti.

Má toto učení církve biblický základ?

Ano; v 38. kapitole 1. knihy Mojžíšovy se vypráví příběh o Judovi, jeho synech a Támar. Jeden z Judových synů, Onan, se dopustil

hříchu antikoncepčního chování (přerušované soulože) a Bible říká, že ho Bůh usmrtil, protože „jeho počínání bylo v očích Hospodinových zlé“. (1 Mojžíšova 38, 10)

Všichni, Juda, Onan a další mladší bratr, porušili starý východní zvyk, označovaný jako levirátní zákon (5. Mojžíšova 25, 5-6). (Když muž zemřel, aniž po sobě zanechal syna, jeho bratr měl povinnost vzít si jeho vdovu za ženu a jejich první syn byl považován za syna zemřelého bratra, aby tak zůstalo živé jeho jméno.) Avšak trest za porušení tohoto zvyku byl velmi mírný a je popsán v 5 Mojžíšově 25, 7-10. Juda sám uznává, že je vinen (1 Mojžíšova 38, 26). Je tedy jasné, že přísný trest vyměřený Onanovi nebyl jen za porušení levírátního zákona, ale za to, jakým způsobem hřešil pouze on – za to, že prošel celým aktem manželského styku a pak „vypouštěl semeno na zem“. (1 Mojžíšova 38, 9)

Tato interpretace je podpořena jediným případem v Novém zákoně, kdy je trestán hřích okamžitou smrtí. Jde o smrt Ananiáše a Safíry, kteří předstírali, že dávají vše, ale přitom podváděli. (Skutky 5, 1-11)

Jsou ještě jiná místa v Bibli, která se týkají regulace porodnosti?

Pravděpodobně ano. Řecké slovo *pharmakeia* v Novém zákoně patrně poukazuje na regulaci porodnosti. Šlo o míchání všelijakých lektvarů k tajným účelům a je známo, že takové lektvary byly v 1. století po Kr. míchány k předcházení těhotenství nebo zabití dítěte v lůně, stejně jako dnešní pilulky. Typický překlad slovem „čarodějnictví“ nezjevuje všechny praktiky odsuzované v Novém zákoně. Ve všech čtyřech místech, kde se objevuje, je jmenováno v souvislosti se sexuálními prohřešky (Galaťanům 5, 19-26; Zjevení 9, 21; 21, 8; 22, 15; tři z těchto textů také odsuzují vraždu). Je tedy pravděpodobné, že máme v Novém zákoně čtyři místa, ve kterých je odsuzováno používání produktů *pharmakeii* za účelem regulace porodnosti. Významný teolog P. John A. Hardon SJ to formuluje takto:

Vzhledem k široce rozšířené antikoncepční praxi prvního století křesťanské éry, eufemisticky nazývané „používání kouzel“ a „používání drog“ je logické chápat novozákonní zákaz *mageia* a *pharmakeia* jako implicitní odsouzení antikoncepce. To platí zvláště tam, kde je v kontextu poukázáno na hříchy proti čistotě.[8]

Říká Bible něco o lidské lásce a sexualitě?

Ano, rozhodně. Není pochyby o tom, že celé biblické pojetí lidské lásky směřuje ke skutečnosti, že jsou muži a ženy povoláni k tomu, aby *erós* – romantickou nebo erotickou lásku – podřizovali *agape* – sebedarující lásce. I když nejmenuje specificky regulaci porodnosti, je slavná chvála lásky sv. Pavla přece na tuto diskusi aplikovatelná. Stojí za povšimnutí, že začíná a končí těmi aspekty lásky, kterých je tolik potřeba v manželství a také ke šťastnému využití přirozeného plánování rodičovství. „Láska je trpělivá, laskavá ... ať se děje cokoliv ... láska vytrvá.“ (1 Korinťanům 13, 4 a 7) Křesťanským manželům říká, že mají své ženy milovat, jako Kristus miloval církev a obětoval se za ni (Efesanům 5, 25). Všem křesťanům říká Kristus v noci před svou smrtí, aby se vzájemně milovali, jako on miluje nás, to je jasná výzva k sebedarující lásce (Jan 15, 12). Sv. Pavel také učí své posluchače, že ovocem ducha jsou „láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání“. Připomíná nám, že: „Ti, kteří náležejí Kristu Ježíši, ukřižovali sami sebe se svými vášněmi a sklony.“ (Galaťanům 5, 22-24)

Výčet není úplný, ale poslouží jako ukázka legitimity tvrzení, že má proti antikoncepční náboženská doktrína biblický základ a že je praxe přirozeného plánování rodičovství s určitou nutností pohlavního sebeovládání v souladu s křesťanskou biblickou tradicí.

8 John A. Hardon SJ, *The Catholic Catechism* (Katolický katechismus), New York: Doubleday, 1975, str. 367.

Nebylo by lepší, kdyby bylo v Bibli více zřetelněji formulovaných textů odsuzujících antikoncepci?

Ne. Nedostatek opakujících se zákazů není překážkou nikomu, kdo má opravdu smysl pro to, co nám Bůh v Kristu říká, a chápe, co se děje v dnešním světě. Takový čtenář Bible ví, jak důrazně je v ní např. odsouzena homosexuální sodomie (např. Římanům 1, 26-32) a jak ti, kdo se pokoušejí homosexuální sodomii ospravedlnit, odmítají takové texty jako nerelevantní pro dnešní dobu, nebo tvrdí, že má sv. Pavel na mysli jen „promiskuitní" sodomii, ačkoliv apoštol takovým způsobem vůbec nerozlišuje. I kdyby byla Bible plná výrazných odsouzení potratů, sterilizace a antikoncepce, přistupovali by k ní lidé, kteří chtějí takové způsoby jednání ospravedlnit jako shodné s biblickou tradicí, stejným způsobem.

Zavrhování nepohodlných textů nebo jejich „zneškodňování" jinou interpretací pomáhá pochopit katolickou víru, že nám Ježíš nezanechal jen knihu, kterou si může každý interpretovat podle svého, někdy až protichůdně, ale že také ustavil církev jako učitelskou autoritu vedenou Duchem Svatým. Stálé učení církve ve věcech víry a morálky nazýváme tradicí.

Nejstarší nebiblický křesťanský spis *Didache* („Učení dvanácti apoštolů") se datuje do prvního století. P. Hardon píše:

> *Didache*, jež důrazně odsuzuje potrat, odsuzuje také antikoncepci. První křesťané slyšeli ve čtyřech po sobě následujících příkazech: „Nebudeš používat kouzel. Nebudeš užívat drog. Nezpůsobíš potrat. Nezničíš novorozené dítě." (II, 2)[9]

Je křesťanská doktrína zamítající nepřirozenou kontrolu porodnosti novým učením?

Ne. O otázce kontroly porodnosti se opakovaně diskutovalo po dvacet století křesťanství a církev vždy odpovídala pevným a univerzálním odmítáním potratu, sterilizace a nepřirozených forem re-

9 John A. Hardon SJ, tamtéž, str. 367.

gulace porodnosti. Až donedávna se všechny formy antikoncepčního chování označovaly prostě slovem „onanismus“, odvozeným od Onanova hříchu. Encyklika *Humanae vitae* v roce 1968 prostě potvrdila univerzální tradici.

Má tato stálost učení nějaký specifický význam?

Ano. Při poslední večeři Ježíš opakovaně slíbil, že Duch Svatý povede církev do plnosti pravdy (Jan, kapitoly 14-17). Když církev podává nějaké učení v jednotě a vytrvale po tolik staletí, mají ti, kdo věří Kristu, důvod věřit, že je takové učení z Ducha Svatého, a tedy pravdivé. Někteří teologové jsou přesvědčeni, že stálost tohoto učení splňuje všechny požadavky II. vatikánského koncilu pro označení za neomylné vyučování řádným univerzálním vyučujícím úřadem církve.[10]

Sdílejí evangelické církve tuto tradici?

Ano. Martin Luther označoval onanismus za druh sodomie. Jan Kalvín jej nazýval formou zabíjení a John Wesley řekl, že ti, kdo praktikují nepřirozené formy regulace porodnosti, ztratí své duše.[11] Síla protestantského přesvědčení se odráží ve skutečnosti, že americké protiantikoncepční zákony 70. let 19. století byly odhlasovány v podstatě protestantskými zákonodárci pro obyvatelstvo Spojených států v zásadě protestantské.

Před rokem 1930 nepřijala žádná evangelická církev antikoncepci, sterilizaci, ani potrat. Od tohoto jednotného přístupu se 14. srpna 1930 oddělila anglikánská církev a stala se tak první církví, která přijala nepřirozené formy regulace porodnosti. Většina (ne všechny) evangelických církví se pak naneštěstí vydala touže cestou. Mnohé církve, které přijaly antikoncepci, začaly pak postupně přijí-

10 Různé argumenty o neomylnosti učení *Humanae vitae*, viz John F. Kippley, *Sex and the Marriage Covenant: A Basis for Morality* (Sexualita a manželská úmluva: základ morality) Cincinnati: Couple to Couple League, 1991, str. 148–169.

11 Charles D. Provan, *The Bible and Birth Control* (Bible a regulace porodnosti), Monongahela, Pensylvania, 15063: Zimmer Printing, 1989, str. 81, 68, 91.

mat také zabíjení nenarozených jako přípustné i pro křesťany. Do roku 1930 byla v tomto učení mezi evangelíky a katolíky jednota.

Mají podobné učení o regulaci porodnosti i jiná náboženství?

Je těžké najít specifické morální učení některých světových náboženství. Nelze však pochybovat, že nejznámější hinduista moderní doby, Máhátma Gándhí, byl zcela proti nepřirozeným formám regulace porodnosti. Vyzýval k sebeovládání a jeho výroky z 20. let dvacátého století jsou v mnohém podobné prohlášením *Humanae vitae* z roku 1968.

Jak si vysvětlit to, že jsou někteří teologové zmatení, nebo nevěří oficiálnímu učení církve?

Je prostě potřebné rozlišovat mezi autentickým učením církve a učením jednotlivých teologů. V roce 1973 odpověděli kanadští biskupové na tuto otázku *Prohlášením o formaci svědomí.*

> Kdo chce „jednat podle svého svědomí“ a zůstat katolíkem, musí vzít především a hlavně v úvahu učení učitelského úřadu magisteria. Kde vzniknou pochybnosti, protože nastane konflikt mezi „mými“ názory a názory magisteria, předpokládá se, že pravda je na straně magisteria. [Magisterium je oficiální učitelský úřad církve – papež a biskupové v jednotě s ním.] ... A to musí být opatrně odlišováno od učení individuálních teologů nebo kněží, jakkoli inteligentního nebo přesvědčivého.[12]

Došlo již někdy v minulosti k podobnému zmatku?

Ano. Zde není místo na úplnou historii takových případů, ale můžeme připomenout problémy v 16. a 17. století, kdy se divoce rozšířily morální hereze směřující jak k extrémní uvolněnosti, tak naopak k rigorozitě.

12 Kanadská katolická konference, *Statement on the Formation of Conscience* (Prohlášení o formaci svědomí) 41, 12. prosince 1973.

Bylo učení *Humanae vitae* podpořeno všemi biskupy na celém světě?

Ano. S velmi malými výjimkami podpořily *Humanae vitae* všechny národní biskupské konference, které se k ní vyjádřily. A ani tam, kde nebyla vyjádřena přímá podpora, nebyl opravdový odpor k učení této encykliky.

V USA upevnili biskupové tradici bezprostředně po vydání *Humanae vitae*[13] také ve specificky morálním pastorálním dokumentu,[14] a dále pak ve velkém dokumentu o náboženské výchově[15].

A papež Jan Pavel II.?

Jan Pavel II. učinil toto učení o pravdě lásky středem veškeré své vyučovací snahy prvních deseti let svého pontifikátu (1978–1988). Způsob, jakým o něm mluví a jak často je potvrzuje, nepřipouští pochybnosti, že toto jeho učení splňuje všechna kritéria II. vatikánského koncilu pro učení závazné pro všechny křesťany.[16]

Shrnutí

Ježíš dal svůj život, abychom s ním my mohli sdílet život věčný, a celým evangeliem nás učí, že milovat není vždy snadné. Učí, že v manželství jsou muž a žena povoláni milovat se až do smrti. Šokoval své posluchače, když řekl, že rozvod a nové manželství se rovná cizoložství, jak jsme viděli ve 4. kapitole. Při poslední večeři nám dal nové přikázání, které většina z nás shledává dosti těžkým: „Jako já

13 Národní koncil katolických biskupů (USA), *Human Life in Our Day* (Lidský život dnes), 15. listopadu 1968.

14 Národní koncil katolických biskupů (USA), *To Live in Christ Jesus* (Žít v Kristu Ježíši), 11. listopadu 1976, §§ 45-49.

15 Národní koncil katolických biskupů (USA), *Sharing the Light of Faith* (Dělit se o světlo víry), 1979, §§ 105b, 131.

16 Pro široký přehled učení papeže Jana Pavla II. o regulaci porodnosti, viz John F. Kippley, *Sex and the Marriage Covenant* (Sexualita a manželská úmluva), kapitola 6.

jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem.“ (Jan 13, 34) To vše je Boží pravda o lidské lásce.

Katolická církev stále učí, že používání nepřirozených metod regulace porodnosti je nemorální a zbavuje manželský akt jeho smyslu tím, že rozděluje, co Bůh spojil. I to je součástí Boží pravdy o lidské lásce.

Otázky pro vás dva:

1.	ano – ne	II. vatikánský koncil upevnil učení, že je manželství svou povahou určeno k plození a výchově dětí.
2.	ano – ne	Církev učí, že manželé musí mít dostatečně vážný důvod k předcházení těhotenství, když chtějí používat přirozené plánování rodičovství.
3.	ano – ne	Církev učí, že je nemorální, a tedy hříšné používat z jakéhokoliv důvodu nepřirozené formy regulace porodnosti nebo za tím účelem podstoupit sterilizaci.
4.	ano – ne	Antikoncepční pilulka někdy působí potratově.
5.	ano – ne	Přirozené plánování rodičovství se liší od nepřirozených metod, protože nepůsobí proti přirozenosti, kterou nám dal Bůh.
6.	ano – ne	Použitím nepřirozených metod regulace porodnosti jako by manželé říkali: „Beru si tě pro dobré, ale rozhodně ne pro to, co chápu jako zlé, totiž možné těhotenství“, a tím přicházejí do rozporu s manželským významem sexuality.
7.	ano – ne	Křesťanské učení o nepřirozených formách regulace porodnosti je stálé už dva tisíce let.
8.	ano – ne	Před rokem 1930 neuznala formálně žádná křesťanská církev antikoncepci jako morálně přijatelnou.

* *Správné odpovědi na str. 141.*

9. Přirozené plánování rodičovství

Pán Bůh se ve své prozřetelnosti postaral o přirozený způsob regulace porodnosti, který plně vyhovuje našim potřebám. Od stvoření první rodiny zajišťovalo určité odstupy mezi porody kojení. V poměrně nedávné době byly vyvinuty jiné, systematičtější přirozené metody.

Co je to přirozené plánování rodičovství?

Přirozené plánování rodičovství (PPR) obecně znamená praxi docílení nebo předcházení těhotenství využíváním informovaného povědomí manželčiných plodných a neplodných období. K tomu patří také oddalování jednotlivých porodů s využíváním tzv. „ekologického kojení".

Co je vědeckým podkladem pro PPR?

Je známo, že se žena během svého normálního menstruačního cyklu stává plodnou a pak zase neplodnou. V plodné části jejího cyklu může mít pohlavní styk za následek těhotenství. Plodná a neplodná období ženy se projevují i určitými tělesnými jevy.

Ze školy víte, že základem vědecké metody je systematické pozorování a záznamy pozorovaných jevů. To je přesně to, co dělá z PPR jedinou vědeckou metodu plánování rodičovství. Žena provádí každý den krátká pozorování a zaznamenává příznaky plodnosti a neplodnosti.

Co jsou příznaky plodnosti a neplodnosti?

Nejvyužívanějšími příznaky jsou normální výtok děložního hlenu a změny teploty těla po probuzení. Jsou i jiné příznaky, jako fyzické změny děložního čípku a pocit tlaku nebo bolesti v oblasti vaječníků, označovaný jako „ovulační bolest".

Děložní hlen umožňuje mužským spermiím přístup k vajíčku v ženském vejcovodu. Začíná se většinou objevovat v malém množství několik dní

před ovulací (vypuzením vajíčka z vaječníku). Je pozitivním příznakem začátku plodné doby. V době kolem ovulace může být hlenu hodně a podobá se syrovému vaječnému bílku. Po ovulaci hlen většinou zmizí.

Teplota těla po probuzení je u ženy před ovulací nižší a po ovulaci mírně, ale znatelně stoupne. Když je teplota po několik dní zvýšená a děložní hlen zmizel, je to pozitivní příznak neplodnosti.

Co je symptotermální metoda přirozeného plánování rodičovství?

Tak označujeme systém, který využívá pozorování hlenu a teploty. Vzájemná kontrola obou symptomů mu dodává největší efektivnost. Některé ženy pozorují i další zmíněné symptomy.

Co je ovulační metoda přirozeného plánování rodičovství?

Ovulační metoda využívá pouze hlenový příznak a má jiný přístup k jeho pozorování. Neposkytuje jistotu vzájemné kontroly příznaků, ale mnohé ženy jí používají s úspěchem a je výhodnější pro ženy v těch částech světa, kde je obtížné získat teploměr.

Co je kalendářní metoda?

Kalendářní metoda byla vyvinuta kolem roku 1930. Byla založena na objevech z 20. let dvacátého století o vztahu ovulace k příští menstruaci. Vycházela však pouze z obecných průměrů a z předešlých cyklů ženy, ne z cyklu právě probíhajícího. Nebyla to tedy vědecká metoda založená na současném pozorování, jako jsou moderní metody symptotermální a ovulační. Je to starý model, a věda od té doby udělala velký pokrok.

Je možno používat PPR při nepravidelných cyklech?

Ano, moderní PPR předpokládá, že každá žena může mít nepravidelné cykly. Když přijde její plodná doba dříve nebo později, pozná to podle cervikálního hlenu.

Je k praxi PPR potřeba hodně času?

Ne. Při symptotermální metodě PPR potřebuje žena ráno jen několik minut na měření teploty. Ten čas je možno využít k modlitbě. Během dne si jen čas od času zkusí uvědomit výskyt hlenu. Teplotu zaznamená tečkou do tabulky a večer pod ní označí písmenem nepřítomnost nebo typ hlenu. Tento jednoduchý postup jí poskytne přesný každodenní přehled o stavu její plodnosti.

PPR: Bezpečné, zdravé a spolehlivé. Co to znamená?

Bezpečné: PPR nepoužívá žádné pomůcky ani chemické látky. Tyto látky přinášejí riziko vedlejších účinků. Měly by proto být užívány jen k léčbě nemocí. Plodnost není nemoc, ale normální proces. Také k antikoncepčním pomůckám se váží různá zdravotní rizika. Nitroděložní tělíska byla většinou stažena z amerického trhu, protože se poškozené klientky soudily s výrobci.

Zdravé: PPR podporuje zdraví. Žena, která si vede záznamy a zná normální průběh svého cyklu, povšimne si snadno případných abnormalit a vyhledá včas lékaře. Její tabulka mu pomůže při stanovení diagnózy.

Spolehlivé: Četné studie ukázaly, že symptotermální metoda PPR může být používána při předcházení těhotenství s 99% efektivností.[1] To je stejný výsledek, jaký poskytuje antikoncepční pilulka, a mnohem lepší, než dávají bariérové metody.

Může PPR pomoci v *docílení* těhotenství?

Ano. Ta otázka vás možná jako snoubence příliš nezajímá, protože spoléháte na to, že jste zdraví a plodní. To ale není samozřejmé.

---

1 Maclyn E. Wade, M.D., Phyllis McCarthyová, Ph.D., et al., „A randomized prospective study of the use-effectiveness of two methods of natural family planning“ (Namátková přípravná studie o efektivnosti užívání dvou metod přirozeného plánování rodičovství), *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 15. října 1981, 141:4, str. 368–376. „Ve skupině uživatelů STM nedošlo k chybám zaviněným metodou.“

Od příchodu hormonální pilulky stoupá počet neplodných nebo omezeně plodných párů. PPR vám může pomoci docílit těhotenství třemi způsoby.

1) Bez používání chemických látek a různých pomůcek budete zdravější.
2) Poučíte se o své plodnosti a dokážete jí ve snaze docílit těhotenství maximálně využít.
3) Máte-li sníženou plodnost, mohou vaše záznamy pomoci najít problém. Často je možno situaci napravit i pouhou změnou diety. Mnohým párům pomůže znalost PPR k dosažení vytouženého těhotenství a tabulky se záznamy těch, kdo potřebují lékařskou pomoc, jsou užitečné při stanovení diagnózy.

Jak ovlivní plodnost kojení?

V celosvětovém měřítku se předejde těhotenstvím více pomocí kojení než kteroukoliv jinou metodou regulace porodnosti. To ovšem platí jen v případech, kdy matka pečuje o dítě přirozenou formou, charakterizovanou stálou vzájemnou blízkostí. Říkáme jí „ekologické kojení“ na rozdíl od „kulturního kojení“, které plodnost neovlivňuje.

Ekologické kojení bez jakékoliv další snahy o regulaci početí většinou působí časový odstup mezi jednotlivými porody 18–30 měsíců; průměr je asi 24 měsíců. Skutečně se zdá, že Stvořitel chce, aby se matka radovala se svým dítětem, dala mu nejlepší péči a měla na to dost času a energie, než se přihlásí další.[2]

Je přirozené plánování rodičovství přirozené?

Jinými slovy, je pro manželský pár přirozené zachovávat pohlavní sebeovládání? Ano. Nikdo nepopírá, že je to někdy těžké, ale

2 Pro další informace a odkazy viz letáček *Může kojící matka znovu otěhotnět?* (Liga pár páru v ČR, 1998). Praktickou pomoc poskytuje *Breastfeeding and Natural Child Spacing: How Natural Mothering Spaces Babies,* Cincinnati: Couple to Couple League, 1989. Liga pár páru uvažuje o slovenském vydání knihy.

periodická zdrženlivost není nepřirozená. Přirozeně žít znamená žít v souladu s morálními požadavky naší lidské přirozenosti, stvořené k obrazu Božímu. Každé z desatera přikázání je někdy těžké plnit, ale všechna jsou výzvou k věrnosti naší pravé přirozenosti.

Vyžaduje PPR dlouhá období zdrženlivosti?

Obvykle ne. U některých párů to může být jen týden za cyklus; průměr je 9–10 dní. Většina nebude mít víc než 12–14 dní zdrženlivosti, což praktikují ortodoxní židé již asi 3 000 let. V milosti Kristově a z moci Ducha Svatého shledávají mnozí manželé, že zdrženlivost spojená s PPR není nevýhodou, ale kladem a že přispívá k růstu jejich vztahu.

Jak působí PPR na manželství?

Mnozí manželé hlásí pozitivní výsledky. Zjišťují, že periodická zdrženlivost pomáhá udržovat jejich vztah svěží, zlepšuje jejich schopnost komunikace, snižuje pocit zneužívání a pomáhá k hlubší vzájemné úctě.

K tomu pak praxe čistoty v období zdrženlivosti pomáhá rozvíjet tytéž charakterové vlastnosti, potřebné k manželské věrnosti a stálosti na celý život. Manželství praktikující PPR mají velmi nízkou rozvodovost. To je pochopitelné, protože páry, které respektují Boží řád stvoření, sklízejí jeho požehnání. Pozitivní zkušenosti mnoha párů byly potvrzeny i odborným i sociologickými studiemi[3,4]

3 Mary Peter McCuskerová, *Couples' Perceptions of the Use of Fertility Awareness Methods of Natural Family Planning on Their Marriage Relationship* (Vliv používání rozpoznání plodnosti metodami přirozeného plánování rodičovství na manželský vztah z pohledu uživatelů), Washington, D.C.: Catholic University of America, závěrečná práce magisterského studia, červen, 1976.

4 Joseph Tortorici, „Contraception Regulation, Self-Esteem, and Marital Satisfaction among Catholic Couples: Michigan State University Study" (Antikoncepční regulace, sebeúcta a manželské uspokojení mezi katolickými páry. Studie Státní univerzity v Michiganu), *International Review of Natural Family Planning* 3:3 (podzim, 1979), str. 191–205.

a jednou neformální studií, které prokazují velmi nízkou rozvodovost mezi páry praktikujícími PPR.[5]

Tak PPR buduje lepší manželství?

Ano, ale ne automaticky. Manželé zřídkakdy začnou používat PPR z touhy po zlepšení svého vztahu. Přesto však brzy zjistí, že k jeho harmonickému prožívání je třeba, aby spolu více a tvořivěji komunikovali. Mnohým pomáhá letáček Ligy pár páru *Tvořivá zdrženlivost.*[6]

V obdobích periodické zdrženlivosti nesmí také jeden druhého ignorovat, ale učí se rozvíjet nepohlavní výrazy vzájemné lásky. Tím udržují mezi sebou schopnost čistého dvoření, které je před svatbou vedlo k rozhodnutí pro manželství.

Klid svědomí, pocit, že jsem milován/a místo zneužíván/a, a bezpečí před riziky některých nepřirozených metod jsou také faktory, které přispívají k pokojnému soužití.

Je možno PPR zneužít?

Samozřejmě. Každý Boží dar může být někdy někým zneužit – dobré víno, jídlo, sexualita, dokonce i manželé, děti a přátelé. To je důvod, proč papež Jan Pavel II. trvá na tom, aby bylo do vyučování přirozených metod plánování rodičovství integrováno i morální učení.

> Mělo by být jasné, že zde jde o více než jen o pouhý „návod“, odloučený od morálních hodnot, které patří k vyučování lidí o lásce.[7]

---

5 Jeden průzkum ukázal, že z odpovídajících uživatelů PPR bylo jen 1% rozvedených a znovu oddaných. (Nona Aguilarová, *No-Pill, No-Risk Birth Control* (Bezpilulková, bezriziková regulace porodnosti), New York: Rawson Wade, 1980, str. 104–105. Kněží s dlouholetou zkušeností v katolických manželských soudech říkají, že téměř všem případům rozvodů předchází nečistý styk, buď s antikoncepcí v manželství, nebo styk před manželstvím, nebo oboje.

6 Oscar a Susan Staudtovi, *Tvořivá zdrženlivost*, Liga pár páru v ČR, 1992

7 „Papež volá manžele k zodpovědnosti v lásce a k životu“, *L'Osservatore Romano*, 17. prosince 1990, str. 3.

Není PPR jen „katolickou formou regulace početí“ pro lidi, kteří se sobecky uzavírají životu?

Není. V téže přednášce řekl Sv. otec dále, že řádné morální učení

> umožní lidem vidět, že nelze praktikovat přirozené metody jako „dovolenou“ variantu uzavření se životu, což by bylo v podstatě stejné jako rozhodnout se pro antikoncepci: jen tehdy, když je zásadní otevřenost k otcovství a mateřství chápána jako spolupráce se Stvořitelem, stává se používání přirozených metod součástí zodpovědného přístupu k lásce a životu.[8]

Měli bychom mluvit o svých představách o velikosti rodiny s knězem?

Jestli si nejste jisti, zda máte dostatečně vážný důvod k předcházení těhotenství, mohl by vám pomoci rozhovor s duchovním nebo s pracovníky, kteří vás připravují na manželství. Nedostatečné bydlení nebo velké dluhy mohou být na začátku manželství dostatečným důvodem na čas předcházet těhotenství. Ale na jak dlouho? Je třeba mít na mysli několik principů.

1) Manželství je pro rodinu, a platné důvody k předcházení těhotenství mají být dostatečně vážné.
2) Čím déle odkládáte, tím vážnější důvod musíte mít. Tři měsíce jsou např. užitečné k tomu, abyste se naučili znát příznaky své plodnosti pro budoucí potřeby, ale není k tomu třeba rok nebo víc.
3) Jsme všichni v nebezpečí, že naše křesťanská perspektiva bude zamlžená a zdeformovaná pohodlným materialismem, který nás obklopuje. Je svůdný a potřebujeme pomoc, abychom zůstali věrni Pánu na jeho úzké cestě a viděli život z jeho perspektivy.
4) Nestranný, kristocentrický člověk, jako třeba dobrý kněz, nám může pomoci zhodnotit naše okolnosti a důvody. Může nám pomoci také vidět, nejsme-li případně k sobě příliš tvrdí.

8 Tamtéž

5) Biologicky budete možná za rok méně plodní než teď. Možná, že nebude snadné docílit těhotenství, kdy si ho budete přát. Někteří manželé vyjádřili zklamání, že to jejich instruktoři PPR dostatečně nezdůraznili.
6) Můj osobní názor je, že by PPR mělo být využíváno „s politováním" nad okolnostmi, které vás vedou k přesvědčení, že by nebylo zodpovědné snažit se v určité situaci dosáhnout těhotenství.

Jak se můžeme naučit PPR?

V posledních letech vyšlo v České republice několik odborných knih na toto téma. Mnohé farnosti a diecéze mají své instruktory PPR nebo centra pro rodinu. Váš kněz vám bude moci někoho doporučit. Některé informace najdete na konci knihy. Můžete se také spojit s Ligou pár páru, která zprostředkovává kurzy PPR po celé České republice a na Slovensku.

Otázky pro vás dva:

1.	ano – ne	Přirozené plánování rodičovství je založeno na skutečnosti, že organismus ženy vykazuje změny a poskytuje pozorovatelné příznaky umožňující určení plodné a neplodné doby.
2.	ano – ne	Moderní metody PPR jsou mnohem efektivnější než kalendářní metoda vyvinutá v 30. letech.
3.	ano – ne	PPR mohou používat i ženy s nepravidelnými cykly.
4.	ano – ne	Velkou výhodou PPR je, že nepřináší s sebou žádná zdravotní rizika spojená s antikoncepcí.
5.	ano – ne	PPR může manželům se sníženou plodností pomoci k docílení těhotenství.
6.	ano – ne	Páry používající PPR mají velmi nízkou rozvodovost.
7.	ano – ne	Církev učí, že PPR nesmí být sobecky zneužíváno.

* *Správné odpovědi na str. 141.*

10. Rodinný rozpočet

Způsob, jakým manželé zacházejí s penězi, může buď upevňovat jejich vztah, nebo být pramenem svárů, či dokonce odcizení. Proto je důležité mluvit o finančních otázkách ještě před svatbou. Důležité přitom není *jen* to, abyste se *shodli*. Dva lidé mohou mít dokonce oba stejně nerozumné představy. Co potřebujete, je rozpočet, který je křesťanský a opatrný v tom nejlepším smyslu slova.

Tato kapitola se nezabývá podrobně rodinným hospodařením (i když je velmi důležité), neporadí vám, kolik smíte udělat dluhů a kolik musíte ušetřit. Takové rady dostanete jinde, ale buďte si vědomi toho, že rady jsou v oblasti financí často poskytovány s představou, že peníze jsou cílem života.

Protože vstupujete do křesťanského manželství, bude pro vás nejdůležitější dovolit Kristu, aby řídil celý váš pohled na život, a tedy i na peníze. Evangelia ukazují, že Ježíš rozhodně měl k otázce peněz co říci, a tato kapitola je pokusem aplikovat jeho učení na ekonomickou stránku manželství.

Co učil Ježíš o penězích a bohatství?

Evangelium podle Lukáše je největším přínosem k tomuto tématu, protože Lukáš zprostředkovává Ježíšův vztah k penězům a bohatství nejméně v deseti různých pasážích.

1) Ježíš se narodil ve velmi chudých poměrech v jeskyni v malém městě Betlémě. (Lukáš 2, 1-20) Není to vyučování příkladem?
2) Podobně řekl, že: „Lišky mají doupata a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“ (Lukáš 9, 58)
3) V Matoušově evangeliu čteme: „Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské.“ (Matouš 5, 3) U Lukáše však zní tento text: „Blaze vám chudí, neboť vaše je království Boží.“ (Lukáš 6, 20) a dál následuje protikladné zamítnutí: „Ale běda vám bohatým, vždyť vám se už potěšení dostalo.“ (Lukáš 6, 24)

4) Dvanáctá kapitola Lukášova evangelia obsahuje čtyři Ježíšova oddělená, ale příbuzná rčení o bohatství.

Podobenství o boháči a stodolách začíná Ježíš slovy: „Mějte se na pozoru před každou chamtivostí, neboť i když člověk má nadbytek, není jeho život zajištěn tím, co má.“ (Lukáš 12, 15) Toto učení pak ilustruje příběhem o člověku, kterému se tolik urodilo, že musel zbourat staré stodoly a postavit větší. Říká si:

„Teď máš velké zásoby na mnoho let; klidně si žij, jez, pij, buď veselé mysli.“ Ale Bůh mu řekl: „Blázne! Ještě této noci si vyžádají tvou duši, a čí bude to, co jsi nashromáždil?“ Tak je to s tím, kdo si hromadí poklady a není bohatý před Bohem. (Lukáš 12, 19-21)

5) Potom ukazuje Ježíš na ptáky a lilie na poli a uzavírá výzvou:

„A neshánějte se, co budete jíst a co pít, a netrapte se tím. Po tom všem se shánějí lidé tohoto světa. Váš Otec přece ví, že to potřebujete. Vy však hledejte jeho království a to ostatní vám bude přidáno.“ (Lukáš 12, 29-31)

6) Následuje učení o tom, že si máme ukládat poklady v nebi:

„Neboj se, malé stádce, neboť vašemu Otci se zalíbilo dát vám království. Prodejte, co máte, a rozdejte to. Opatřte si měšce, které se nerozpadnou, nevyčerpatelný poklad v nebi, kam se zloděj nedostane a kde mol neničí. Neboť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“ (Lukáš 12, 32-34)

7) Šestnáctá kapitola Lukášova evangelia obsahuje dvě podobenství o penězích a bohatství. V závěru příběhu o nepoctivém správci říká Ježíš:

„Žádný sluha nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět, a druhého milovat, k jednomu se přidá, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku.“ (Lukáš 16, 13)

8) Velmi působivým obrazem nebezpečí spojeného s bohatstvím je příběh o boháči a žebráku Lazarovi, který byl

plný vředů, a toužil nasytit se aspoň tím, co spadlo se stolu toho boháče; dokonce přibíhali psi a olizovali jeho vředy. I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahámovi; zemřel i ten boháč a byl pohřben. A když

v pekle pozdvihl v mukách oči, uviděl v dáli Abraháma a u něho Lazara. (Lukáš 16, 19-31)

9) Případ bohatého muže, který dodržoval všechna přikázání, je obvykle používán jako ukázka ceny slibu chudoby pro ty, kdo následují Ježíše v životě cele obětovaném službě Bohu. Závěr z něho však ukazuje také Ježíšův vztah k majetku a jeho učení o něm.

„Jedno ti ještě schází. Prodej všechno, co máš, rozděl chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne!“ On se velice zarmoutil, když to slyšel, neboť byl velmi bohatý.

Když Ježíš viděl, jak se zarmoutil, řekl: „Jak těžko vejdou do Božího království ti, kdo mají bohatství! Snáze projde velbloud uchem jehly, než aby bohatý vešel do Božího království.“ Ti, kdo to slyšeli, řekli: „Kdo tedy může být spasen?“ Odpověděl: „Nemožné u lidí je u Boha možné.“ (Lukáš 18, 18-27)

10) Někteří lidé si slibují, že později, až budou mít hodně peněz, budou štědře přispívat na podporu církve. Ježíš učí, jak důležité je dávat poctivý díl z toho, co máme už teď.

Ježíš pozoroval, jak bohatí vhazují své dary do chrámové pokladnice. Uviděl i jednu nuznou vdovu, jak tam hodila dvě drobné mince, a řekl: „Vpravdě vám pravím, že tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní. Neboť ti všichni dali dary ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku: dala všechno, z čeho měla být živa.“ (Lukáš 21, 1-4)

Souhrnem tedy: i když není nic špatného na tom, chtít dobré zaměstnání, které hodně vynáší, myšlenka shromažďování peněz jen pro peníze samotné je zcela v rozporu s Ježíšovým učením. Majetek a dokonce vaše schopnost vydělávat peníze by měly být chápány jako prostředky ke službě.

Co je křesťanské hospodaření?

To je v první řadě určitý přístup, který uznává Ježíšovu vládu nad našimi životy. S takovým přístupem se ptáte: „Mám vůbec něco, co jsem nedostal od druhých, a tedy vlastně od Pána? Dobré zdraví?

Zdravý rozum a určitá míra inteligence? Rodiče, kteří mě vychovali a kterým na mně záleželo? Děti? Zvláštní nadání? Dědictví? Schopnost produktivně pracovat a vydělat si na živobytí?“

A křesťan se zodpovědným přístupem se ptá dále: „Jak se mohu rozdělit s druhými o to, čím mne Pán obdaroval?“

Co je to desátek?

To je forma hospodaření s příjmem. Doslova to znamená dát Pánu desátý díl svého příjmu a tato praxe je zakotvena ve Starém zákoně (5. Mojžíšova 14, 22n.) Jde o to dát Pánu z toho nejlepšího, nejen zbytky, z vděčnosti za vše, co jste mohli vydělat, protože byste to nevydělali bez jeho darů inteligence, zdraví a nadání.

Kolik z vašich příjmů opravdu dostanete do ruky? Myslím, že hrubý plat vlastně nikdy nevidíte, takže odečtěte všechny daně a povinné poplatky a dostanete základ pro svůj desátek.

Jaké procento z tohoto základu dáte? Biblický desátek bývá mnohými interpretován jako méně než desetina, ale Písmo říká desetinu, a kdo jsem já, abych to měnil? Konečně lidé ve vyšších platových kategoriích si mohou dovolit i více než desátek.

Jak byste měli svůj desátek použít?

Když jste katolíci, měla by vaším hlavním příjemcem být vaše farnost, protože je první linií duchovní služby církve. Kněz potřebuje a zaslouží si vaši podporu. Dále můžete podporovat různé organizace, které slouží Pánu.

Kolik máme vydat na svatbu a svatební hostinu?

Vlastní svatba – vzájemné vyslovení manželského slibu před knězem a svědky – nestojí skoro nic. Co svatbu prodražuje, jsou ty ostatní věci, které jsou pro svátost manželství nepodstatné.

Svatební šaty? Hostina? Nesnažte se předhonit své přátele. Radostná rodinná atmosféra slavnosti je *důležitější* než honosná reprezentace. Za krátký čas si stejně nikdo z hostů nebude z vaší svatby

pamatovat víc než nějaký komický omyl, k nimž při takových příležitostech většinou dochází.

Kolik peněz je potřeba do začátku?

Normálně je nejdůležitější mít zaměstnání a pravidelný příjem, který by stačil pokrýt rodinné potřeby. Lidé na dolním konci žebříčku budou muset být hodně opatrní, ale na druhé straně není správné používat nízké příjmy jako výmluvu k oddalování prvního dítěte nebo k přísnému omezení velikosti rodiny.

Co když jdeme do manželství s velkými dluhy?

O tom je třeba spolu před svatbou mluvit. Když máte dluhy proto, že jste byli zvyklí utrácet víc, než jste vydělali, máte problém a musíte se začít rychle učit žít v mezích svých příjmů. Vypracujte si plán. Máte-li dva příjmy, snažte se do příchodu prvního dítěte vycházet s menším platem a z *většího* splácet dluhy.

Jaké zařízení potřebujeme mít hned na začátku?

Jedna z nejdůležitějších věcí, které je třeba se na začátku naučit, je rozlišovat mezi tím, co potřebujeme, a tím, co chceme. Co na začátku opravdu k životu potřebujete, je byt, stůl a dvě až čtyři židle a minimum základního nádobí. Něco, na čem budete spát, a něco, do čeho uložíte své oblečení. To je vše a může to být už použité a levné.

Co *nepotřebujeme*, když začínáme manželství?

Nepotřebujete investovat do úplného nového zařízení bytu a nadělat si tím dluhy. Konečně, váš vkus se může brzy změnit a možná, že budete svého nákupu litovat, hlavně když se třeba budete muset víckrát stěhovat.

Co rozhodně nepotřebujete, jsou nové a nové dluhy, které vás budou nutit oba pracovat, abyste je mohli splácet. Pamatujte si, že manželství je pro rodinu a odborníci na výchovu se shodují v názoru,

že děti prospívají nejlépe, když mají doma „maminku na plný úvazek“[1].

Na čem tedy nejvíce záleží?

Nejdůležitější je, abyste během přípravy na manželství a po celý svůj společný život měli stále na paměti fakt, že vstupujete (nebo jste už vstoupili) do křesťanského manželství. Tím přijímáte Ježíše jako svého Pána a Spasitele a uznáváte, že jít s ním tímto životem je nutné pro život s ním po celou věčnost. A tak ho nechte ve všem jít s vámi, ať při přípravě na manželství, při oslavě svatby, ve společném životě, nebo při výchově dětí. Jak říká sv. Pavel: „Oblecte se v Pána Ježíše Krista.“ (Římanům 13, 14) Ať se jeho myšlení, jeho srdce a jeho přístup k věcem stanou vaším myšlením, vaším srdcem a vaším přístupem. Ať je váš společný život životem následování v materiálních věcech, v kostele i v ložnici.

Když mu dáte své prostředky a talent do služby, stanou se pro vás pramenem požehnání. Když je naopak budete užívat sobecky, zůstane vám pocit nespokojenosti, stres, napětí a konflikt.

Otázky pro vás dva:

1. Tato kapitola citovala různé texty z Písma, které se týkají Ježíšova vztahu k majetku a bohatství. Co vás tyto texty učí?
2. Co je křesťanský způsob hospodaření a jak jej chcete uskutečňovat ve svém manželství?
3. Jaký je rozdíl mezi přáním a potřebou? Mluvte spolu o tom, co budete na začátku manželství potřebovat a která přání budou muset na své splnění asi ještě čekat.

1 Letáček: *První tři roky – Význam matčiny přítomnosti pro dítě* (Kladno, Liga pár páru v ČR, 1998)

11. Svatba

Den vaší svatby je opravdu slavným dnem ve vašem životě, protože znamená začátek něčeho zcela nového. V ten den se vzájemně veřejně zavážete slibem pečující lásky a věrnosti v dobrém i zlém až do konce života. To je obrovský závazek. Vždy tomu tak bylo, ale v minulosti mělo manželství širší podporu společnosti, zatímco dnes jsou obecně přijímány rozvody a liberální rozvodové zákony manželství spíše naleptávají. Je také velkým důvodem k radosti, že se dnem svatby spojujete s Bohem, abyste mezi sebou vytvořili celoživotní svazek.

Měli bychom připravit nějaký originální program?

Vaše svatba je originální, protože vy jste originální. Nesnažte se o jiný druh originality, ušetřete si starosti a zbytečně složité přípravy. Přimlouvám se za prostý obřad v klidné a radostné atmosféře, následovaný stejně radostnou rodinnou slavností.

Jak se máme dohodnout s knězem, který bude vykonávat obřad?

Ptejte se, nechtějte si poroučet. Nechoďte za ním se seznamem požadavků. Váš kněz jistě chce, aby byla vaše svatba pro všechny zúčastněné šťastná. Nejspíš má s oslavou svateb široké zkušenosti, ale je také v otázkách liturgie podřízen určitým církevním zákonům. Využijte jeho zkušeností, ptejte se. Jistě vám rád poradí.

Můžeme si vybrat čtení použitá během bohoslužby?

Většinou ano, záleží na knězi. Všechna čtení musí být z Písma svatého. Můžete vybrat z textů určených pro svatební obřad (viz dodatek).

Můžeme sami vybrat hudbu?

To záleží na knězi a na varhaníkovi. Zásadně má být v kostele provozována duchovní hudba, ne světská.

Uvědomte si, že připravujete s knězem bohoslužebný obřad. Hudba by při něm měla pomoci vašim příbuzným a přátelům pozvednout mysl a srdce k Bohu, protože to je zásadní smysl duchovní hudby. A když pozvednou svá srdce a mysli k Bohu, budou se snad modlit za vás dva, nevěstu a ženicha.

Při následné hostině a společenské zábavě můžete mít i světskou hudbu; jakou chcete. Stojí však za to ji také naplánovat. Váš výběr hudby a to, jak bude hlasitá, bude mít vliv na atmosféru vašich oslav; k čemu bude hosty inspirovat a zda při ní bude možná i konverzace.

Měli bychom mít svatební obřad ve mši nebo beze mše?

To je rozhodně nutné prohovořit s knězem. Katoličtí manželé tradičně uzavírají svátost manželství v kontextu mešní oběti, protože to symbolizuje, že chtějí chápat své manželství jako křesťanské následování. Je ovšem nutno říci, že budete stejně tak řádně oddáni, i když budete mít svatební obřad beze mše.

Je-li jeden z vás pokřtěný křesťan, ale ne katolík, může být svatba ve mši, ale k přijímání mohou jít jenom praktikující katolíci. Pokud je jeden z vás katolík a druhý nepokřtěný, nebývá obřad ve mši a bývá částečně zjednodušený.

Rozhodující tedy je, zda jsou obě rodiny katolické, nebo ne. Zvážíte také rodinnou situaci – např. rozvedené rodiče nebo blízké příbuzné žijící v druhém manželství. Neříkám, že byste proto neměli slavit svou svatbu tradičním katolickým způsobem, ale takové faktory mohou ovlivnit vaše rozhodování a rozhodně stojí za to o nich s knězem mluvit.

Pokud již snoubenci žijí spolu před manželstvím a nečiní pokání, bylo by pokrytecké, a dokonce svatokrádežné, aby své sliby skládali ve spojení s oslavou Kristovy oběti. Takový pár by

neměl přijímat eucharistii, dokud nebude dělat pokání a nepřijme svátost smíření.

Existují nějaká pravidla vztahující se ke svatebním šatům?

Ne, ale vztahují se na ně normální pravidla slušnosti. Nevěsta by neměla mít na sobě šaty, které necudným způsobem poutají pozornost na její tělo. Je přece paradox, když je většinou celá v bílém na znamení čistoty, a přitom střihem šatů provokuje k nečistým myšlenkám. Znám jednoho kněze, který jasně upozorňuje snoubence předem, že neoddá nevěstu v provokativních šatech. Konečně, proč by měl hledět do hlubokého výstřihu, když žehná dvěma lidem, kteří se mají vzájemně svázat k čistému a svatému manželství.

Kdo má svatbu platit?

Církev k tomu nemá žádná pravidla. Tradičně se v naší kultuře rozumělo, že svatbu platí rodina nevěsty. (V jiných kulturách je to někdy naopak a ženich platí za nevěstu výkupné její rodině.) Mnozí rodiče stanoví limit a co je nad něj, hradí novomanželé sami. Někdy se o výdaje dělí obě rodiny. Je-li nevěsta ze skromných poměrů a ženich z bohaté rodiny, která chce mít slavnou svatbu a hodně hostů, nebylo by správné, aby nevěstina rodina platila. Je třeba se dohodnout. Možná, že zaplatí ženich všechno, nebo alespoň vydání spojené s jeho hosty.

Kdy bychom měli spolu mluvit o takových věcech, zvlášť o těch složitých nebo nepříjemných?

Nedořešené problémy (nebo obavy z problémů, které by *mohly* nastat) mohou zastínit celé vaše přípravy na manželství. Proto navrhuji začít brzy a nepřistupovat ke společné diskusi s pevně vyhraněnými představami, které nejste ochotni měnit. Můžete se lecčemu přiučit od zkušenějších, nebo vás mohou okolnosti přinutit vaše provizorní plány změnit. Zůstaňte takovým změnám otevření.

Otázka pro vás dva:

Ve svatebním obřadu přicházíte před Pána Boha, abyste uzavřeli celoživotní úmluvu. Jak ovlivní tato skutečnost váš přístup ke všem podrobnostem svatebních oslav – obřadu, oblečení, hostině, oslavám s přáteli – budou složité a nákladné, nebo prosté?

12. Svatební cesta

Zkušenost manželů na svatební cestě bude v první řadě záviset na tom, zda spolu žili již před svatbou, nebo vstupují do manželství čistí. Pro ty první to bude prostě další dovolená, pro druhé nový zážitek nikdy před tím nevyzkoušené pohlavní intimity.

Pro ty, kdo vstupují do manželství s předsevzetím, že budou ještě na čas předcházet těhotenství, vyvstane otázka manželské čistoty.

Pak je potřeba rozmyslet, jaká svatební cesta, kam a kdy to bude.

A konečně, nebuďte překvapení, když budou vaše líbánky a těch několik týdnů po svatbě příležitostí vyzkoušet komunikační schopnosti, o nichž jsme mluvili v 7. kapitole. Přetavit dva nezávislé životy na jeden manželský bude nejspíš vyžadovat změny na obou stranách. Změny působí stres a řádně zvládat stres vyžaduje dobrou komunikaci.

Na kdy naplánovat svatební cestu a kam jet?

Není žádný zákon o tom, že byste museli odjet hned po svatbě. Někteří manželé pozdrží svou svatební cestu o pár týdnů nebo měsíců z různých praktických důvodů (včetně počasí v místě, kam mají namířeno).

Není ani řečeno, že vůbec musíte někam jet. Možná, že bydlíte v místě, kam jezdí jiní na dovolenou, a dosud jste neměli čas poznat všechny krásy svého kraje. Možná, že nemáte peníze na nějakou exotickou cestu a nikdo vám nemůže zaručit, že by vám taková drahá cesta pomohla nutně k lepšímu začátku společného manželství nežli dovolená ve známém prostředí. Potřebujete prostě nějaký čas a prostor pro sebe.

Co když máme dostatečně vážný důvod předcházet těhotenství a naše svatba vyjde na plodnou dobu?

To není neobvyklé. Máte dvě morální alternativy. Buď budete mít styk, a když vám Pán Bůh požehná děťátkem, přijmete je, nebo se

zdržíte styku až do neplodné doby. Obojí bylo již vyzkoušeno čistými manželskými páry.

Je možno zkusit tento problém obejít. Když má budoucí nevěsta pravidelné cykly, může plánovat svatbu podle toho. Nebo když krátce před svatbou zjistíte, že bude v plodné době, můžete zkusit třeba o týden posunout svatební cestu. To má tu výhodu, že předtím můžete uspořádat své bydlení a poděkovat za svatební dárky.

Prosím, nezačínejte manželství s antikoncepcí, ani jen na svatební cestě. Je to stále vážný hřích. Odporuje to celému smyslu manželství jako vztahu, který vám má pomáhat růst k svatosti ve spolupráci s milostmi svátosti manželství. A je to hřích, ze kterého budete mít potíže dělat pokání. Pravé pokání znamená lítost nad svým jednáním a předsevzetí, že kdybyste měli tu stejnou věc zažít znovu, jednali byste jinak. Když si užijete romantické líbánky „usnadněné" antikoncepcí, může vám přijít zatěžko upřímně litovat a říci, že byste to už nechtěli opakovat.

Jaké jsou zkušenosti novomanželů se svatební cestou v plodné době?

Tu otázku položila čtenářům svého časopisu *Family Foundations* Liga pár páru pro přirozené plánování rodičovství v USA. Tady jsou některé reakce.

> **Dva měsíce před svatbou** jsem ze svých tabulek PPR pochopila, že budu nejspíš mít ovulaci první den naší svatební cesty. Přesto, že jsem vyrostla ve velké katolické rodině, která podporovala PPR, možnost, že bych otěhotněla hned první rok po svatbě, mi dělala velké starosti. K mému vlastnímu překvapení sekularizace a materialismus zamořující společnost prostoupily mou tradiční katolickou víru v otázce dětí a manželství. Snila jsem o tom, jak chci zůstat doma u dětí v útulném domě až po několika letech zaměstnání. Společnost mi zřejmě vtiskla představu, že by novomanželé neměli být první rok po svatbě zatíženi dětmi.
>
> Naštěstí mne Pán Bůh požehnal snoubencem, který respektoval mou ženskost a povzbuzoval mne, abych se netrápila věcmi, které nemám

možnost změnit. Také jsem o tom mnohokrát mluvila se svou matkou. Naprosto chápala mé obavy a snažila se mne uklidnit. Jak se svatba blížila a můj cyklus zůstával pravidelný, moje obavy z možnosti početí hned po svatbě dramaticky stoupaly. Prostě jsem se odmítala vzdát svého snu a přijmout realitu Boží vůle. Moje matka mě oprávněně napomenula, že když odmítám přijmout děti, kdy Pán Bůh uzná za vhodné, nejsem schopna pravého katolického manželství.

Na svatební cestě jsme měli s manželem styk, ale k našemu překvapení jsem nepočala. Skutečnou ironií bylo, že jsme pod dojmem toho, jak se nám podařilo neotěhotnět v plodné době prvního měsíce, hodili do větru všechnu obezřetnost a počali během druhého měsíce. Ano, nejprve jsme si dovolili být zklamaní, ale když jsme si o tom spolu promluvili, uvědomili jsme si, že opravdu věříme, že jsou děti požehnáním bez ohledu na to, jak dlouho po svatbě byly počaty. Co nám bránilo vědět to hned na začátku, byl sobecký přístup, který jsme nevědomky přijali od světské společnosti, která se chová, jako by manželé, kteří s příchodem dětí čekají, byli nějak šťastnější nebo vyspělejší.

Asi 11 měsíců po svatbě jsem porodila nádherné děvčátko. Žádný z nás si nedovede představit manželství bez ní.

S. R., Pensylvánie

Je možné plánovat svatební cestu tak, aby vyšla do neplodné doby cyklu. Před jedenácti měsíci jsme to s manželkou úspěšně vyzkoušeli. A tady je několik užitečných návrhů, jak na to:

1) Udělejte si kurz PPR hned, jak se zasnoubíte. 2) Snažte se o přesné záznamy a pozorujte, mají-li cykly nějaký trend. 3) Pokuste se naplánovat svatbu s využitím tohoto trendu (třeba na začátku nebo na konci měsíce. 4) Když vaše svatební cesta přece vyjde v plodné době, naplánujte si hodně společných aktivit mimo ložnici a radujte se z nich. 5) Neberte si s sebou žádnou antikoncepci „pro ten případ ...“ Tím jen oslabíte svou sebekontrolu. 6) Modlete se za sílu k sebeovládání v plodné době.

Oslava naší sexuality podle Stvořitelovy vůle patří k našim nejkrásnějším zkušenostem. Manželka i já jsme velmi spokojeni s PPR a jeho vlivem na naše manželství.

S. P., Indiana

My jsme měli svatební cestu v plodné době a neotěhotněli jsme. Zdrželi jsme se. Věřte tomu nebo ne, lidé nemusí mít styk o svatební noci.

My jsme s manželem vstupovali do manželství dostatečně zralí na to, abychom věděli, že styk během svatební cesty nebyl to nejdůležitější. Důležitější nám byla vzájemná úcta a shoda v představách o tom, co chceme v životě dosáhnout. Pravda, bylo to těžké, ale čekali jsme celý svůj dosavadní život na to, abychom se jeden druhému mohli odevzdat. Proč bychom nevydrželi ještě dva týdny?

L & P. C., Minnesota

Když jsme se s manželem zasnoubili, byla jsem pevně rozhodnuta čekat s těhotenstvím asi rok. Pár měsíců před svatbou jsem začala kalkulovat, zda budu plodná, nebo ne. Jak se den svatby blížil, začala jsem mít obavy, protože jsem viděla, že se moje ovulace opožďuje a cyklus je netypický.

Co dělat o svatební noci? Sdělila jsem manželovi, jak se věci mají, a rozhodli jsme se riskovat. Mysleli jsme, že se to třeba nestane, a moc jsme chtěli zpečetit své manželství. Bylo nám spolu tak dobře, že jsme rozhodli nechat to na Pánu Bohu.

Za pár týdnů jsem věděla, že jsem těhotná. Měli jsme z toho smíšené pocity zklamání i štěstí a mluvili jsme o tom spolu. No, trvá to devět měsíců, a tak jsme měli dost času si zvyknout a s přibližujícím se porodem stoupalo naše vzrušení.

Když se náš syn narodil na svátek sv. Valentýna, byli jsme tak přemoženi radostí, že jsme oba plakali. Nechci si vůbec představit, oč bychom byli ochuzeni, kdybychom nepřijali Boží vůli.

J. S., Ohio

Jsme spolu s manželem osm měsíců. Jsme oba znovuzrození evangelíci a věříme, že jedině skrze PPR je možno spolupracovat s Bohem ve věci stvoření nového života. Přijali jsme od začátku našeho zasnoubení možnost, že se budeme muset zdržet styku po část svatební cesty.

Zjistili jsme, že o datu svatby rozhoduje mnoho věcí, které většinou vůbec nesouvisí s vaším cyklem! (Např. volné termíny v kostele a v restauraci, příbuzní atd.)

V den svatby jsem dostala menstruaci. V mém případě trvala I. fáze 9 dní, a tak jsme se posledních 6 dní našich líbánek zdrželi styku. Před-

tím jsem myslela, že v takovém případě budu moc zklamaná, protože jsem čekala na manželství dlouho (bylo mi 30 a byla jsem panna) a z milosti Boží jsme zůstali během svého dvouletého dvoření a zasnoubení čistí. Pán Bůh však může obrátit v dobré i situace, od kterých to neočekáváme. Jsem přesvědčená, že když jsme přijali zdrženlivost během části našich líbánek, soustředili jsme se na jiné věci. Dělali jsme výlety kolem místa pobytu (víc, než bychom dělali v I. nebo III. fázi), jedli jsme v restauracích, měli jsme zajímavé rozhovory a čas se spolu modlit, brouzdali jsme po zapadlých knihkupectvích a jiných obchůdcích, seděli venku u kávy. Jinými slovy poznávali jsme se jinak než tělesně, a protože jsme už byli manželé, cítili jsme, že máme dar a jen čekáme trochu déle, než ho budeme moci úplně rozbalit.

Snoubencům se to může zdát k nevíře, ale pohlavní styk na začátku může působit stres a dá trochu práce, a když je žena panna, trochu bolí. Není to, jak ukazují romantické filmy! Myslím, že ty dny, kdy jsme se zdrželi styku, přinesly uvolnění.

Přimlouvám se velice za to, aby si manželé rezervovali pro svatební cestu dva týdny. Jednak se opravdu máte příležitost poznávat a je dobré, když na to nemusíte spěchat. A potom, když vám do toho přijde plodná doba, nebudete tolik zklamaní, protože víte, že asi nebude trvat celé líbánky.

Praxí PPR jsme se s manželem mnohému naučili. Před několika měsíci jsme se rozhodli pro děťátko. Věděla jsem, kdy asi přijde ovulace, a Pán Bůh nám dovolil počít hned v prvním měsíci.

K.S., Virginie

Vzali jsme se s manželem před čtyřmi lety s přesvědčením, že PPR je jediná přijatelná cesta pro naše manželství. Absolvovali jsme před svatbou kurz PPR a po modlitbách a společných rozhovorech jsme se rozhodli ještě odložit zakládání rodiny. Mluvili jsme spolu i o možnosti, že by naše svatební cesta vyšla přesně na II. fázi, a rozhodli jsme se v tom případě počkat s fyzickým zpečetěním svých manželských slibů až do III. fáze.

Dopadlo to tak, že můj organismus reagoval na stres a vzrušení ze svatby, nového domova a manžela prodloužením cyklu na 66 dní (nejdelší cyklus v mém životě!). V modlitbách a obavách jsme čekali na vzestup teploty ještě měsíc po svatbě. Pak jsme konečně oslavili své tělesné spojení s láskou a vzájemnou úctou a s čistým svědomím.

Věříme, že to je správná cesta k nádhernému křesťanskému manželství – Pán je při všem našem rozhodování. Školíme se teď na instruktory PPR a máme nádherného 13měsíčního synka, který dostane v červnu příští rok bratra nebo sestru. Doporučujeme praktikovat PPR bez výjimek, mluvit spolu, spolu se modlit a odevzdat své manželství do mocných rukou Božích.

J. B., Ohio

Dělá vám starost možnost otěhotnění během líbánek? Říkám vám, nebojte se! Užijte si líbánky! Když Pán bude chtít, abyste počali, buďte otevření jeho plánům s vámi a úplně mu důvěřujte. Hlavním smyslem manželství je plození dětí.

Moje sestra je mou nejbližší přítelkyní. Počala během líbánek a měla o devět měsíců později krásnou holčičku. Vždycky snila o tom, že bude mít velkou rodinu, jak říkala, „tolik, kolik nám Pán pošle". Dokonce jsme spolu sháněly velký stůl, aby se kolem něj vešlo „alespoň šest dětí". To už je deset let a od té doby nebyla schopna otěhotnět.

Já mám pět dětí (a také chci mít tolik, kolik nám Pán pošle) a často o tom mluvíme a někdy se smějeme tomu, jak jsme na opačných koncích spektra. Její touha mít víc dětí a láska k mým pěti mě často vede k tomu, abych si vážila požehnání, které rozhodně mám ve svých dětech a ve své plodnosti. Možná, že kdyby byla nepočala při svých líbánkách, neměla by žádné děti.

Bez ohledu na to, jaké jsou naše důvody k předcházení těhotenství v manželství, není-li to Boží vůle, není to pro nás dobré a bude to škodit naší duši. Nezapomínejme, proč nám Pán Bůh svátost manželství vlastně dal, přijímejme, co nám pošle nebo nepošle, jako jeho vůli pro nás.

I. C., Indiana

[Čtenáře bude možná zajímat i tento příklad ze Slovenska. Redakce.]

Nedávno sme čítali v Správach LPP o tom, ako americkí snúbenci prežili s PPR svadobnú cestu. Uvedomili sme si kultúrne rozdiely medzi snúbencami v USA a na Slovensku. Môžme smelo prehlásiť, že na Slovensku

väčšina snúbencov dieťatko počne pred svadbou, alebo veľmi skoro po svadbe. Takže len veľmi málo párov sa rozhoduje, či počatie dieťaťa treba ešte po svadbe odložiť. Ale my sme pred 8 rokmi patrili medzi nich. Mala som pred sebou ešte niekoľko mesiacov vysokoškolského štúdia. Chceli sme preto počatie nášho dieťatka o niekolko mesiacov odložiť. Rozhodli sme sa už pred svadbou, že budeme používať iba prirodzené metódy plánovania rodiny, pretože naše svedomie antikoncepciu nepripúšťalo.

Znalosti o PPR boli u nás veľmi slabé, ale vedeli sme, že počas našej 4dňovej svadobnej cesty budem mať plodnú fázu cyklu. Prijali sme to ako vôľu Božiu a po svadobnej ceste sme očakávali počatie dieťatka, ktoré nám Boh skutočne požehnal, pretože sme mali počas svadobnej cesty styk. Všetko sme odovzdali do rúk Božích a naša prvá dcérka sa narodila 5 dnú po mojej promócii. Cítili sme, že nám Pán Boh veľmi pomáhal, a ani dnes nás neopúšťa. Na jar očakávame príchod na svet nášho piateho dieťatka. Bolo plánované a chcené. Doteraz ani jedno dieťa sme neodkladali prijať kvôli materiálnym veciam. Pán Boh nám vždy pomohol a teraz, keď už máme svoj vlastný dom, môžeme aj naďalej hovoriť Pánu Bohu svoje áno.

Manželia B., Slovensko

Tady to máte – výběr různých zkušeností s jedním společným jmenovatelem: touhou plnit Boží vůli.

Manželství je běžná cesta, na kterou jsou lidé povoláni, aby svým přístupem k Bohu, sobě navzájem a svým dětem mohli dojít věčné spásy. Papež Jan Pavel II. nazval katolický domov „domácí církví“. Prosím o to, abyste nikdy nezapomínali, že jsou k manželství potřeba tři, a že když dáte ve svém manželství Pánu jeho řádné místo, porostete ve víře a lásce, a tak zažijete radost a štěstí opravdu kristocentrického manželství a rodiny.

Dodatek

TEXT SVATEBNÍHO OBŘADU VE MŠI

Po obvyklém liturgickém pozdravu osloví kněz ženicha a nevěstu těmito anebo podobnými slovy:

(Oslovení ženicha a nevěsty),

církev se raduje z vaší lásky a nabízí vám svou pomoc, svou modlitbu. Od vás však očekává, že jste si vědomi své odpovědnosti: neboť vaše manželství není jen vztahem mezi vámi dvěma, ale patří do plánu Božího a církev je potřebuje. Proto nyní, dříve než vstoupíte do svátosti manželství, vyproste si pomoc Boží tím, že uznáte svou nedostatečnost a slabost. A také my všichni se zamyslíme nad sebou a přiznáme své hříchy, abychom směli přistoupit k tajemství eucharistie.

Po chvíli ticha pokračuje mše obvyklým způsobem.

BOHOSLUŽBA SLOVA

Bohoslužba slova se koná jako jindy. Mohou být čtena tři čtení, z nichž první je ze Starého zákona.

BIBLICKÉ TEXTY KE SVATEBNÍMU OBŘADU

Čtení ze Starého zákona

1 Mojžíšova 1, 26-28, 31a
1 Mojžíšova 2, 18-24
1 Mojžíšova 24, 48-51, 58-67
Tobiáš 7, 9c-10, 11c-17
Tobiáš 8, 5-10
Píseň písní 2, 8-10, 14, 16a; 8, 6-7a

Sírachovec 26, 1-4, 16-21 (řecky 1-4, 13-16)
Jeremiáš 31, 31-32a, 33-34a

Čtení z Nového zákona

Římanům 8, 31b-35; 37-39
Římanům 12, 1-2, 9-18 nebo 12, 1-2; 9-13
1 Korinťanům 6, 13c-15a; 17-20
1 Korinťanům 12, 31 - 13, 8a
Efesanům 5, 2a; 21-33 nebo 5, 2a; 25-32
Kolosanům 3, 12-17
1 Petr 3, 1-9
1 Jan 3, 18-24
1 Jan 4, 7-12
Zjevení 19, 1; 5-9a

Responsoriální žalmy

Žalm 33 (32), 12, 18, 20-21, 22
Žalm 34 (33), 2-3, 4-5, 6-7, 8-9
Žalm 103 (102), 1-2, 8, 13, 17-18a
Žalm 112 (111), 1-2, 3-4, 5-7a, 7bc-8, 9
Žalm 128 (127), 1-2, 3, 4-5
Žalm 145 (144), 8-9, 10, 15, 17-18
Žalm 148, 1-2, 3-4, 9-10, 11-12ab, 12c-14a

Verš před evangeliem

1 Jan 4, 8, 11
1 Jan 4, 12
1 Jan 4, 16
1 Jan 4, 7b

Evangelium

Matouš 5, 1-12a

Matouš 5, 13-16
Matouš 7, 21; 24-29 nebo 7, 21; 24-25
Matouš 19, 3-6
Matouš 22, 35-40
Marek 10, 6-9
Jan 2, 1-11
Jan 15, 9-12
Jan 15, 12-16
Jan 17, 20-26 nebo 17, 20-23

SVATEBNÍ OBŘAD

OTÁZKY

Všichni stojí, také ženich a nevěsta, jimž klade kněz tyto otázky:

N ... a N ..., rozhodli jste se uzavřít manželství.
Ptám se vás před církví a před Bohem:
Je toto vaše rozhodnutí svobodné a upřímné?

Ženich a nevěsta odpoví:

Ano.

Chcete si slíbit lásku, úctu a věrnost.
Ptám se vás před církví a před Bohem:
Zavazujete se k tomu opravdu na celý život?

Ženich a nevěsta odpoví:

Ano.

Následující otázku je možno, podle okolností, vynechat; např. jsou-li pokročilejšího věku.

Chcete založit rodinu.
Ptám se vás před církví a před Bohem:
Přijmete děti od Pána Boha ochotně
a budete je vychovávat podle Božího zákona?

Ženich a nevěsta odpoví:
Ano.

VZÁJEMNÝ SOUHLAS

Kněz vyzve ženicha a nevěstu:
Potvrďte toto své rozhodnutí podáním ruky a slavným slibem:

Ženich říká:
Já, N ..., odevzdávám se tobě, N ...,
a přijímám tě za manželku.
Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost,
že tě nikdy neopustím,
a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti.
K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.

Nevěsta říká:
Já, N ..., odevzdávám se tobě, N ...,
a přijímám tě za manžela.
Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost,
že tě nikdy neopustím,
že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti.
K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.

Z pastoračních důvodů možno užít následujícího způsobu:
Kněz se ptá ženicha:
N ..., přijímáš N ... za manželku
a slibuješ, že jí zachováš lásku, úctu a věrnost,
že ji nikdy neopustíš
a že s ní poneseš všechno dobré i zlé až do smrti?

Ženich odpoví:
Ano.

Potom se kněz ptá nevěsty:
N ..., přijímáš N ... za manžela
a slibuješ, že mu zachováš lásku, úctu a věrnost,
že ho nikdy neopustíš
a že s ním poneseš všechno dobré i zlé až do smrti?

Nevěsta odpoví:
Ano.

POTVRZENÍ KNĚZEM

Kněz potvrzuje jejich vzájemný souhlas a říká:
Před Bohem, před církví,
před tímto shromážděním potvrzuji,
že jste řádně uzavřeli manželství.

Může položit ruku nebo štolu na spojené ruce manželů a pokračuje:
Co spojil Bůh, ať člověk nerozlučuje.

SVĚCENÍ A ODEVZDÁNÍ PRSTENŮ

Kněz žehná prsteny některou z následujících tří žehnacích formulí:
I)
Ať Bůh † požehná tyto prsteny,
aby byly znamením vaší věrnosti.

Odpověď:
Amen.

II)
V tvém jménu, Pane, † žehná církev tyto prsteny;
sešli na ně požehnání,
aby byly znamením dokonalé věrnosti:

Ať tvoji služebníci N a N ustavičně plní tvou vůli
a žijí spolu ve svornosti a vzájemné lásce až do smrti.
Skrze Krista, našeho Pána.

Odpověď:
Amen.

III)
Prosíme tě, Pane,
žehnej † lásce těchto svých služebníků,
ať nikdy nepřestane,
a dej, ať jejich věrnost jim ustavičně připomínají tyto prsteny.
Skrze Krista, našeho Pána.

Odpověď:
Amen.

Manžel navlékne prsten manželce.
Může přitom říci:
N ..., tento prsten je znamením věrnosti.

Podobně manželka navlékne prsten manželovi.
Může přitom říci:
N ..., tento prsten je znamením věrnosti.

PŘÍMLUVY

Kněz se vrátí k sedadlu, také manželé se mohou odebrat ke svým sedadlům. Mezitím možno zpívat nějaký vhodný zpěv. Potom hned následuje modlitba věřících (přímluvy). Možno použít tohoto nebo jiného, biskupským sborem schváleného textu. Vyznání víry ve dnech, kdy je předepsáno, říká se až po přímluvách.
Ve společenství s Matkou Boží a našimi svatými ochránci prosme všichni Pána: Pane, smiluj se.

Prosme Pána za služebníky Boží N ... a N ...:
Pane, smiluj se.
Prosme za jejich víru, naději a lásku:
Pane, smiluj se.
Prosme za jejich zdraví a štěstí:
Pane, smiluj se.
Prosme za jejich trpělivost v soužení:
Pane, smiluj se.
Prosme za požehnání pro jejich práci:
Pane, smiluj se.
Prosme za jejich vytrvalost ve vůli Boží:
Pane, smiluj se.
Prosme Pána za všechny, kdo žijí v manželství, za naše rodiny a děti:
Pane, smiluj se.
Prosme za všechny, kdo se zasvětili Bohu:
Pane, smiluj se.
Prosme za všechen lid Boží:
Pane, smiluj se.
Prosme Pána za spravedlnost a mír na celém světě:
Pane, smiluj se.
Prosme za ty, kdo trpí:
Pane, smiluj se.
Prosme za ty, kdo jsou opuštěni:
Pane, smiluj se.
Prosme Pána za naše příbuzné a přátele:
Pane, smiluj se.
Prosme za naše zemřelé:
Pane, smiluj se.
Smiluj se, Pane, neboť tys naše útočiště a síla a tvá je všechna moc a sláva na věky věků.
Amen.

EUCHARISTICKÁ BOHOSLUŽBA

Při obětování mohou manželé nést k oltáři chléb a víno.
Mše pokračuje podle „Mešního řádu“, až na několik drobných úprav.

VÝZVA K MODLITBĚ ZA MANŽELY

Potom stojí kněz obrácen k ženichovi a nevěstě, se sepjatýma rukama, a říká:

Pokorně prosme nebeského Otce,
ať žehná těmto svým služebníkům,
aby je v Kristu ustavičně spojovala
nejen posvátná smlouva,
ale i opravdová láska.

Nebo, jdou-li oba k přijímání:

Modleme se k nebeskému Otci
za tyto jeho služebníky,
kteří společnou účastí u stolu Páně
začínají svůj společný život.

Anebo, přijímají-li pod obojí způsobou:

Modleme se k nebeskému Otci
za tyto jeho služebníky,
kteří společnou účastí
na tomto jednom chlebě a kalichu
začínají svůj společný život.

MODLITBA ZA MANŽELY

Po chvíli tiché modlitby pokračuje kněz, s rozpjatýma rukama, některou z následujících dvou modliteb:

I

Bože všemohoucí,
ty jsi všechno stvořil a všemu dal svůj řád
a k svému obrazu učinil člověka jako muže a ženu;
a v ženě jsi dal muži nerozlučnou pomocnici,

takže už nejsou dva,
ale jedno tělo a jedna duše.

Bože svatý,
ty jsi spojení muže a ženy posvětil
a učinil z něho veliké tajemství,
neboť manželství je obrazem
jednoty tvého Krista a církve.

Shlédni na tyto manžely,
kteří prosí o tvou ochranu a požehnání.
Dej své služebnici N ... lásku a mírnost;
dej, ať žije podle příkladu svatých žen,
o kterých čteme v knihách Písma.
Svému služebníkovi N ... dej,
ať má ke své ženě důvěru a úctu,
a ať ji vždycky miluje
jako Kristus miluje svou církev.

A oba ať nikdy nezapomenou,
žes je společně povolal do svého království.
Upevni je ve víře,
ať jsou věrní tobě i sobě navzájem,
ať žijí podle evangelia
a vydávají svědectví Kristu.
[Dej, ať dobře vychovají své děti
a dočkají se na nich radosti.]
Dej, ať spolu žijí šťastně;
dej jim dlouhá léta,
a nakonec život věčný.
Skrze Krista, našeho Pána.

Odpověď:
Amen.

Slova uvedená v závorkách je možno, podle okolností, vynechat [např. jsou-li ženich a nevěsta pokročilejšího věku].

II

Bože všemohoucí,
ty jsi všechno stvořil a všemu dal svůj řád
a k svému obrazu učinil člověka jako muže a ženu;
a v ženě jsi dal muži nerozlučnou pomocnici,
takže už nejsou dva,
ale jedno tělo a jedna duše.

Bože svatý,
ty jsi spojení muže a ženy posvětil
a učinil z něho veliké tajemství,
neboť manželství je obrazem
jednoty tvého Krista a církve.

Sešli na tyto své služebníky N ... a N ...
své požehnání,
ať se po celý život navzájem posvěcují
a dávají si tvou lásku.
Ať žijí jeden pro druhého
a jsou jeden druhému znamením tvé přítomnosti.

Jejich lásku posiluj a rozmnožuj:
Ať den ze dne roste,
ať se podobá lásce tvého Syna,
který miloval až k smrti kříže.
[Ať se podobá lásce tvé:
ať je plodná, ať je zdrojem života,
ať dává světu a církvi děti,
aby se šířilo tvé království.]
Ať se osvědčí ve službě bratřím,
ať přetrvá všechny zkoušky
a vydá svědectví o tobě.

Neboť tys, Pane, jejich pomoc a síla;
ty je nikdy neopustíš,

ale zůstaneš s nimi vždycky
a na věky věků.

Odpověď:
Amen.

Po „Pokoj Páně ať zůstává vždycky s vámi“ mohou si manželé i ostatní vhodným způsobem dát najevo vzájemnou lásku a přání pokoje. Novomanželé mohou přijímat pod obojí způsobou.

ZÁVĚR BOHOSLUŽBY

Na konci mše, dříve než kněz udělí závěrečné požehnání všem přítomným, žehná novomanželům.

V případech svatebního obřadu beze mše nebo svatebního obřadu pro případ, kdy jeden je katolík a druhý nepokřtěný, jsou texty **tučně vytištěné** totožné.

Prameny informací o PPR

Informace o PPR poskytují diecézní centra pro rodinný život. Případně zprostředkují kontakt s instruktory.

Autor této knihy, John F. Kippley, založil se svou manželkou organizaci „The Couple to Couple League International, Inc." (Liga pár páru), která působí také v České republice a na Slovensku.

Dobrovolné učitelské páry vyučují další manžele a snoubence. České ústředí LPP v Kladně a slovenské ústředí LPP ve Zlatých Moravcích zprostředkovávají kurzy PPR v celé oblasti České republiky a na Slovensku, kdekoliv mají alespoň tři páry zájem. V místech, kde má LPP již vyškolené dobrovolné páry, může s nimi přímo spojit i jednotlivce.

Liga má dobře propracovaný metodický postup vyučování. Zabývá se v kurzech i různými důvody, které vedou manžele k rozhodnutí pro PPR, aby měli správnou motivaci k jeho používání, a tím nejen větší úspěch s metodou, ale i větší požehnání v rodině. Učí symptotermální metodu, tj. rozpoznání plodnosti podle příznaků (symptomů): bazální teplota, děložní hlen a změny čípku. V kurzech probírá fyziologii ženské plodnosti, pozorování a hodnocení příznaků, určování plodných a neplodných období, nepravidelné cykly, pomoc v docílení těhotenství, ekologické kojení a návrat plodnosti po porodu. Procvičuje se také prakticky hodnocení záznamů normálních i výjimečných cyklů.

Kurzy LPP se skládají ze čtyř setkání po 2,5 hodinách většinou v měsíčních intervalech. Liga podporuje účast obou manželů nebo snoubenců, proto je režijní poplatek za kurz stejný pro páry i jednotlivce. Manželé, kteří si nemohou dovolit kurzovné, mohou platit méně, nebo se zúčastnit kurzu zdarma. Zaplacením kurzovného se účastníci kurzu stávají pasivními členy LPP na jeden rok a dostanou pět čísel členského bulletinu *Zprávy LPP*.

Manželé, kteří prodělali základní kurz, získali praxi v metodě a chtějí se o svou zkušenost rozdělit s jinými, mohou se u Ligy školit na učitele. Školení učitelů je zdarma a probíhá z velké části kore-

spondenčně. Trvá minimálně šest měsíců, většinou spíš jeden rok, podle situace manželů.

Učebnice Ligy *Umění přirozeného plánování rodičovství* od Johna a Sheily Kippleyových vyšla v nakladatelství Matice cyrilometodějská s. r. o. v roce 1995. Lze ji objednat u nakladatele nebo v ústředí Ligy stejně jako *Cvičnou příručku* (obsahuje 20 příkladů z praxe) a *Záznamové tabulky* pro osobní záznamy. Poslední dvě publikace jsou dostupné jenom u LPP. Všechny tři tvoří základní učební materiály LPP.

Manželé
David a Michaela Prentisovi
Ústředí Ligy pár páru
Fügnerova 143/9
272 01 Kladno
tel./fax: 0312–686642
E-mail: lpp@lpp.cz
Internet: www.lpp.cz

Manželia
Jozef a Simona Predáčoví
Ústredie Ligy pár páru
Slovenskej armády 15
953 01 Zlaté Moravce
tel.: 037–6421426
E-mail: lpp@lpp.sk
Internet: www.lpp.sk

JINÁ V ČEŠTINĚ DOSTUPNÁ LITERATURA K PPR

Dr. med. Josef Rötzer, *Přirozená regulace početí – partnerská cesta,* Centrum pro rodinný život, Olomouc, 1991.

Doc. MUDr. Květoslav Šipr, CSc., MUDr. Helena Šiprová, *Přirozené a spolehlivé plánování rodičovství,* Gloria, Rosice, 1995.

MUDr. Ludmila Lázničková, *Průvodce symptotermální metodou přirozeného plánování rodičovství*, CENAP, Brno, 2001.

Poznámka překladatelky

Citáty z Písma svatého jsou z ekumenického překladu Bible, Praha 1985, pokud nejsou označeny zkratkou ČLK jako překlad Nového zákona, vydaný Českou liturgickou komisí v Praze, 1989. Jednotlivé knihy Bible jsou označeny názvy obvyklými v liturgii katolické církve.

Text Svatebního obřadu ve mši je z oficiálního překladu latinské předlohy ORDO CELEBRANDI MATRIMONIUM (Editio typica 1969), který vydala Česká liturgická komise v Praze, 1971. Rubriky jsou psány proloženě a někdy mírně zkráceny.

---

* Všechny odpovědi na otázky testů na str. 99 a 108 jsou kladné.

Obsah

Předmluva k českému vydání ... 3
Předmluva P. Gerarda P. Hilanda ... 5
Úvod ... 9
1. Manželství a následování Krista ... 13
2. Proč mít církevní svatbu? ... 25
3. Co je potřebné k sňatku? ... 37
4. „... až do smrti“ ... 49
5. Manželská láska a sexualita ... 59
6. Kdo v manželství poroučí? ... 69
7. Komunikace ... 75
8. Regulace porodnosti ... 83
9. Přirozené plánování rodičovství ... 101
10. Rodinný rozpočet ... 109
11. Svatba ... 115
12. Svatební cesta ... 119
Dodatek – text Svatebního obřadu ve mši ... 127
Prameny informací o PPR ... 139
Poznámka překladatelky ... 141

John F. Kippley

MANŽELSTVÍ JE NATRVALO
Základy křesťanského manželství

Z anglického originálu John F. Kippley, Marriage is for Keeps,
vydaného Foundation for the Family, Inc., P.C. Box 111184, Cincinnati,
Ohio, USA, 45211
Přeložila Michaela Prentisová
Návrh obálky D. a M. Prentisovi
Vydala a vytiskla Matice cyrilometodějská s. r. o.
jako svou 456. publikaci
Olomouc 2001

ISBN 80-7266-075-6

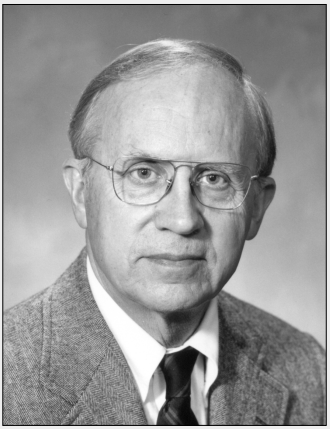

John F. Kippley je laický katolický teolog. Je ženatý a má pět dětí. Se svou ženou Sheilou založil Ligu pár páru (1971). Společně napsali také učebnici PPR *The Art of Natural Family Planning* (Umění přirozeného plánování rodičovství). Tématem manželství se nejhlouběji zabýval v knize *Sex and the Marriage Covenant* (Sexualita a manželská úmluva), z níž používá některé myšlenky pro tuto knížku. Píše z pohledu katolické teologie a zkušeností získaných více než dvacetiletou praxí otce rodiny a poradenskou službou jiným rodinám.

Manželství je natrvalo je průvodce snoubencům připravujícím se na svátost manželství. Autor vede budoucí manžele k tomu, aby se zabývali rozhodujícími otázkami, které se týkají společného života, a tak předešli chybám, které by ohrozily jejich štěstí. Odpovědi, které nabízí, vyjasňují povahu opravdového katolického manželství a překážek, které klade naše kultura a naše vlastní slabost do cesty naplněnému manželství a křesťanskému následování.

Knížka přistupuje k předmětu s fundovaným přehledem v naprostém souladu s učením Církve a s pochopením pro *realitu* manželských vztahů.

Manželství je natrvalo pomůže snoubencům plánovat důstojnou svatbu, poradí s domácím rozpočtem, uvede do procesu komunikace a rozhodování a je zvláště užitečná pro manžele, kteří hledají způsob plánování rodiny ve světle autentického křesťanského následování.